

Skötselanvisning

Här finner du utförlig information, instruktioner och skötselanvisningar till din nya bostad. För att garantin ska gälla är det viktigt att skötselanvisning för respektive produkt följs. Typ och kulör på exempelvis kakel och tapeter beror på vilka inredningsval du har gjort och anges därför inte här. För information om garantier och felanmälan, se under rubrik Felanmälan.

1. Värme och sanitet

- 1.1 Rumstemperatur i bostaden
- 1.2 Kök och badrum
- 1.3 Blandare, avstängning av vatten och varmvattenmätning

2. EI

- 2.1 Elektricitet och jordfelsbrytare
- 2.2 TV, telefon och dator
- 2.3 Komfortgolvvärme i våtrum
- 2.4 Brandvarnare
- 2.5 Porttelefon och kodlås

3. Ventilation

- 3.1 Ventilation

4. Vitvaror

- 4.1 Spisfläkt
- 4.2 Spishäll och ugn
- 4.3 Kylskåp och frys
- 4.4 Diskmaskin
- 4.5 Mikrovågsugn
- 4.6 Tvättmaskin och torktumlare

5. Golv, väggar och tak

- 5.1 Kakel och klinker
- 5.2 Parkettgolv
- 5.3 Tapeter och målade ytor
- 5.4 Att sätta upp saker på väggen / i taket

6. Inredning

- 6.1 Köksinredning
- 6.2 Dörrar och garderober
- 6.3 Fönster och fönsterbänkar
- 6.4 Lås, nycklar och posthantering

7. Yttre miljö

- 7.1 Fasaden
- 7.2 Balkong och uteplats

8. Leverantörsregister

9. Felanmälan

- 9.1 Garantier och rutiner för felanmälan i din bostad
- 9.2 Felanmälan år 1-2

I. Värme och sanitet

I.1 Rumstemperatur i bostaden

Uppvärmning

Huset har en central frånluftsvärmepump. Frånluften från lägenheterna passerar genom en värmeväxlare som är ansluten till en värmepump. I systemet tas alltså husets varma frånluft tillvara och används för att värma vatten till radiatorkretsen och tappvarmvatten. Härifrån leds uppvärmt vatten ut till respektive lägenhet och husets radiatorkrets.

När den återvunna värmen inte räcker till kompletteras systemet med fjärrvärme. Radiatorerna har även en termostatventil som känner av rummets temperatur. Det är viktigt att den inte täcks över för att känselkroppen ska kunna känna av rätt temperatur. När temperaturen i rummet nått upp till den förinställda temperaturen stänger termostaten tillförseln av varmt radiatorvatten. När detta inträffar blir radiatorn varm upptill och kall nedtill, för att sedan övergå till helt kall, vilket är fullt normalt.

Kalla radiatorer

Är radiatorn kall, trots att termostatventilen är öppen och rummet fortfarande känns kallt, kan det bero på luft i radiatorkretsen. Vid uppvärmning av kallt vatten frigörs syre. Ibland måste man därför tömma radiatorerna på överflödigt luft så att inte vattencirkulationen i radiatorkretsen hindras. Det kallas att man luftar radiatorerna.

Luftning bör ske av föreningens fastighetsskötare så att denne kan svara för påfyllning av vatten i värmesystemet. När vatten fylls på tillförs återigen en mängd syresatt vatten, vilket i sin tur innebär att det efter ett tag är dags för en luftning igen. Om alla boende i ett flerbostadshus luftar sina radiatorer på samma gång kommer mängden vatten i systemet att minska kraftigt. Vattentrycket (främst i de översta lägenheterna) kan då sjunka ordentligt med kalla radiatorer och störande brusljud som följd.

Vanliga frågor som rör rumstemperaturen

Vistelsezon

Vistelsezonen i rummet begränsas av två horisontella plan, ett på 0,1 meter höjd över golvet ett annat på 2,0 meter höjd över golvet, samt vertikala plan 0,6 meter från yttervägg eller annan yttre begränsning, dock vid fönster och dörr 1,0 meter.

Hur varmt ska det vara i min bostad?

Den dimensionerade rumstemperaturen vintertid är 21°C i vistelsezonen. Varje grads ökning av inomhustemperaturen ger en ökning av energianvändningen med cirka fem procent. Temperaturhöjningen medför en ökad driftkostnad.

När sätts värmen igång?

Värmesystemet anpassar framledningstemperaturen till radiatorerna efter rådande utomhustemperatur. Er fastighetsskötare anpassar inställningen av framledningstemperaturen efter de lokala förutsättningarna för varje byggnad. Beroende på förutsättningarna sätts värmen igång när utomhustemperaturen går ner till emellan 15°C och 18°C.

Det har varit kallt ute länge varför är då inte radiatorn särskilt varm?

Framledningstemperaturen till radiatorerna håller olika temperaturer beroende på vad det är för utomhustemperatur. Är det exempelvis 10°C ute så är framledningstemperaturen 30°C. Då upplevs radiatorns yta som ljummen men den är tillräckligt varm för att lägenhetens rumstemperatur i vistelsezonen skall hålla 21°C.

I din bostad tillförs bostadens friskluft genom tilluftsdon som är placerade bakom radiatorerna. Tilluftsdonen har ett filter som filtrerar uteluften. Radiatorn värmer upp den tillförda uteluften samtidigt som luften har en avkylande effekt på radiatorn. Detta kan kännas vid den nedre delen av radiatorn och gör även att golvet precis under tilluftsdonet kan upplevas kallt, vilket är helt normalt. Rengör filtret till tilluftsdonet en gång i kvartalet enligt skötselanvisning under rubrik Ventilation.

Det är kallt ute men min radiator är ändå sval, varför då?

Radiatortermostaten känner av när rummet når rätt inomhustemperatur och stänger då automatiskt av radiatorn. Radiatorn kan därför upplevas som kall när det är 21°C i rummet.

Hur gör jag för att mäta inomhustemperaturen i min bostad?

Du mäter rumstemperaturen i lägenheten i mitten av rummet på en meters höjd över golvet. Att mäta vid en yttervägg eller vid en fönsterbänk ger ett felaktigt mätresultat.

Vad gör jag om inomhustemperaturen är lägre än 21°C och radiatorn trots det är kall?

Är den uppmätta inomhustemperaturen lägre än 21°C så kontrollera först hur det är möblerat vid radiatorerna. Det är viktigt att radiatortermostaten och radiatorn inte skyms av möbler eller täcks över med gardiner eller elementskydd. Möbler framför radiatorn hindrar värmen från att sprida sig i rummet, vilket gör att radiatortermostaten avläser en högre rumstemperatur än det är i rummet och radiatorn stängs av.

JMs rutin om fel uppstår i någon enskild radiator eller i värmesystemet

Din fastighetsskötare kommer och mäter inomhustemperaturen i lägenhetens vistelsezon. Skulle temperaturen vara lägre än 21°C kontrolleras det att tilluftsdonen vid fönstren är öppna och rätt monterade samt att inga möbler står framför radiatorn eller radiatortermostaten. Det kontrolleras även att det inte är luft i radiatorn eller att radiatortermostaten har hakat upp sig på grund av smuts. Skulle det fortfarande vara för låg rumstemperatur i lägenheten tittar man på eventuella åtgärder i de centrala delarna av värmesystemet för att komma tillrätta med problemet.

Exempel på radiatortermostat

Är radiatortermostaten fullt öppen ger det en temperatur på 21°C i rummet. Önskas en lägre temperatur går det att sänka efter eget tycke.

DRIFT- OCH SKÖTSELINSTRUKTIONER

KORADO KOMPAKTRADIATORER OCH KONVEKTORER

Funktion

Radiatorerna är utformade för att värma rumsluften till önskad rumstemperatur. Radiatorn är konstruerad dels av vattenkanaler av stål, genom vilka värmeledningsvattnet cirkulerar, dels av konvektionsplåtar där luften cirkulerar. Temperaturen på vattnet fram till radiatorn (tillopp) anpassas oftast automatiskt till rådande utetemperatur med hjälp av en reglercentral och en reglerventil. Värmeledningsvattnet genom radiatorn är också oftast reglerat med någon form av temperaturstyrd ventil s k termostatventil. Ventilen är alltid monterad på radiatorns tilloppsledning och har till uppgift att öppna och stänga för värmeledningsvattnet beroende på värmebehovet i rummet.

Radiatorn kan därför variera i temperatur från rum till rum allt efter det enskilda rummets värmebehov.

Ljudproblem

Ljudproblem i en värmeanläggning beror oftast på för höga pumptryck. Därför bör man i samband med ljudproblem först kontrollera och eventuellt åtgärda detta.

Termostatventilen

Oftast är radiatorn försedd med radiatorkoppel, termostatventil, handratt eller termostat samt fördelare. Termostaten reglerar radiatorn så att den avger önskad värme. Termostaten stänger för värmeledningsvattnet när inställd temperatur råder i rummet. När rumstemperaturen sjunker, öppnar termostaten åter för det varma vattnet så att radiatorn kan värma rumsluften. Termostaten känner av temperaturen just där den sitter. Det är därför av största vikt att den placeras så att den kan känna den relevanta rumstemperaturen i rummet. Döljs termostaten bakom en skärm eller tung gardin känner den säkerligen en felaktig temperatur som inte råder i rummet i övrigt.

Försvåra inte luftcirkulationen runt termostaten genom att möblera eller hänga täta gardiner framför.

Fördelare

Fördelaren ansluter tillopps- och returledningar till radiatorn och har avstängningsventil för dessa kretsar. Detta är praktiskt om radiatorn ska demonteras i samband med tapetsering eller ommålning. Demontera täckmuttern på fördelaren, skruva in avstängningskäglan försiktigt till stopp. Radiatorn kan nu tömmas på vatten och lyftas av från konsolerna.

Bottenplugg

Radiatorn är i sitt ena nedre hörn försedd med bottenplugg eller avtappningskran. Bottenpluggen ska normalt inte röras. Om radiatorn är försedd med avtappningskran kan denna användas i samband med att radiatorn ska demonteras. Stäng radiatorns tillopps- och returledning och montera en slang över avtappningens pip. Dra slangen till lämpligt

avtappningsställe och öppna avtappningskranen med en luftningsnyckel. Öppna även avluftningsventilen så att vattnet fortare rinner ur radiatorn.

Avluftning

När anläggningen tas i drift ska all luft avlägsnas ur värmeledningen. Det kan även senare finnas ytterligare luft i anläggningen vilket försämrar eller hindrar vattencirkulationen. Detta kan höras som ett bubblande ljud i radiatorn. Luften samlas oftast i anläggningens högsta punkter. På varje radiator sitter därför en avluftningsventil placerad i något av de övre hörnen. Vid avluftning öppnas ventilen försiktigt. Sätt ett uppsamlingskärl under avluftningsventilens pip och öppna försiktigt ventilen med en luftskruvsnyckel eller skruvmejsel. Den luft som finns i radiatorn strömmar ut och till slut kommer enbart vatten. Stäng då ventilen. Livslängden på värmeanläggningen är starkt beroende av att ingen syresättning av värmeledningsvattnet förekommer. Om trycket sjunker under drift och påfyllning sker ofta, skall systemet snarast kontrolleras av fackman.

Vädring

Vädra snabbt men effektivt. Tvärdrag i fem till tio minuter är bästa tekniken för effektiv vädring med lägsta energiförlust.

Rengöring

Radiatorn ska hållas ren för bästa funktion. Rengöring ska utföras på ytor så att luften fritt kan röra sig i och omkring radiatorn. Damm och smuts kan samlas bakom radiatorn och dess konvektionsplåtar. Gör rent med hjälp av dammsugare och en smal bortse. Radiatorns lack har ett mycket gott motstånd mot slag och stötar. För rengöring används mjuk borste och dammsugare. **Vid rengöring får inga typer av lösningsmedel användas.**

I.2 Kök och badrum

Toalettstol, handfat och badkar

Toalettstol och handfat måste rengöras regelbundet. Använd toalettborste och rengöringsmedel när du rengör toalettstolen. För handfat och badkar används en mjuk borste, t ex en diskborste. Tänk på att starkare rengöringsmedel ofta är skadliga för miljön och polerande medel förstör ytskiktet på porslinet. Tänk på att endast toalettpapper kan spolas ner i wc-stolen, eftersom det löser upp sig vid kontakt med vatten. Om du spolar ner exempelvis pappershanddukar kan det bli stopp i systemet. Porslinet i handfat och wc-stol tål inte alltför höga temperaturer. Att tömma vatten varmare än 60°C i en wc-stol kan orsaka sprickor i porslinet. Smörj även alla rörliga delar på duschväggarnas gångjärn en till två gånger per år.

Avlopp och vattenlås

Avloppsrören i kök och badrum har ett vattenlås för att förhindra dålig lukt från avloppet. Vattenlås och golvbrunn rengörs enligt leverantörens anvisningar en gång i kvartalet. Var noga med att sätta tillbaka golvbrunninsatsen enligt anvisningarna för att undvika lukt. Om vattenlåsen torkar ut (t.ex. när du är bortrest) kan dålig lukt uppstå. Spola då rikligt med vatten i golvbrunn, wc, handfat och köksvask. Om lukten inte försvinner efter några timmar kan det vara något fel i systemet. Håll inte stekfett i köksavloppet eftersom avloppsrören då sätts igen. Stekfettet torkas upp med exempelvis hushållspapper och kastas i soporna.

Handdukstork

För att ta bort smuts, kalkfläckar och avlagringar från din handdukstork, räcker det för det mesta att torka med ett mildt rengöringsmedel som du sedan torkar bort med fuktig trasa. Torrtorka med trasa eller frottéhandduk. Tänk på att kromade eller färgade ytor samt ytor av metall lätt skadas av syra, stålull och rengöringsmedel med ammoniak eller slipmedel.

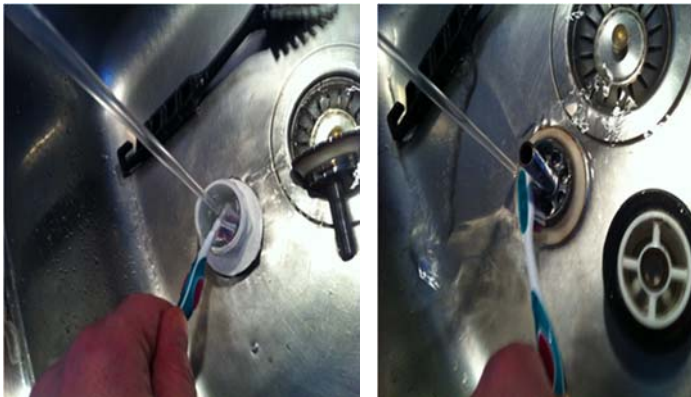
Mer utförliga skötselanvisningar för ditt kök och badrum finner du i leverantörernas anvisningar.

Skötsel av bräddavlopp samt bottenventil i tvättställ.

Demontera bottenventilen.

Rengöring av bottenventil.

Rengör och återmontera.

Spruta på rikligt med en blandning av ättiksprit och citronsyra.

Drift- och Skötselanvisning

Purus Golvbrunnar - allmän

Till bostadsinnehavaren

Denna bostad är utrustad med Purus golvbrunn från Purus AB. Purus egna golvbrunnssilar är märkta med namnet PURUS. Alla Purus golvbrunnar av plast, gjutjärn och rostfritt stål har en urtagbar vattenlåsinsats som gör det enkelt att hålla rent.

Purus följer branschens regler för säker vatteninstallation.

Våra golvbrunnar är typgodkända enligt europanormen för golvbrunnar, SS-EN 1253.

Typogodkännandet gäller både för installation med klinker och plastmatta.

Drift- och Skötselanvisning för Purus golvbrunnar

PURUS

Plastmatta

Kontrollera att mattanslutningen är korrekt utförd. Lyft bort silen och ta tag i klämringen med fingrarna. Går det att lyfta klämringen är något fel. Kontrollera då att fjädern fungerar ordentligt och att klämringen blir nedtryckt i botten av sätet med texten uppåt.

Normalskötsel - allmän

Golvbrunnen bör rengöras regelbundet för att fungera på bästa sätt. Intervallet beror på hur ofta brunnen används och på vattnets smutshalt. Purus golvbrunnar är självrensande. Vid uttorkning kan beläggning uppstå i vattenlåsinsatsen. Gör rent med bakteriedödande medel (t.ex. maskindiskmedel) och skölj ordentligt efteråt. Bakteriedödande medel fungerar även förebyggande mot beläggningar och odörer. Undvik att repa ytan.

Tips: För bättre hygien – spola fem sekunder med kallt vatten i brunnen efter dusch.

Demontering

- Ta bort golvbrunnssil
- Rengör ev. silkorg
- Lyft upp vattenlås med lyftbygeln och rengör vattenlåset (vattenlås Tyr och Ran i plast och Center i rostfritt stål är delbart för att underlätta rengöring)

Återmontering

- Sätt tillbaka vattenlåset, smörj in o-ring med tvållösning för enklare montage
- Se till att vattenlåset sitter i sitt bottenläge –fyll på vatten i låset
- Montera ev. silkorg och golvbrunnssil

PURUS golvbrunnar kan kompletteras med luktspärr/bakvattenlås NOOD, RSK nr: 713 84 48, 713 84 33.

Golvbrunnar Plast

Alla Purus plastbrunnar har urtagbara vattenlåsinsatser. Fäll upp bygeln och drag upp insatsen. Eventuell kärvhet beror på hur länge insatsen har suttit orörd. När insatsen är urtagen kan hela brunnen göras ren. Dela insatsen genom att dra isär över- och underdel. Rengör delarna och sätt ihop insatsen igen. När insatsen sätts tillbaka är det viktigt att tätningsringen verkligen sitter i sitt spår. Avloppsluft kan annars tränga upp genom springan. Fukta tätningsringen med tvållösning så går montaget lättare.

Golvbrunnar Gjutjärn

Alla Purus gjutjärnsbrunnar är belagda invändigt för att undvika korrosion. För gjutna brunnar med urtagbar vattenlåsinsats gäller samma instruktion som för plastbrunnar.

Golvbrunnar Special

Purus specialbrunnar har i allmänhet ingen renspropp. För att komma åt för rengöring måste insatsen demonteras. Var försiktig vid demontering och återmontering så att inte delarna skadas.

Drift- och Skötselanvisning för Purus golvbrunnar

Golvbrunnar Rostfritt stål

Normalskötsel - Rostfria golvbrunnar

Strö något torrt pulverformigt rengöringsmedel, t.ex. diskpulver eller milt skurpulver på ytan. Gnid pulvret lätt mot stålytan med en fuktad putsduk eller svamp. Avlägsna rengöringsmedlet noggrant med kallt vatten, torrtorka stålytan med en torr mjuk putsduk. I de fall missfärgningar uppkommer efter torkningar är detta indikation på att ytan inte har blivit ren, varför behandling måste upprepas. Vid kraftigt nedsmutsad yta kan flera behandlingar erfordras.

Anm. Ytan bör ej sköljas med varmt vatten då missfärgningar på grund av indunstning då lätt uppkommer. **Låt ej den rostfria ytan självtorka.**

Avlägsnandet av kalkbeläggningar

Kalkbeläggningar som uppkommer genom vattnets indunstning på materialytan kan avlägsnas med någon av följande lösningar.

- Ättiksprit (den i handeln förkommande)
- 10 % ättiksprit
- Utspädd salpetersyra (en del HNO₃ tillsättes 4 delar vatten)

Anm. Vid behandling med salpetersyra bör god ventilation ombesörjas. För övrigt gäller samma föreskrifter som för handhavandet av starka syror. Efter behandlingen med någon av ovanstående lösningar sköljs ytan noggrant med kallt vatten varefter torrtorkning med mjuk putsduk görs. Använd skyddshandskar.

Avlägsnandet av rostbeläggningar

Rostbeläggningar som ej har stått kvar längre tid på den rostfria ytan, kan normalt avlägsnas genom användandet av ett milt skurpulver. Det torra skurpulvret gnides lätt mot stålytan med en fuktad putsduk varefter sköljning med kallt vatten och torrtorkning med mjuk putsduk görs.

Har rostbeläggningar tillåtit att under en längre tid intorka på det rostfria materialet inträffar vanligen en viss inbränning av korrosionsprodukterna i den rostfria ytan och resulterar i kvarstående missfärgningar efter det att rosten avlägsnats enligt ovan.

I sådana fall rekommenderas alternativt borstning med torra nylonfiberborstar eller avrostning med utspädd salpetersyra HNO₃, utspädd med 4 delar vatten. Sköljning och torkning enligt ovan.

Purus golvbrunnar är typgodkända enligt europanormen för golvbrunnar, SS-EN 1253. Får installeras i alla typer av våtrum.

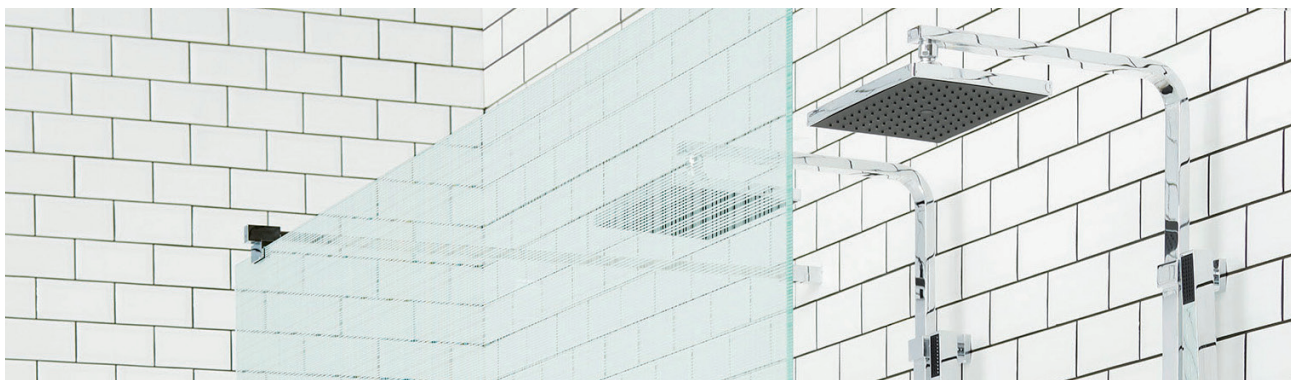
Purus är certifierad enligt ISO 9001.

Vår ständiga produktutveckling kan medföra ändringar i utförande, design och konstruktion, vilket vi förbehåller oss rätten till.

PURUS AB
info@purus.se
www.purus.se

PURUS

Underhåll och rengöring av duschväggar och duschkabiner i glas med kromade beslag eller aluminiumprofiler

Vi rekommenderar att du vårdar din nya dusch för att se till att den håller sig fräsch riktigt länge. Glasytan, sedd i ett mikroskop, innehåller en massa små porer som kan samla på sig smuts, tvålrester och avlagringar med tiden, i synnerhet om du bor i ett område med hög kalkhalt i vattnet. Så vill du behålla den fina glansen i glaset, är det värt att vårda den då och då.

Rengöring av duschglas och profiler eller beslag

Det effektivaste och det mest miljövänliga sättet att hålla glaset rena och fina är att efter varje dusch dra med en gummiskrapa eller torka av med en mjuk trasa. Därmed undviker du onödiga kalkavlagringar.

Mot ingrodd smuts rekommenderas ättiksbaseade rengöringsmedel. Tänk på att svampar och rengöringspasta med slipmedel kan repa såväl glas som metall. Tänk också på att vara extra försiktig vid mönstrade eller frostade glas.

Tuffa kalkfläckar kan tas bort med 50 grader varm hushållsättika som gnids in, får verka 3-4 minuter och sedan sköljs av med vatten. Upprepa behandlingen om fläckarna är svåra. OBS! Låt inte blandningen komma i kontakt med profiler/beslag eftersom dessa kan missfärgas.

Du som vill för korta städningen ytterligare väljer med fördel en duschvägg med CristalGuard® som är en världsunik och patenterad teknik som förseglar porerna i glasytan permanent och gör det enklare för dig att hålla glasytan ren och behålla originalglansen. CristalGuard® är en yta som bränns in vid tillverkningen vilket innebär att du aldrig behöver förbättra eller bygga på ytskiktet.

Rengöring av duschkar i gjutmarmor

Gjutmarmorns jämna och porfria yta har en skyddshinna som kallas gel-coat. Så länge denna hinna är intakt har du ett vackert fint material. Rengör därför med fuktad trasa eller mycket mildt, flytande rengöringsmedel. Om du vill ha fin glans använd polermedel eller bilvax utan slipande verkan enligt anvisning på produkten. Om du gör detta regelbundet fås en mycket fin yta som håller sig i nyskick i flera år. Använd aldrig syror, ammoniak, starka rengöringsmedel, slipande medel, koncentrerad klorin eller kaustiksoda. Tänk på att vid bruk av vassa föremål i karet finns risk att ytskiktet kan skadas.

Övrigt underhåll

Tätningsslister ses som förbrukningsmaterial som inte omfattas av den normala produktgarantin. Behöver du med tiden byta ut en list så är det mycket enkelt. Hos din INR-återförsäljare finns anpassade ServiceKit och andra reservdelar. På duschväggar med lyftgångjärn från 2012 eller tidigare behöver de rörliga delarna smörjas med vattenfast fett ca 1 gång per år, som också finns att köpa hos din INR-återförsäljare.

Se separata skötselråd för blandare.

Bruksanvisning för Pax Momento.

009-916224-F

2013-06-25

Pax Momento. Den intelligenta handdukstorken från Pax.

Allmänt om Pax Momento torkarna

Pax Momento med svängbara armar kan med fördel monteras där liten väggyta finns till förfogande. Torkar snabbt och effektivt handdukar, småtvätt, vantar och andra kläder. Torkarna är godkända för montering i våtrum men kan även monteras i t.ex. hallen, grovkök m.m.

Genom att sätta **huvudbrytaren** i till- läge värmer torken kontinuerligt dygnet runt. Värmning pågår ända tills huvudbrytaren sätts i läge från.

Pax Momento är utrustad med elektronik där kunden själv kan välja när torken ska värma.

För att minimera torkens energiförbrukning finns möjlighet att starta en **engångstimer** samt två **repeterbare timers**. (Huvudbrytaren måste vara i till- läge.)

Momento Engångstimer är lämplig att använda vid tillfällig torkning av fuktiga textilier. T.ex. efter träningsrundan med en efterföljande dusch kan man enkelt låta **engångstimer** torka handduken.

Då våra levnadsvanor ofta består av rutiner kan det innebära att vi föredrar t.ex. en dusch vid en bestämd tidpunkt. Det kan vara efter jobbet, på kvällen, eller när vi går upp på morgonen. Den som vet att man vanemässigt duschar vid samma tidpunkt dagligen kan med fördel utnyttja någon av de två timers som är repeterbare.

Aktivera en **repetierbar timer** den tidpunkt på dygnet du önskar att torkperioden skall starta, efter det så startar elektroniken en 6 timmars torkperiod vid samma tidpunkt dygn efter dygn tills du avaktiverar den. (Ytterligare en repetierbar timer kan aktiveras för en annan familjemedlem med andra rutiner)

Diodlampornas färger anger följande funktion:

● Röd = Värmer ● Blå = Värmer ej. ● Grön = Program aktiverat. **För handhavande se sidan 2.**

Rengöring

Utvändig rengöring: Handdukstorken kan torkas av med fuktad trasa och diskmedel. **Lösningsmedel får ej användas.**

Reglering

Pax Momento- serien är utrustad med timerreglering som kopplar in värmen i perioder av 6 timmar. Funktionerna regleras från torkens nedre väggfäste, se avsnitt **Handhavande för Pax Momento**.

Handdukstorkens montering

Montering av tork på vägg för el- anslutning till 230 V uttag:

Om nätsladden med stickpropp (sladdstället) är monterad från fabrik får du som lekman montera torken själv. Följ punkterna 2a, 3a, 4a, 6a, 7a och 8a i monteringsanvisningen 009-916223 för att montera torken.

Endast behörig elinstallatör får montera sladdställ på Pax handdukstorkar.

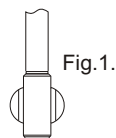
Pax Momento får endast monteras med kopplingshuset vänt nedåt, se fig.1 till höger.

Torken är endast avsedd att torka textilier tvättade i vatten.

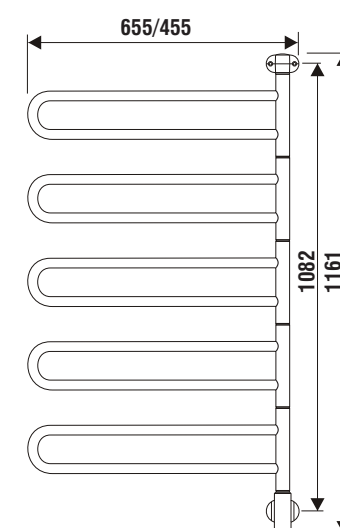
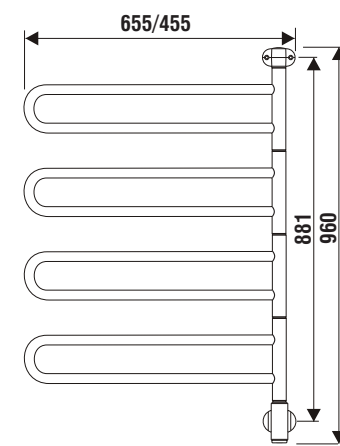
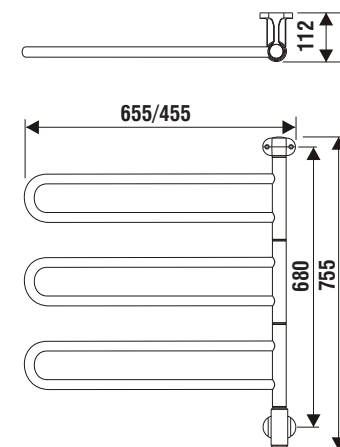
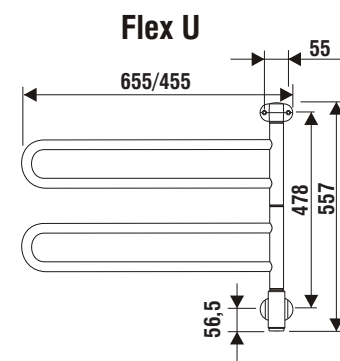
För att undvika fara för små barn ska torkens lägsta horisontala steg ha ett avstånd av minst 600mm till golv.

Om nätsladden med tillhörande stickpropp skadas måste tillverkare eller motsvarande kvalificerad person byta sladden. Sladden finns som reservdel hos återförsäljare och tillverkare. Handdukstorken är -märkt (dubbelisolerad) och ska ej jordas.

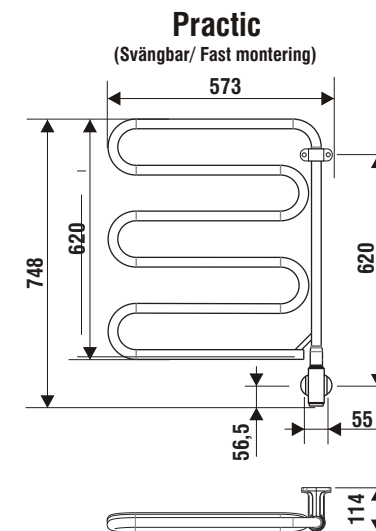
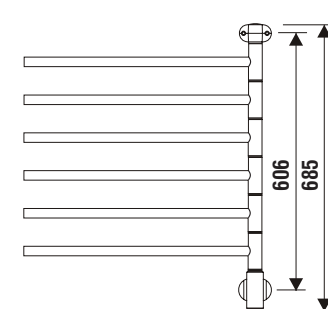
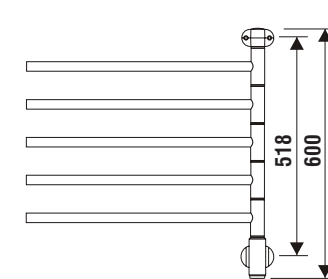
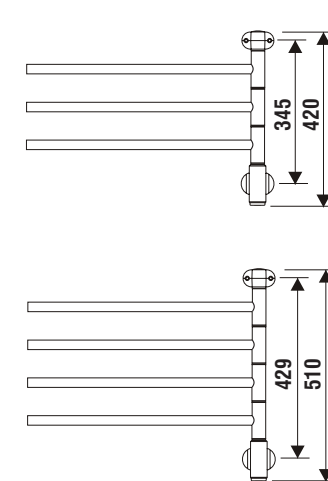
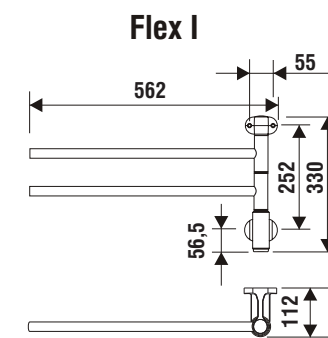
Dold elanslutning för elledningar kommande via rör i vägg eller anslutning i eldosa får endast utföras av en behörig elinstallatör.

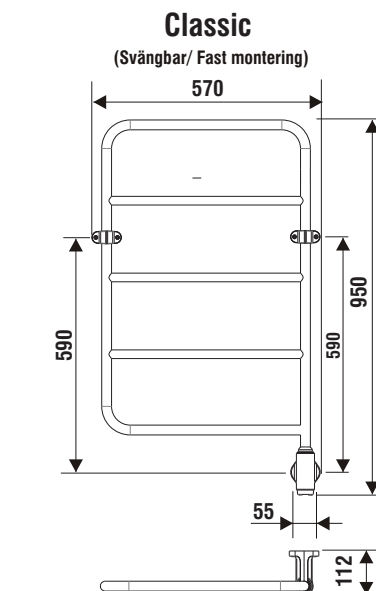
Pax Momento passar på nedanstående torkar ur Pax sortiment.

Värmekabel

Värmekabel

Oljefylld med elpatron 75W

Elpatron avsedd för Pax sortiment av vätskefyllda torkar.

Enligt standarden EN 60335 skall följande beaktas: Denna apparat kan användas av personer från 8 år och uppåt och av personer med nedsatt fysisk eller mental förmåga, eller brist på erfarenhet och kunskap om de har fått handledning eller blivit instruerade om användningen av apparaten på ett säkert sätt och är införstådda med riskerna. Barn skall inte leka med apparaten. Rengöring och underhåll skall inte göras av barn utan övervakning.

Handhavande för Pax Momento.

www.pax.se

PAX

SE

Er handdukstork är utrustad med Momento timer där ni själv kan välja inkopplingsperioder.

För att minimera torkens energiförbrukning finns möjlighet att starta en engångstimer samt två repeterbara timers.

Efter träningsrundan med en efterföljande dusch kan man enkelt låta engångstimern torka handduken. Eller den som rutinemässigt alltid duschar på en bestämd tidpunkt kan få sin handduk torkad genom att använda någon av de två timers som är repeterbara.

Diodlampornas färger anger följande funktion:

● Röd = Värmer ● Blå = Värmer ej. ● Grön = Program aktiverat.

För den som är i behov av att torken ska värma kontinuerligt dygnet runt, behöver endast sätta huvudbrytaren i till- läge, se fig. 1.

Därmed värmer torken utan avbrott ända tills huvudbrytaren sätts i från- läge.

Samtliga diodlampor indikerar med rött ljus att torken värmer, se fig. 1.

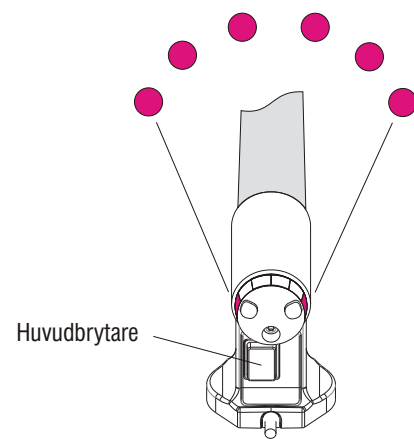
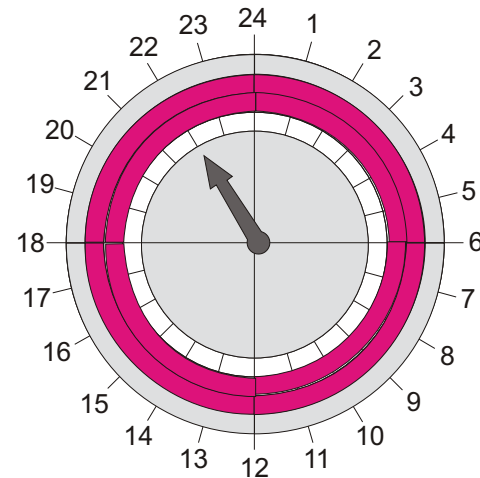

Fig. 1

Momento: Engångstimer: .(Huvudbrytare måste vara till)

För att aktivera torkens **engångstimer** krävs endast ett kort tryck på någon av knapparna 1 och 2.

När engångstimern har aktiverats kopplas torken in under 6 timmar varefter torken stoppas automatiskt.

Under tiden torken värmer lyser de yttre diodlamporna rött och de två mittersta diodlamporna blinkar med grönt ljus för att visa att **engångstimern** är aktiverad, fig 2 A.

När 6- timmars perioden är slut lyser samtliga diodlampor blått vilket indikerar att torken inte värmer, fig 2 B.

För att återstarta torken, tryck ett kort tryck på knapp 1 eller 2 och torken värmer återigen under 6 timmar.

(**Engångstimern** kan under pågående värmeperiod stängas av med ett kort tryck på knapparna 1 eller 2.)

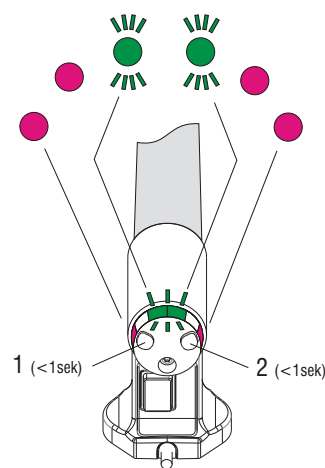

Fig 2 A

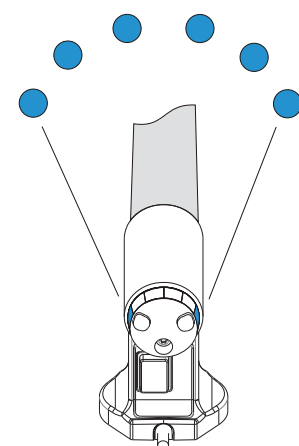
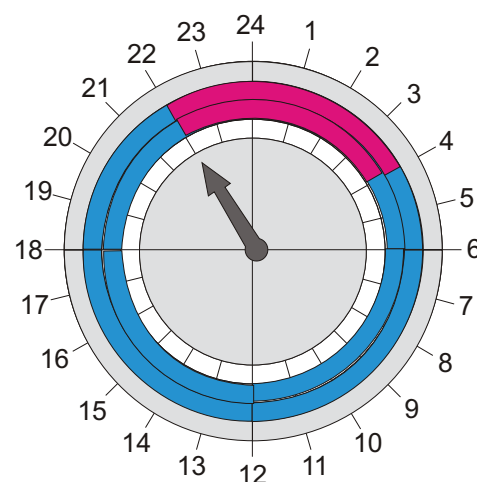

Fig 2 B

Momento: Repeterbar timer 1, 1ggr/dygn aktiverad: .(Huvudbrytare måste vara till)

Programmering för **Repeterbar timer 1** måste göras den tidpunkt på dygnet då du önskar att torkperioden ska starta. Håll in knappen 1 tills andra lysdioden från vänster ger tre snabba gröna blinkningar (ca 3 sek) , vilket indikerar att programmering utförts.

När **Repeterbar timer 1** har aktiverats kopplas torken in under samma 6 timmars period dygn efter dygn.

När torken värmer lyser de yttre och mittersta diodlamporna rött och den andra lysdioden från vänster blinkar med grönt ljus för att visa att värmning pågår, fig 3 A.

När 6- timmars perioden är slut lyser de yttre och mittersta diodlamporna blått och den andra lysdioden från vänster konstant grönt vilket indikerar att torken inte värmer, fig 3 B.

Konstant grönt ljus indikerar att program **Repeterbar timer 1** är aktivt men för tillfället i viloläge, fig 3 B.

För att ta bort programmeringen, tryck in knappen 1 tills andra lysdioden från vänster slocknar (ca 3 sek) .

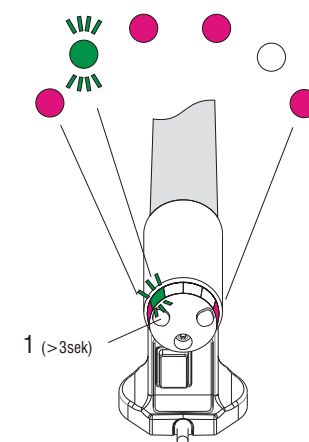

Fig 3 A

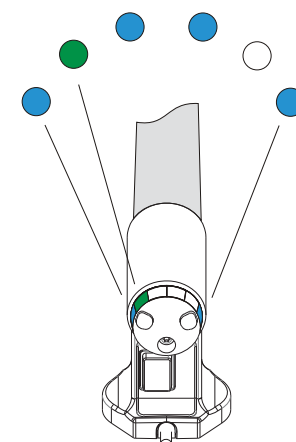
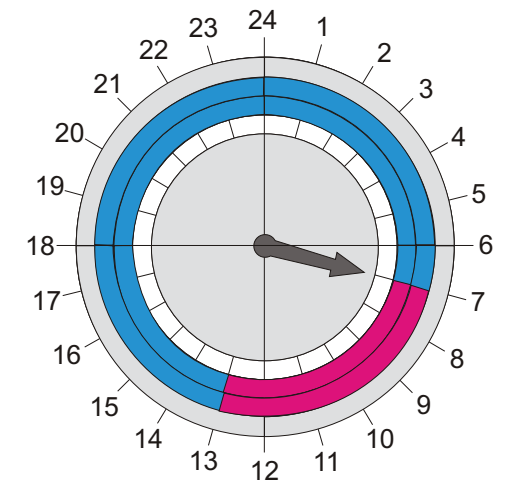

Fig 3 B

Momento: Repeterbar timer 2, 1ggr/dygn aktiverad: .(Huvudbrytare måste vara till)

Programmering för **Repeterbar timer 2** måste göras den tidpunkt på dygnet då du önskar att torkperioden ska starta. Håll in knappen 2 tills 5:e lysdioden från vänster ger tre snabba gröna blinkningar (ca 3 sek), vilket indikerar att programmering utförts.

När **Repeterbar timer 2** har aktiverats kopplas torken in under samma 6 timmars period dygn efter dygn.

När torken värmer lyser de yttre och mittersta diodlamporna rött och den 5:e lysdioden från vänster blinkar med grönt ljus för att visa att värmning pågår, fig 4 A.

När 6- timmars perioden är slut lyser de yttre och mittersta diodlamporna blått och den 5:e lysdioden från vänster konstant grönt vilket indikerar att torken inte värmer, fig 4 B.

Konstant grönt ljus indikerar att program **Repeterbar timer 2** är aktivt men för tillfället i viloläge, fig 4 B.

För att ta bort programmeringen, tryck in knappen 2 tills femte lysdioden från vänster slocknar (ca 3 sek).

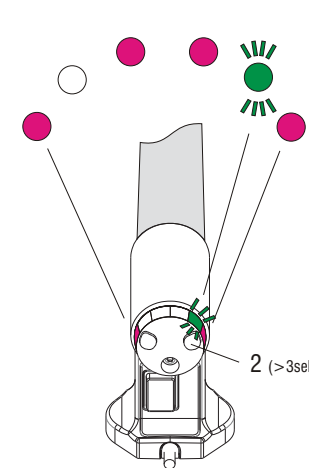

Fig 4 A

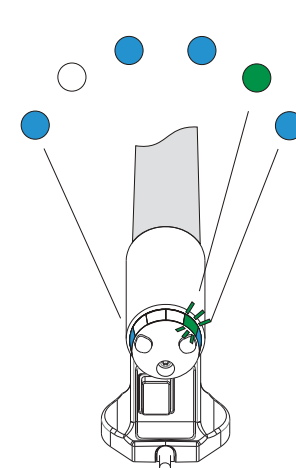
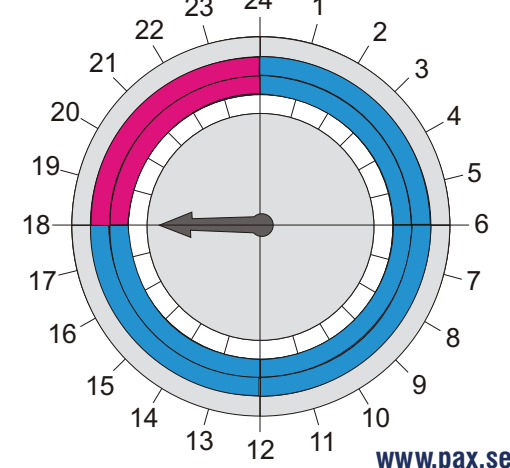

Fig 4 B

www.pax.se

PAX

Sid. 2

1.3 Blandare, avstängning av vatten och varmvattenmätning

I bostadens badrum och kök finns blandare där varm- och kallvatten blandas i en kran. Vattenflödet i blandarna är begränsat till maximalt 12 liter per minut för att undvika onödig vattenåtgång. I ett flerbostadshus kan det ibland bli långa ledningsdragningar, varför det kan dröja en stund innan vattnet uppnår önskad temperatur. Av säkerhetsskäl har varmvattnet en inställd maxtemperatur.

Rengöring

Förkromade ytor rengörs regelbundet och lättast med flytande rengöringsmedel eller tvållösning. Kalkfläckar kan avlägsnas med utspädd hushållsättika som torkas bort med en fuktig trasa. För att undvika repor på förkromade ytor, använd aldrig skurmedel, stålull eller rengöringsmedel med polerfunktion. Undvik även sura och alkoholhaltiga rengöringsmedel.

Skvallerrör

Från schakten finns ett "skvallerrör" som mynnar ut i badrum eller wc. Syftet med röret är att snabbt upptäcka eventuellt läckage i schakten och förhindra omfattande och dyra saneringsarbeten efter läckage. Om det kommer vatten ur skvallerröret måste vattnet i fastigheten omedelbart stängas av och felanmälan göras.

Avstängning av vatten

Om bostaden råkar ut för ett vattenläckage ska du omgående stänga av vattnet! Detsamma gäller när arbete utförs på blandare eller andra vattenanslutningar. Huvudavstängningsventiler för hela trapphuset finns på varm- och kallvattenrören i trapphuset. I din bostad finns det även flera avstängningsventiler för vatten, placerade under diskbänk, bad/tvätt, wc/dusch och wc.

Individuell varmvattenmätning

Till varje lägenhet är en varmvattenmätare monterad i trapphusen. Vattenförbrukningen kan läsas av direkt på dess räkneverk. Vattenmätarna är dessutom utrustade för trådlös avläsning till ett i fastigheten uppbyggt mätvärdesinsamlingssystem. Det avlästa mätvärdet blir underlag för utdebitering av varje lägenhets varmvattenförbrukning och kostnad. Mätningen startar från det att man har flyttat in i sin lägenhet.

Round

Round T
Objektblandare
från Tapwell

Drift & Underhåll
Operation & Maintenance
Drift & Vedlikehold
Käyttö- ja hoito-ohje

Denna produkt är anpassad till Branschregler Saker Vatteninstallation. Tapwell garanterar produktens funktion om branschreglerna och produktens monteringsanvisning följs.

Tapwell AB
Renstiernas gata 31
SE-116 31 Stockholm
Sweden

Phone +46 8 652 38 00
Fax +46 8 651 38 01
info@roundt.se
www.roundt.se

Svenska

Frysrisk

Blandare som är monterade i ouppvärmda utrymmen eller i fastighet (t.ex. fritidshus) där frysrisk föreligger ska, efter det att ledningssystemet stängts av och urtappats, öppnas och tömmas på vatten.

Underhåll

Rengöring av blandarens ytbehandling ska göras med mjuk trasa och ljummet vatten, eventuellt med tvållösning. Ytan ska inte utsättas för basiska, sura, kalklösande eller slipande rengöringsmedel. Strålsamlare, duschsilar, keramiska packningar, termostater m.m. skall regelbundet kalkas av genom att läggas i ättiksbad ca 2 tim. Skölj därefter i rent vatten.

English

Freeze damage risks

When device is kept in an unheated property e.g. holiday home – turn water off and drain the pipes as well as the mixer. Open the mixer to make sure it is empty of water.

Cleaning

For cleaning surfaces with a chrome or stainless steel finish, use neutral or slightly alkaline liquid detergent and a soft cloth. Suitable detergents include soap solutions and washing-up liquid. Do not use organic solvents, alcohol-based detergents or corrosive or abrasive detergents. Aerator, showerhead, ceramic cartridges, thermostat etc. shall be decalcified on a regular basis in vinegar for two hours and then cleaned with water.

Norsk

Frostrisiko

Armaturer som monteres i ikke oppvarmede rom (f.eks. fritidshus) der risiko for frost er tilstede skal-, etter at rørsystemet er tømt, åpnes og tømmes for vann.

Vedlikehold

Rengjøring av armaturets overflate skal gjøres med en myk klut og lunkent vann, evt. med såpe. Overflaten skal ikke utsettes for basiske, sure eller slipende rengjøringsmidler. Perlatorer, dusjsiler, keramiske pakninger, termostater mm. skal jevnlig avkalkes ved å legges i eddiksbad i ca. 2 timer. Skyll etterpå i rent vann.

Suomeksi

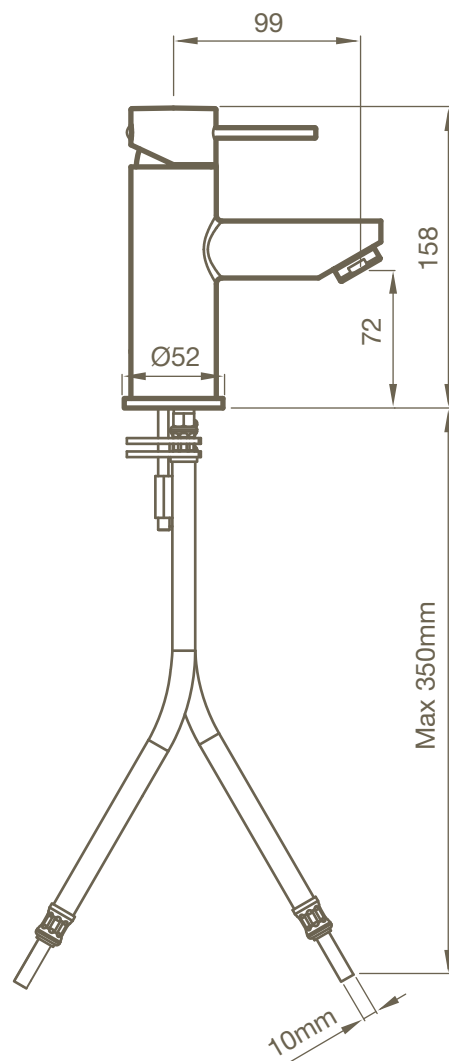
Jäätymisvaara

Lämmittämättömiin kohteisiin (kesäasunnot yms) asennettuihin hanoihin liittyy jäätymisriski. Vesijärjestelmän sulkemisen jälkeen tulee hanat irroittaa putkistosta ja tyhjentää huolellisesti vedestä.

Puhtaanapito

Puhdista hanan ulkopinta pehmeällä pyyhkeellä, haalealla vedellä ja tarvittaessa miedolla saippualliuoksella. Hanaa ei tule puhdistaa emäksisillä, happamilla, kalkkia irrottavilla eikä hiovilla puhdistusaineilla. Poresuuttimille, suihkusiivilöille, keraamisille tiivisteille ja termostaateille tulee säännöllisesti suorittaa kalkinpoisto liuottamalla osia noin 2 tuntia etikkaliuoksessa ja huuhdella ne sen jälkeen huolellisesti puhtaalla vedellä.

Drift & Underhåll
Operation & Maintenance
Drift & Vedlikehold
Käyttö- ja hoito-ohje

RT071

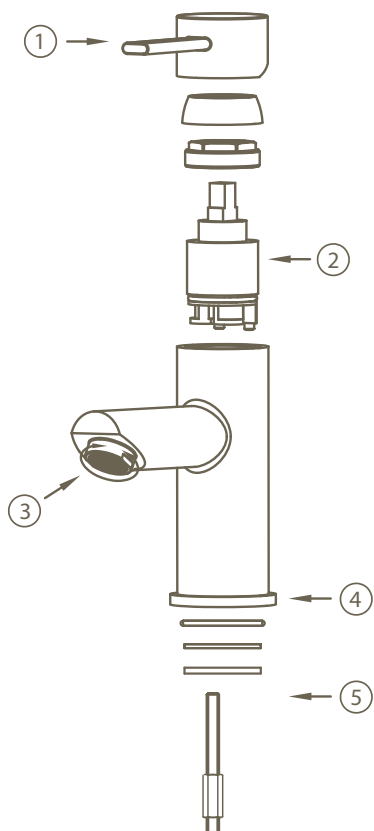
Tvättställsblandare

RSK nr 8327329

Perlator: ZAER002

Keramisk packning: XA91103

A

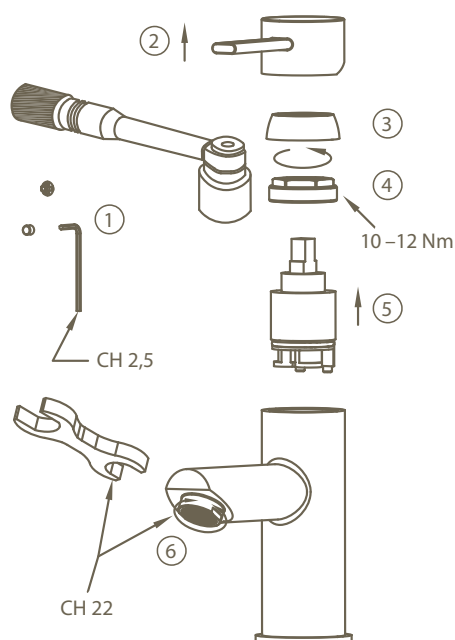
1. Komplet flödesvred
2. Keramisk insats
3. Komplet perlator
4. Bricka
5. Komplet monteringsatts

1. Complete handle
2. Cartridge
3. Complete aerator
4. Base
5. Complete mounting kit

1. Komplette håndtak
2. Keramisk innmat
3. Komplette perlator
4. Sokkelbrikke
5. Komplette monteringssett

1. Veden ja lämpötilan säätövipu
2. Keraaminen kasetti
3. Pore
4. Asennuslevy
5. Asennussarja

B

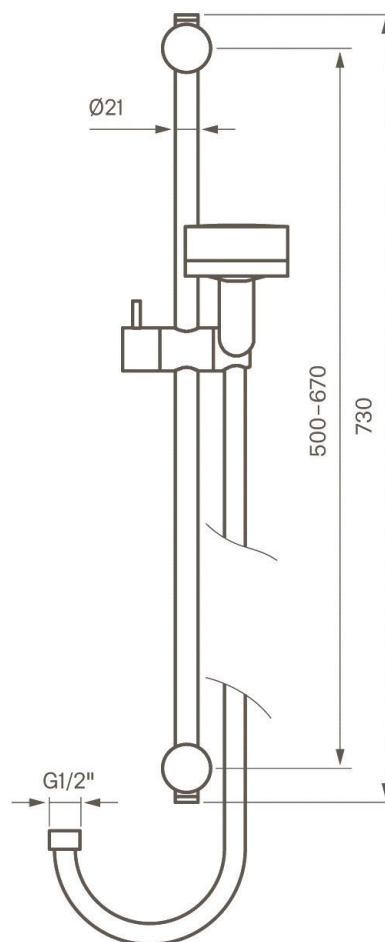

Läckage ur pip [Bild B](#)
Stäng av vattnet fram till blandaren.
Byt keramisk insats 5 enligt 1–5.
Smörj med armaturfett runt o-ring
vid behov.
Dåligt tryck [Bild B](#)
Ta loss och rengör perlator 6.

Leakage from spout [Picture B](#)
Shut off the incoming water.
Replace
the entire cartridge 5 in order 1–5.
Grease its O-ring if so required.
Poor flow [Picture B](#)
Unscrew and clean aerator 6.

Lekkasje ut av tut **Bilde B**.
Steng vanntilførselen. Bytt keramisk pakning 5 ihht. 1–5. Smør med armaturfett rundt O-ring ved behov.
Lekkasje rundt feste til tut **Bilde B**.
Ta ut og rengjør perlator 6.

Vuotoa juoksuputkesta. [Kuva B](#)
Sulje hanan tulovedet. Vaihda keraam-
minen säätökassetti 5 ohjeen kohtien
1–5 mukaisesti. Voitele o-renkaat
tarvittaessa hanarasvalla.
Heikko vedenpaine. [Kuva B](#)
Irroita ja puhdista poresuutin 6.

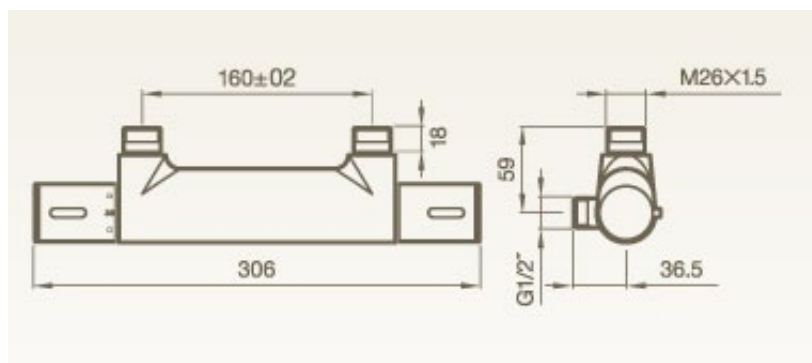
RT 105

Duschset free fixation

RSK nr 8191059

Handdusch: ZDOC070

Glidfäste: ZSAL173

RT 168

Termostatblandare

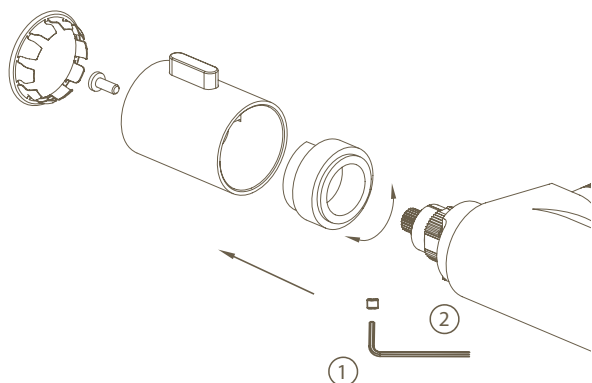
RSK nr 8343278

Termostatinsats: 9417591

Insats vred: XVIT001

Felsökning Trouble shooting Feilsøking Vianetsintä

C

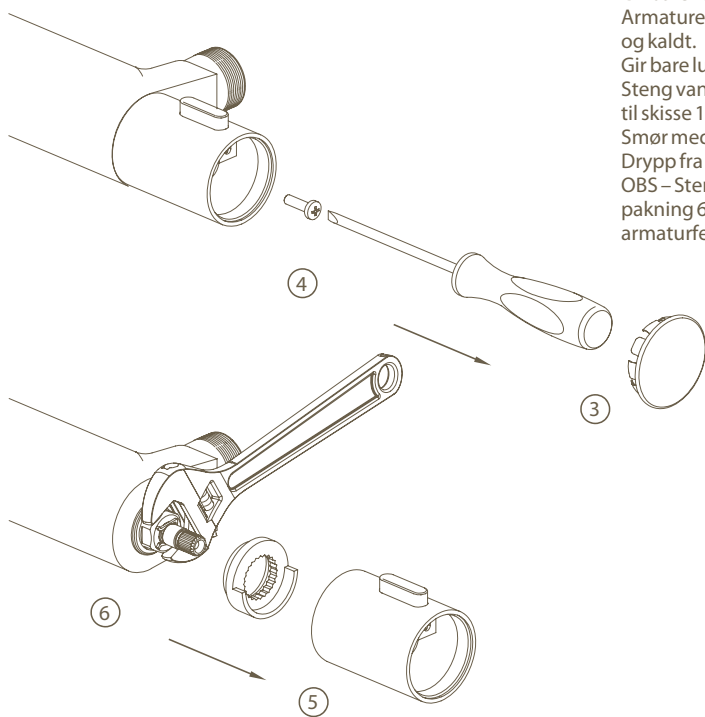
Svenska

Ger endast kallt eller varmt vatten
Blandaren är felkopplad kontrollera att
varmvatten är kopplat till vänster och
kallvatten till höger sett framifrån.
Ger endast ljummet vatten [_Bild C](#)
OBS – Stäng av inkommande vatten.
Byt termostat 2 enligt skiss 1–2 med
insexnyckel 3 mm. Smörj vid behov med
armaturfett.
Dropp vid piputlopp eller dusch [_Bild D](#)
OBS – Stäng av inkommande vatten.
Byt keramisk packning 6 enligt skiss 3–6.
Smörj vid behov med armaturfett.

English

The mixer only emits cold or hot water
The mixer is incorrectly connected. First
turn off the incoming water. Hot water
should be connected on the left-hand side
and the cold on the right when facing the
mixer.
The mixer only emits lukewarmly water
[_Picture C](#)
First turn off the incoming water. Replace
thermostatic 2 in order 1–2 with Allen key
3 mm. Lubricate with grease if needed.
The bath spout/shower outlet leaks
when the mixer is closed [_Picture D](#)
First turn off the incoming water. Replace
ceramic cartridge 6 in order 3–6. Lubricate
with grease if needed.

D

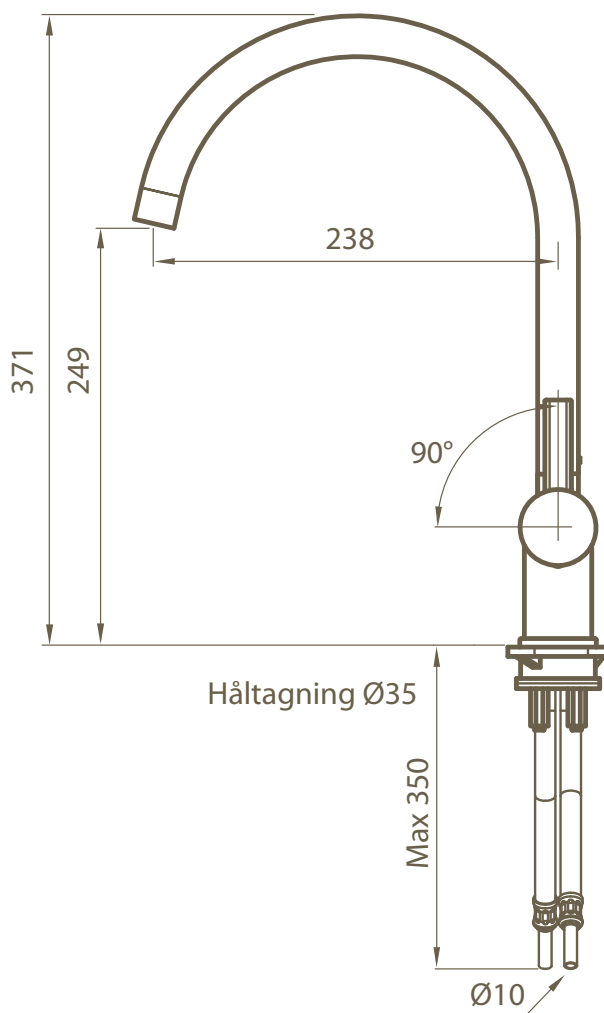
Norsk

Gir bare kaldt eller varmt vann
Armaturet er feilkoblet. Bytt om varmt
og kaldt.
Gir bare lunkent vann [_Bilde C](#)
Steng vanntilførsel. Bytt termostat iht.
til skisse 1–2 umbrakonøkkel 3 mm.
Smør med armaturfett ved behov.
Drypp fra tut eller dusj [_Bilde D](#)
OBS – Steng vanntilførsel. Bytt keramisk
pakning 6 iht skisse 3–6. Smør med
armaturfett ved behov.

Suomeksi

Hanasta tulee vain kylmää tai
lämmintä vettä
Hana on virheellisesti liitetty tulovesijoh -
toihin. Lämmin vesi kytketään edestäpäin
katsottuna vasempaan ja kylmä vesi oikeaan
liittimeen.
Hanasta tulee vain haaleaa vettä [_Kuva C](#)
HUOM. – Sulje tulovedet. Vaihda termosta -
atti 2 ohjeen kohtien 1–2 mukaisesti 3 mm
kuusiokoloavaimella. Voitele tarvittaessa
hanarasvalla.
Vuotoa juoksuputkesta tai suihkusiivilästä
[_Kuva D](#)
HUOM. – Sulje tulovedet. Vaihda keraaminen
käyttöventtiili 6 piirroksen kohtien 3–6 mukai -
sesti. Voitele tarvittaessa hanarasvalla.

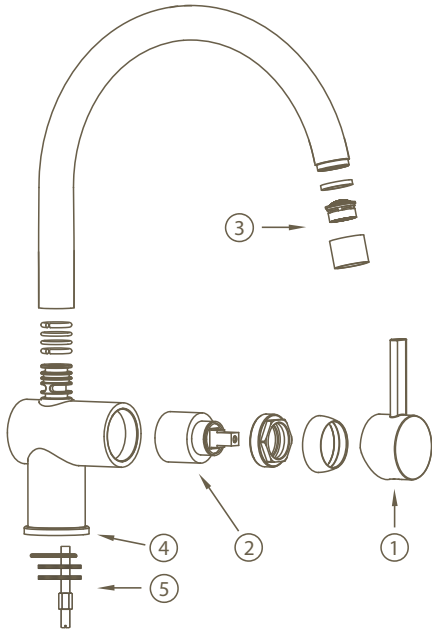
Drift & Underhåll
Operation & Maintenance
Drift & Vedlikehold
Käyttö- ja hoito-ohje

Köksblandare med diskmaskinsavstängning
RSK nr 8309058
Perlator: ZAER24-8
Keramisk packning: XA91245

Sprängskiss Explosion drawing Sprengskisse Mittakuva

A

Svenska

1. Komplet flödesvred
2. Keramisk insats
3. Komplet perlator
4. Bricka
5. Komplet monteringsatts

English

1. Complete handle
2. Cartridge
3. Complete aerator
4. Base
5. Complete mounting kit

Norsk

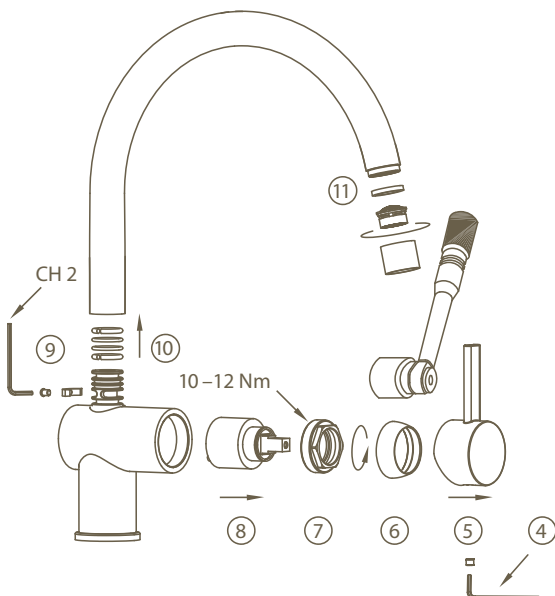
1. Komplet håndtak
2. Keramisk innmat
3. Komplet perlator
4. Sokkelbrikke
5. Komplet monteringssett

Suomeksi

1. Veden ja lampötilan säätövipu
2. Keraaminen kasetti
3. Pore
4. Asennuslevy
5. Asennussarja

Felsökning Trouble shooting Feilsøking Vianetsintä

B

Svenska

- Läckage ur pip [_Bild B](#)
Stäng av vattnet fram till blandaren.
Utför enligt 4–8. Byt keramisk insats 8.
Smörj med armaturfett runt o-ring vid behov.
- Läckage vid pipinfästning [_Bild B](#)
Utför enligt 9–10. Byt o-ringar, smörj med armaturfett.
- Läckage vid diskavstängning [_Bild A](#)
Utför enligt 1–3. Byt keramisk insats 3.
Dåligt tryck [_Bild B](#)
Ta loss och rengör perlator 11.

English

- Leakage from spout [_Picture B](#)
Shut off the incoming water. Replace the entire ceramic cartridge 4–8.
Grease its O-ring if so required.
Leak at spout connection [_Picture B](#)
Execute step 9–10. Replace the O-rings.
Lubricate with grease.
Leakage from dishwasher connection [_Picture A](#)
Execute step 1–3. Replace cartridge 3.
Poor flow [_Picture B](#)
Unscrew and clean the aerator 11.

Norsk

- Lekkasje ut av tut [_Bilde B](#)
Steng vanntilførselen. Utfør ihht. 4–8.
Bytt keramisk pakning 8. Smør med armaturfett rundt O-ring ved behov.
Lekkasje rundt feste til tut [_Bilde B](#).
Utfør ihht. 9–10. Bytt O-ringer, smør med armaturfett.
Lekkasje ved oppvaskmaskinstenging [_Bilde A](#).
Utfør ihht. 1–3. Bytt keramisk innsats 3.
Dårlig trykk [_Bilde B](#).
Ta ut og rengjør perlator 11.

Suomeksi

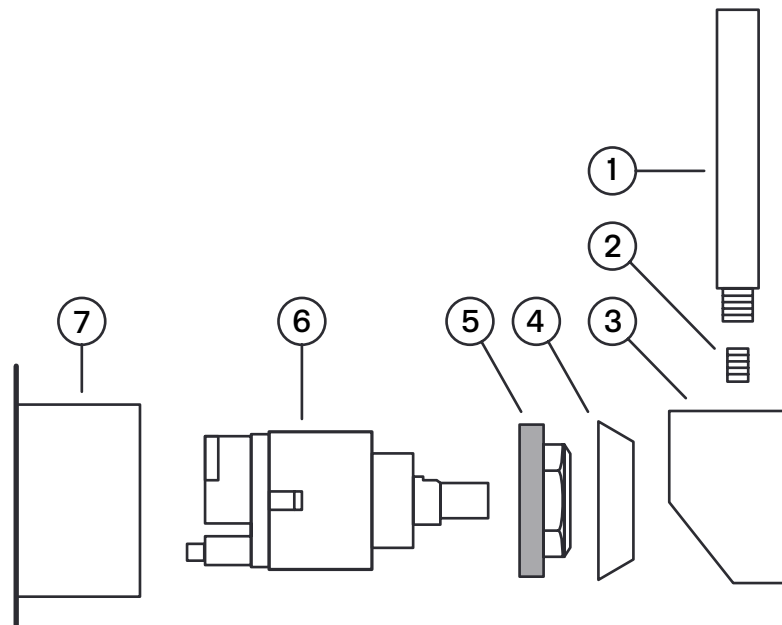
- Vuotoa juoksuputkesta [_Kuva B](#)
Sulje hanan tulovedet. Toimi ohjeen kohtien 4–8 järjestyksessä. Vaihda keraaminen säätökasetti 8. Voitele o-rengas hanarasvalla tarvittaessa.
Vuotoa juoksuputken liitoksesta [_Kuva B](#)
Toimi kohtien 9–10 mukaisesti. Vaihda o-renkaat ja voitele ne hanarasvalla.
Vuotoa pesukoneliitännästä [_Kuva A](#)
Toimi kohtie 1–3 mukaisesti. Vaihda keraaminen käyttöventtiili 3.
Heikko vedenpaine [_Kuva B](#)
Irroita ja puhdista poresuutin 11.

Byte keramisk insats

Byte av packningen ska göras vid dropp från blandarens utloppspip eller vid vredet för reglering av vattnets flöde och temperatur.

Artikelbeskrivning:

1. Spak till reglervred för inställning av temperatur och flöde
2. Spärrskruv för flödesvred
3. Flödesvred
4. Täckhuv
5. Låsmutter för den keramiska insatsen
6. Keramisk insats
7. Blandarkropp

Arbetsordning:

OBS - vattnet på huvudledningen måste vara avstängt!

1. Vattnet till blandaren (7) stängs av och blandaren öppnas så att den töms på vatten.
2. Spaken (1) till reglervredet (3) för temperatur och flödesreglering skruvas bort för hand.
3. Spärrskruven (2) som håller reglervredet (3) lossas ca 1 varv med 2,5 mm insexnyckel och reglervredet dras bort för hand.
4. Täckhuv (4) skruvas bort för hand.
5. Låsmuttern (5) för den keramiska insatsen (6) skruvas bort med fast nyckel.
6. Den keramiska insatsen (6) dras ut för hand och blandarhusets utrymme för insatsen rengörs noggrant från främmande partiklar och eventuella kalkavsättningar. Blandaren rensas.
7. Ny keramisk insats monteras. Vid monteringen ska insatsen vridas till läge där styrpinarna i insatsens botten fixeras i motsvarande uttag i blandarhusets botten.
8. Fortsatt återmontering utförs i omvänd arbetsordning.

2. El

2.1 Elektricitet och jordfelsbrytare

Varje lägenhet har ett elcentralskåp, där all el kommer in i bostaden. Från skåpet leds sedan elen ut i din lägenhet. Huvudsäkring för din lägenhet sitter i ditt elcentralskåp. Varje lägenhets elcentralskåp har ytterligare en huvudsäkring i husets centrala elrum. Detta innebär att huvudsäkring i husets elrum i vissa fall kan lösa ut före den enskilda lägenhetens huvudsäkring. För att åter få ström måste båda huvudsäkringarna vara tillslagna.

I bostadens elcentralskåp finns även automatsäkringar, grupperade efter funktion och placering. Observera att automatsäkringarna ersätter den äldre typen av säkringar som skruvades fast. När automatsäkringen är tillslagen pekar brytaren uppåt, om säkringen löser ut pekar brytaren neråt. Säkringen behöver inte bytas utan återställs genom att trycka upp brytaren igen. Exakt var varje säkring är kopplad framgår av ett schema som finns på insidan av luckan till elcentralskåpet. Om en automatsäkring löser ut ska du ta reda på orsaken innan säkringen slås på igen.

Elmätare är placerade i husets el-rum alternativt i respektive våningsplans el-nisch. Kontakta ansvarig i föreningen om du vill läsa av din mätarställning eller få tillträde till husets huvudsäkringar. Din elleverantör fjärravläser din elförbrukning.

Eluttag och belysning

El och belysning i din bostad installeras av en behörig elektriker. Alla rum tänds och släcks med en strömbrytare som sitter på väggen vid eller i rummet.

Eluttagen är placerade enligt ritningen som gäller för din bostad. De armaturer som installerats finns angivna i armaturförteckningen i detta avsnitt.

Belysningsarmaturer till badrum och klädkammare ingår i din bostad. I övriga rum finns uttag där du själv får sätta upp belysning. Om du har spotlights under skåp, tänk på att inte sätta in en lampa med högre effekt än 10 W eftersom lampan då blir för varm. Det finns flera typer av spotlights, vilka har olika lampor som byts på olika sätt.

Strömbrytare och eluttag bör regelbundet kontrolleras så att dessa är hela. En spräckt strömställare eller ett spräckt eluttag kan betyda direkt livsfara. Alla eluttag är jordade, använd därför alltid godkända jordade elkontakter.

Dubbelisolerade apparater, exempelvis elvisp och hårtork, kan även anslutas till jordade uttag. Apparaterna är då märkta med en dubbelkvadrat, ett så kallat FI-märke.

De flesta eluttag har enfasanslutning. Till vissa apparater med hög effekt, exempelvis spisen, utnyttjas två faser.

Viking

Viking är en lågbyggd bänkarmatur - endast 44 mm hög - för montering under skåp.

Armaturen har ett vändbart "lock" med petsäkert, dubbelt jordat uttag med en vippströmbrytare. Armaturen är godkänd för genomgående installationsledning.

I Vikingfamiljen finns det sex T5-varianter:

Viking 14W D, 21W D och 28W D med brytare och dubbelt uttag (D).

Viking 28W D DE med dubbelt uttag (D) och dimmerfunktion.

Viking 28W D, T med dubbelt uttag (D), brytare och timer (T), 30 min på uttagen.

Viking 28W med brytare, utan uttag.

Fakta

Armaturstomme: Stomme av vit, pulverlackerad stålplåt.
Gavlar av vit ASA-plast.

Montage: Under skåp.

Anslutning: I båda gavlarna samt bakåt i armaturen mitt genom dubbla införingshål, Ø 13 mm.

Övrigt: Vändbart "lock" med 10/16 A petsäkert, dubbelt jordat uttag.
Försedd med vippströmbrytare.
Godkänd för genomgående installationsledning.
D = Dubbelt uttag.
DE = Dimmerfunktion.
T = Timer på uttagen, 30 min.

Viking 3131/36 OK D

Viking 3131/28 D T

Viking 3131/28 D

Viking 3131/28 D DE

Armatur

Art.nr	Benämning	Färg	Effekt W	Ljuskälla	Vikt kg	Längd mm	Bredd mm	Höjd mm	c/c mm
E70 210 80	Viking 3131/14 D	Vit	1x14W	T5	1,00	581	107	44	400
E70 210 81	Viking 3131/28 D	Vit	1x28W	T5	1,90	1181	107	44	1000
E70 210 84	Viking 3131/28	Vit	1x28W	T5	1,90	1181	107	44	1000
E70 210 85	Viking 3131/28 D DE	Vit	1x28W	T5	1,90	1181	107	44	1000
E70 210 86	Viking 3131/28 D T	Vit	1x28W	T5	1,90	1181	107	44	1000
E70 210 79	Viking 3131/21 D	Vit	1x21W	T5	1,90	876	107	44	645

Elarbeten och säkerhet i hemmet

Elarbeten ska alltid utföras av en auktoriserad elektriker, både ur säkerhets- och försäkringssynpunkt. Tips om elsäkerhet i hemmet finns att hämta hos Elsäkerhetsverket (www.elsakerhetsverket.se). Belysning och övrig elektrisk utrustning som du installerat ansvarar du själv för.

Jordfelsbrytare

I elcentralskåpet finns en jordfelsbrytare som har till uppgift att bryta strömmen om det uppstår ett jordfel i någon elektrisk apparat. Samtliga eluttag, inklusive kyl och frys, är petsäkra och anslutna till jordfelsbrytaren för att öka säkerheten. Använd därför alltid godkända jordade el-kontakter i uttagen. Jordfelsbrytaren har en testknapp som används för att kontrollera om jordfelsbrytaren fungerar som den ska. När knappen trycks in ska jordfelsbrytaren lösa ut. Återställ jordfelsbrytaren igen efter kontrollen. Kontrollen bör göras med högst sex månaders intervall.

Följande åtgärder rekommenderas när jordfelsbrytaren löser ut:

1. Sätt jordfelsbrytaren i "till-läge". Om den inte löser ut igen tyder det på en tillfällig störning som var övergående.
2. Om jordfelsbrytaren löser ut direkt efter tillslaget finns det en felkälla någonstans i bostaden. Slå då av alla automatsäkringar i elcentralskåpet.
3. Sätt jordfelsbrytaren i "till-läge" igen. Om jordfelsbrytaren löser ut innan några automatsäkringar återställts finns felet i elcentralskåpet, kontakta JM Kundtjänst Bostad (under garantitiden) eller en behörig elektriker direkt (efter garantitidens utgång). Annars gå vidare till nästa punkt.
4. Återställ nu en automatsäkring i taget tills jordfelsbrytaren löser ut på nytt. Felet är nu lokaliserat till den säkringsgrupp som återställdes till nätet sist i ordningen.
5. Dra ut alla stickproppsanslutna apparater inklusive alla lampputtagsansluta apparater som hör till denna grupp. Sätt därefter jordfelsbrytaren i "till-läge" igen. Löser jordfelsbrytaren ut omedelbart så finns felet i den fasta elinstallationen. Kontakta JM Kundtjänst Bostad (under garantitiden) eller en behörig elektriker direkt (efter garantitidens utgång). Annars gå vidare till nästa punkt.
6. Anslut en apparat i sänder till uttagen tills jordfelsbrytaren på nytt löser ut. Det är sannolikt att den sist anslutna apparaten är felaktig. Låt nu en fackkunnig person undersöka och reparera apparaten.

På bilden till vänster ser du ett exempel på en jordfelsbrytare. Jordfelsbrytaren på bilden är ställd i läge "på" då brytaren pekar uppåt. I fråslaget läge pekar strömbrytaren nedåt.

2.2 TV, telefon och dator

Det finns ett avtal mellan din bostadsrättsförening och Telia om installation av bredband i din bostad. Bredbandsnätet består av en så kallad Triple Play-funktion som levererar Digital-tv, telefon och Internetanslutning.

Följande ingår:

- Bredbandstelefoni och telefonfördelare.
- Internetanslutning med en hastighet på 50/8-100/10 Mbit per sekund.
- TV-abonnemang "Lagom" ingår.
- Ist Telia Digital-tv box, tillhör förening/fastighetsägare.
- Ist Bredbandswitch som även stödjer trådlöst internet, tillhör förening/fastighetsägare.

Du som boende kan beställa högre hastigheter på internet, du kan beställa fler TV-kanaler/TV-paket samt tjänster på din bredbandstelefoni.

Se www.telia.se/fiber för aktuellt erbjudande och priser för privathushåll.

IT-skåp

I de flesta bostäderna är IT-skåpet placerat i klädkammaren eller i hallen bredvid el-centralen. I IT-skåpet finns en panel med numrerade uttag, en så kallad patchpanel. I din patchpanel bestämmer du själv vilken funktion nätverksuttagen i respektive rum ska ha.

När du flyttar in är vissa uttag i sovrum, vardagsrum och kök redan aktiverade enligt information på insidan av IT-skåpet, men du kan alltså flytta och ändra fritt till andra uttag.

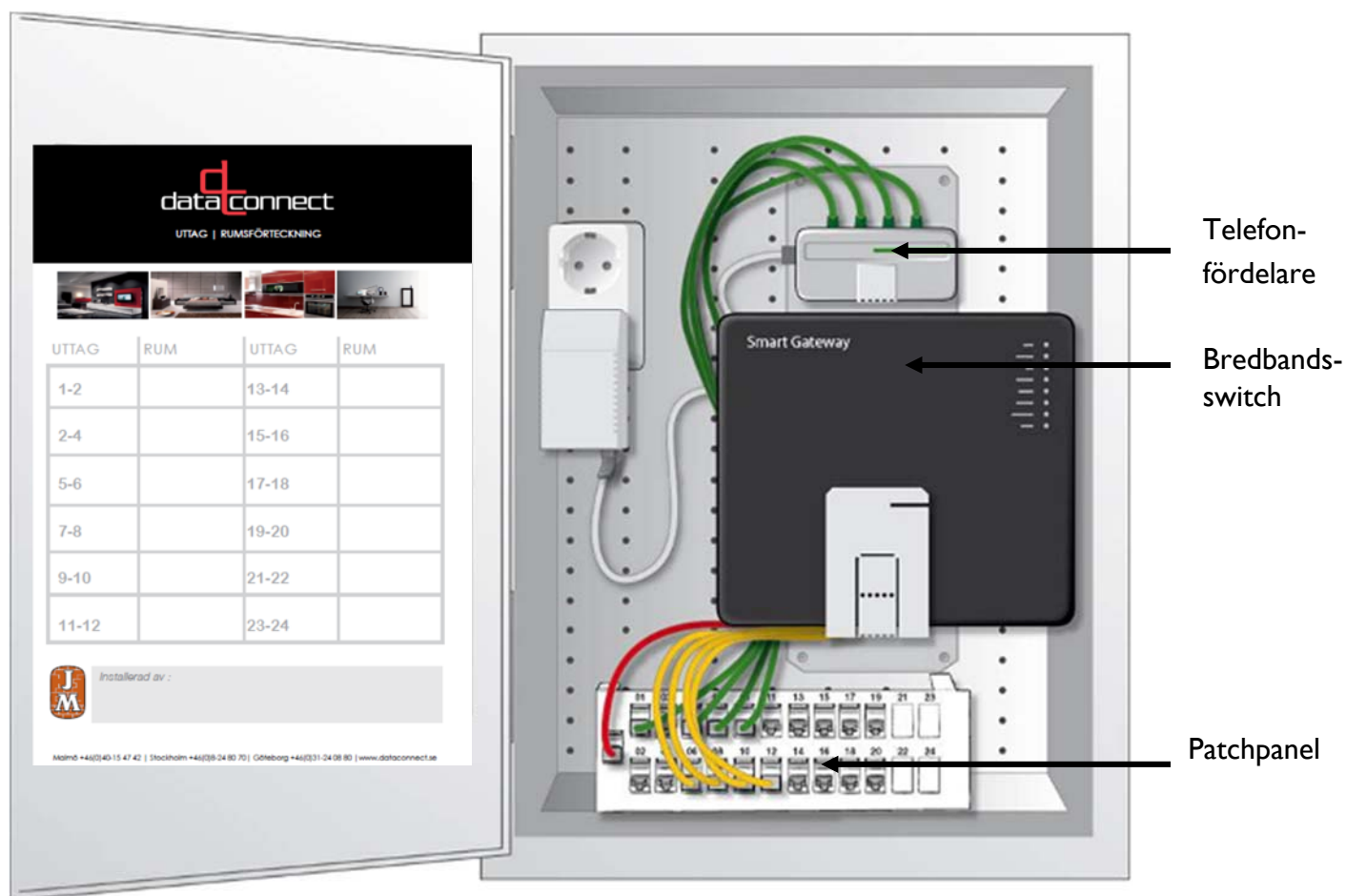
Bredbandsswitchen (Gateway) kan även fungera som trådlös router. Eftersom anslutningen är trådlös påverkas signalstyrkan av omgivningen. Du kan uppleva att du ibland tappar din trådlösa anslutning, eller att du inte har någon av olika anledningar. När många i samma lägenhet/hushåll är anslutna samtidigt kan hastigheten försämrats när ni surfar eller laddar filer.

Den trådlösa uppkopplingen påverkas av yttre faktorer. Nedan finns några tips på hur du kan förbättra ditt trådlösa nätverk:

- Avståndet mellan router och dator. Ju längre avstånd desto svagare blir signalstyrkan, och därmed hastigheten.
- Betongväggar, sten eller metall kan försämma den trådlösa signalstyrkan. Testa att flytta utrustningen närmare routern och se om det sker förändring.
- Ha inte andra elektriska produkter såsom tv, radio och trådlösa telefoner i närheten av bredbandsswitchen/"routern", eftersom signalstyrkan för ditt trådlösa nätverk kan då påverkas
- Installera ytterligare en bredbandsswitch/"router" i ett rum närmare den plats där du vill ha trådlös anslutning, den fungerar som en förstärkare.

Du är välkommen att kontakta Telia Support 020-240 250 för hjälp med felsökning och support.

Exempel, IT-skåp

Följande färger gäller för kablarna i IT-skåpet:

Telefon:

Grönt uttag Bredbandsswitch

TV och dator:

Gult uttag Bredbandsswitch

Innkommande fiber:

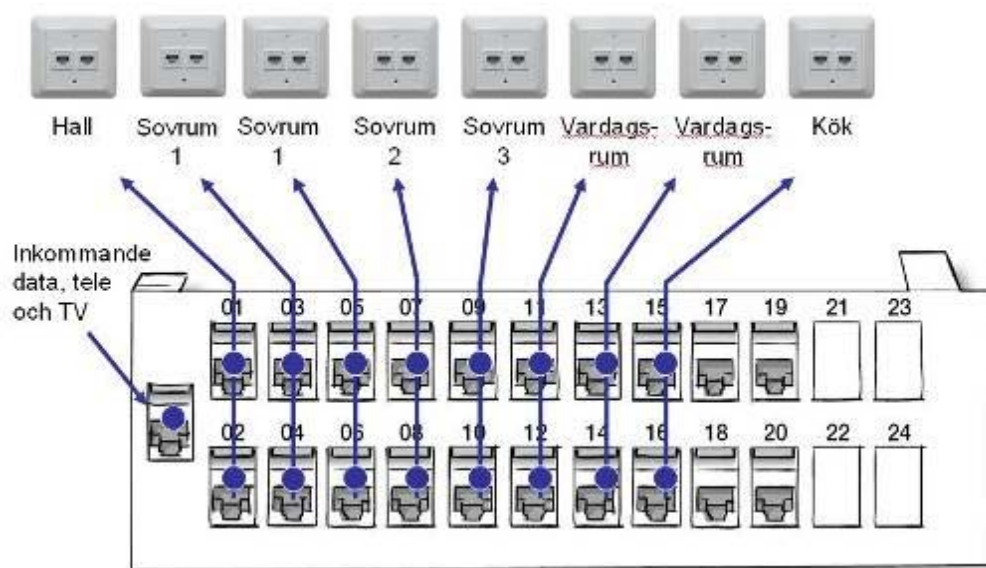
Rött uttag Bredbandsswitch (ska inte flyttas)

Begreppsförklaring IT-skåp

Cat5e-kabel	"Kategori 5e kabel" är en standardiserad kopparkabel för nätverksöverföring. Kabeln förmedlar exempelvis digital-TV-, bredbandstelefon- och datasignaler i ett nätverk.
Digitalbox	Omvandlar den digitala TV-signalen till en analog signal. Digitalboxen behövs för att analoga TV-apparater ska kunna visa digitala signaler. Digitalboxen är tillverkad för Telias TV-tjänster. En digitalbox från andra leverantörer (exempelvis ComHem, Boxer, Viasat eller digitalbox inbyggd i TV) går ej att använda. Varje TV-apparat måste ha en egen digitalbox.
Media och Triple-play	Begreppet "media" innebär i detta sammanhang: TV, telefon och dator, vilket även kallas Triple-play.
Patchpanel (korskopplingspanel)	En kopplingspanel med RJ45-uttag för flexibel uppkoppling av olika media i olika uttag i respektive rum.
Nätverkskabel	En Cat5e-kabel med RJ45-kontakter i var sin ände. Kabeln används i patchpanelen för att förbinda inkommande media med önskat uttag. Samma typ av kabel används för att ansluta utrustningen för de tre tjänsterna i respektive rum.
RJ45-uttag	<p>Ett mediauttag som används för anslutning av TV, telefon och Internet. Bilden nedan till vänster visar en uttagslock med 2 st RJ45-uttag. Bilden nedan till höger visar hur kontakten RJ45 på en Cat5e-kabel ser ut.</p>
Telefonfördelare	En fördelare som möjliggör att du kan koppla in upp till fyra telefoner till samma telefonnummer samtidigt.
Bredbandsswitch	Fördelar inkommande signal till TV, telefon och dator. Bredbandsswitchen kan även fungera som en trådlös router. 4 utgångar, gula kablar, för TV eller data.

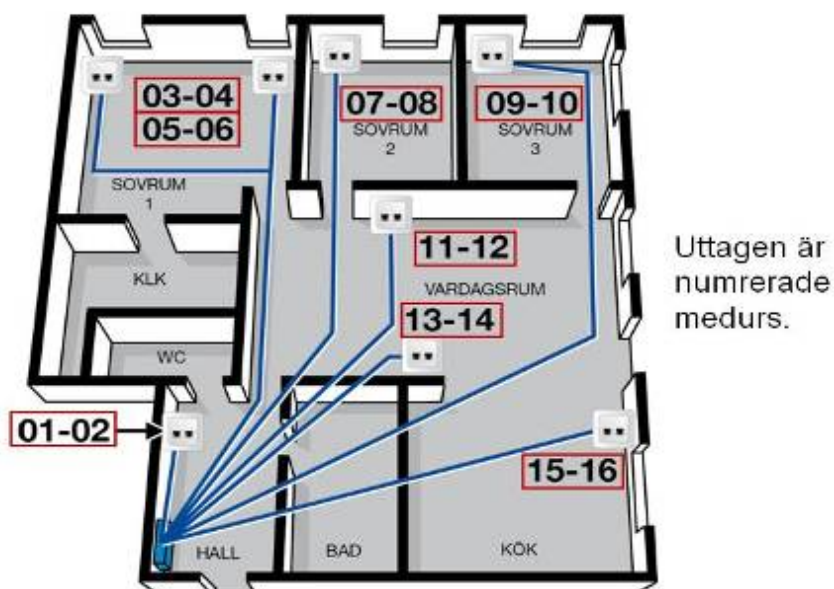
Patchpanelen

De numrerade uttagen på din patchpanel kan till exempel vara placerade enligt nedan.

Genom att exempelvis koppla in nätverkskabeln från det gula uttaget i Bredbandsswitchen till uttag 09 i patchpanelen får du TV eller internet i ditt multimediauttag med nummer 09 i sovrums 3.

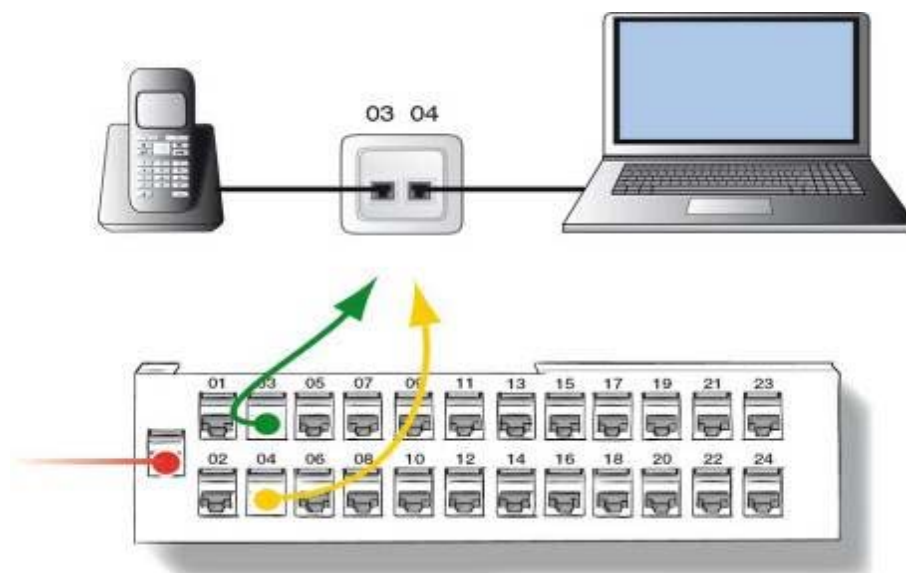
Exempel på numrering av uttag i lägenhet:

Funktionerna kan alltså flyttas ”hur som helst”

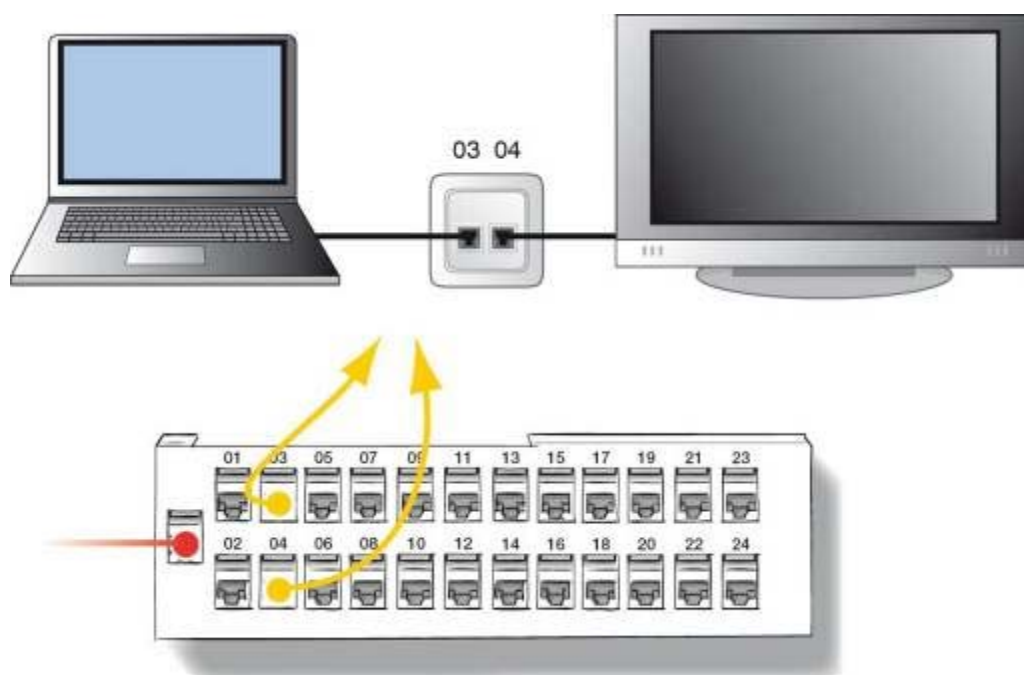

Telefon och en dator kopplat i sovrummets uttag:

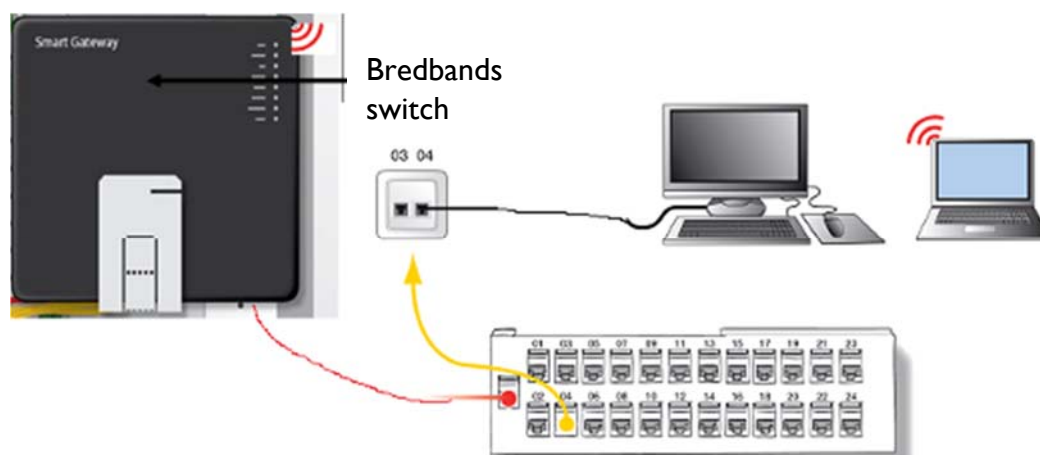
Kablarna kopplas i IT-skåpet från Bredbandsswitchen. Gult uttag för dator, TV eller grönt uttag för telefoni till patchpanelen för att välja funktion på uttagen i respektive rum.

Dator och TV kopplat till sovrummets uttag:

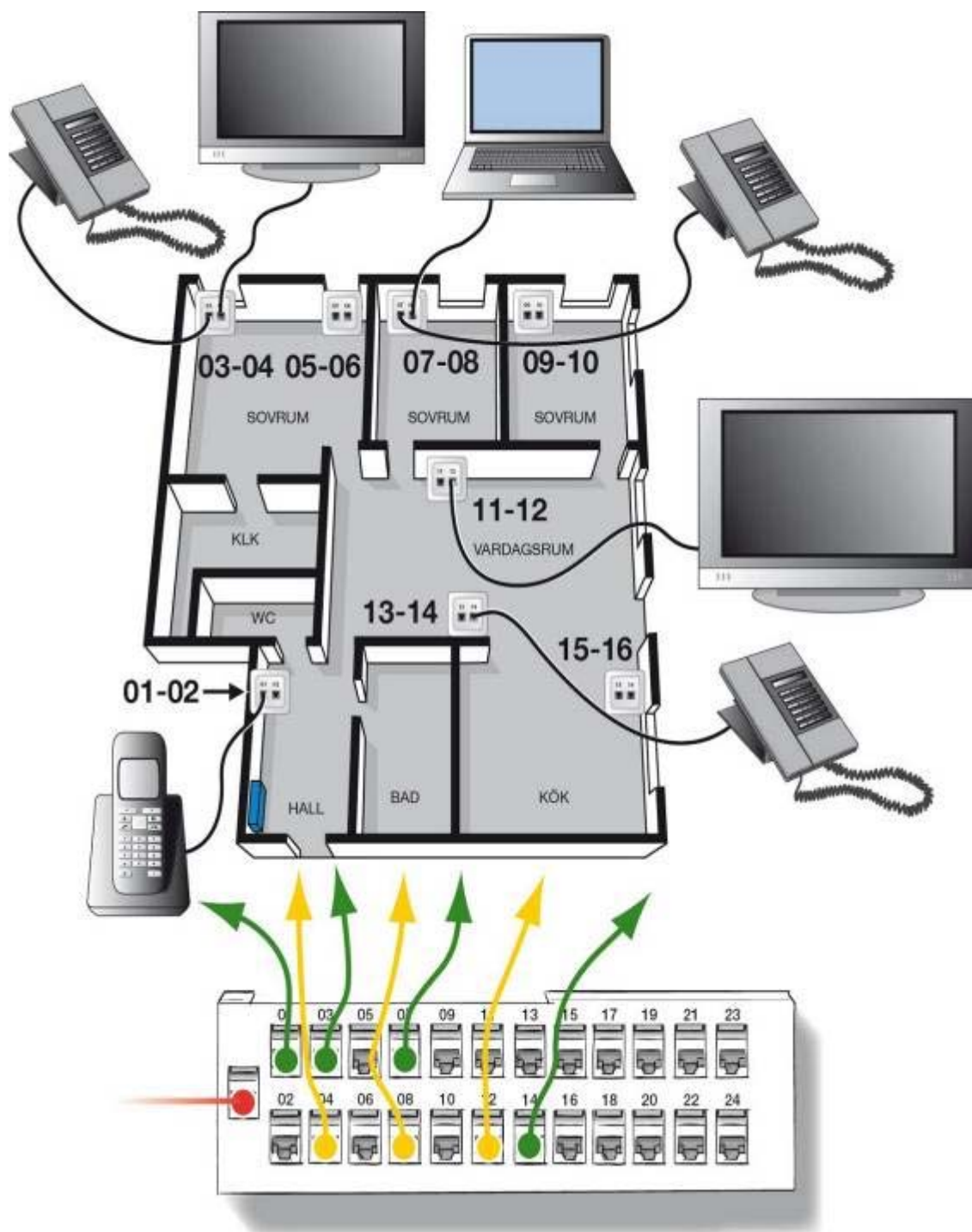

Kablarna kopplas i IT-skåpet från Bredbandsswitchen. Gult uttag för dator, Tv eller grönt uttag för telefoni till patchpanelen för att välja funktion på uttagen i respektive rum.

Inkoppling av en dator samt trådlöst internet:

Bostad med två TV-apparater, en dator och fyra telefoner:

Kablarna kopplas i IT-skåpet från bredbandsswitchen. Gult uttag för dator och TV. Grönt uttag för telefoni.

Drift och skötselinstruktion elcentral

Allmän beskrivning:

Två radig kapsling i metall för montage av modulkomponenter i kombicentral ICS-EP 4.50.
Antal moduler 2x18. Bestyckning se respektive enlinjeschema som följer elcentralen.

Märkspänning:

AC 400 V / 50 Hz.

Märkström:

För komponenter max 63 A.

Kapslingsklass:

IP 30

Huvudbrytare:

Fabrikat Malmbergs.
3-polig huvudbrytare 40A.
Artikelnr. 21 493 25

Dvärgbrytare:

Fabrikat Malmbergs.
Dvärgbrytare används som överlast och kortslutningsskydd.
Dvärgbrytaren löser ut på två olika sätt:

- Termisk utlösning vid överlast
- Magnetisk utlösning vid kortslutning

Artikelnr.

21 492 35 1-pol 10A C 10kA

21 492 36 1-pol 13A C 10kA

21 492 37 1-pol 16A C 10kA

21 492 47 2-pol 16A C 10kA

21 492 57 3-pol 16A C 10kA

Jordfelsbrytare:

Fabrikat Malmbergs.

Motionera jordfelsbrytaren

Testknappen gör ett elektrisk test genom att simulera ett jordfel inuti brytaren. Knappen bör tryckas in regelbundet 2 ggr/år, lämpligen i samband med tidsomställningen av sommar/vinter, för att testa jordfelsbrytare funktionen.

Jordfelsbrytaren ska då omedelbart lösa ut. Om så ej är fallet bör fastighetsägaren kontakta behörig installatör för felsökning och åtgärd.

Installatören bör noga informera fastighetsägaren om detta vid nyinstallation eller vid servicebesök.

Artikelnr.

21 697 13 4-pol 40A 30mA Typ:A

www.dataconnect.se

2.3 Komfortgolvvärme i våtrum

Komfortgolvvärme, med el som energikälla, är ett inredningsval och ingår inte som original i lägenheterna.

Syftet med komfortgolvvärmen är att klinkergolvet inte ska upplevas kallt men det är inte avsett som värmekälla eftersom elvärme är en ineffektiv uppvärmningsmetod. Bostadens uppvärmningsbehov tillgodoses via radiatorer.

Komfortgolvvärmen regleras med en termostat. Den är förprogrammerad avseende temperatur och tidsintervaller för att optimera effekten men går att justera i efterhand. Elförbrukning går på hushållselen.

Observera att temperaturen på golvet av medicinska skäl inte får överstiga 26°C.

Termostaten är förprogrammerad med följande drifttider:

Måndag – fredag kl. 05.30 – 07.30; 19:00 – 23:00

Lördag – söndag kl. 07.00 - 11.00; 18:00 - 24:00

2.4 Brandvarnare

Din bostad är utrustad med brandvarnare. Brandvarnaren ger ifrån sig höfrekventa ”pip” när det är dags att byta batteri. Testa några gånger per år att brandvarnaren fungerar genom att trycka på testknappen och rengör den med dammsugaren en gång per år.

2.5 Porttelefon och kodlås

Ditt hus är försett med porttelefon och kodlås. Hur porttelefonen och kodlåset fungerar finns det information om i leverantörens anvisningar.

Styrelsen ansvarar för koder samt eventuella tidsbegränsningar av dessa.

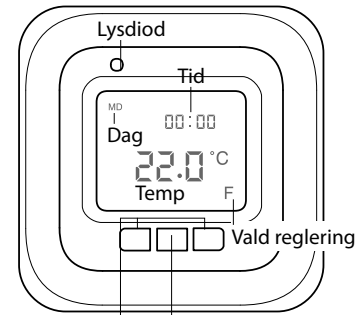
Snabbguide EB-Therm 355

Kom igång fort och lätt! Här får du en guide till de viktigaste funktionerna och inställningarna, en introduktion till energisparprogrammen och en översikt av menysystemet.

Läs alltid hela manualen för fullständig produktinformation.

Kom igång med EB-Therm

Så här ser displayen ut vid första uppstarten.

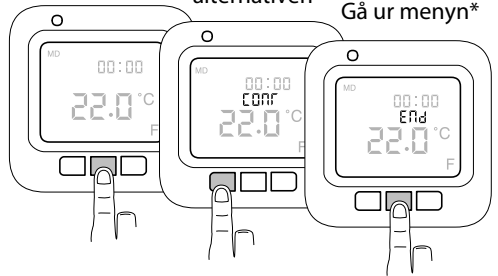
Piltangenter [▲▼] Valknapp [●]

Använda menyn

Starta menyn

Bläddra bland alternativen

Gå ur menyn*

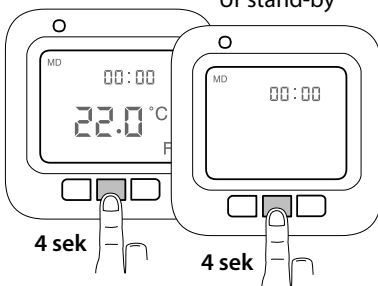

*Alt. vänta 30 sek för att gå ur automatiskt.

Stänga av och sätta på

Till stand-by*

Ur stand-by

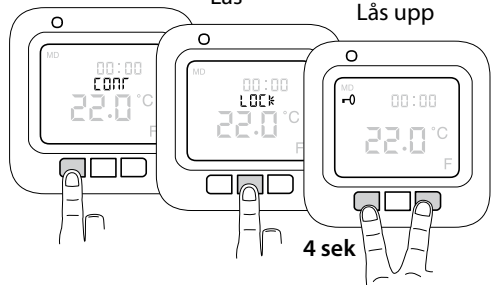
*Värmen regleras inte. Klockan går och programmeringen sparas i minnet.

Låsa knappsatsen

Bläddra

Lås

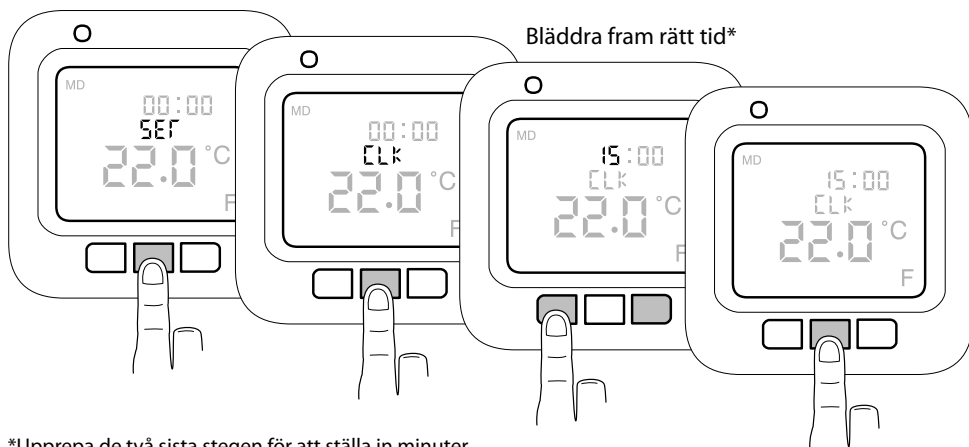
Lås upp

Grundinställningar

Tid och datum

För att kunna använda alla funktioner behöver du först ställa in tid och datum.

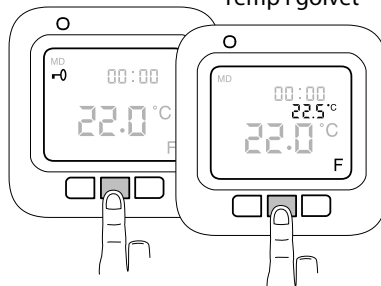
*Upprepa de två sista stegen för att ställa in minuter, dag, månad och år. Rätt veckodag ställs in automatiskt.

Önskad temperatur

Visa faktisk temperatur

Lås först knappar Temp i golvet*

*Om termostaten är inställd på *Golvtermostat*. Annars visas aktuell temperatur i rummet (R).

Mer om temperatur EB-Therm 355 kan reglera temperaturen på tre olika sätt, golvtermostat, rumstermostat eller rums- och golvtermostat. På så sätt kan både komforttemperatur och eventuella temperaturkrav på golvmaterial kombineras. Om golvgivaren är inkopplad när termostaten slås på för första gången, väljs *golvtermostat* automatiskt. *Rumstermostat* kan ej väljas när golvgivaren är inkopplad. *Rums- och golvtermostat* ska användas i rum med trägolv och i rum med stora fönster som utsätts för solinstrålning. Läs mer om regleringsfunktionerna och hur du ställer in dem i manualen. Du kan alltid se aktuell temperatur genom att följa beskrivningen ovan.

Energisparprogram

Spara energi smart och enkelt! Med programmen anpassas uppvärmningen till ditt faktiska behov och värmen sänks när den inte behövs. Det finns fyra programalternativ:

Förinställt för kontorsmiljö

Förinställt för hemmiljö

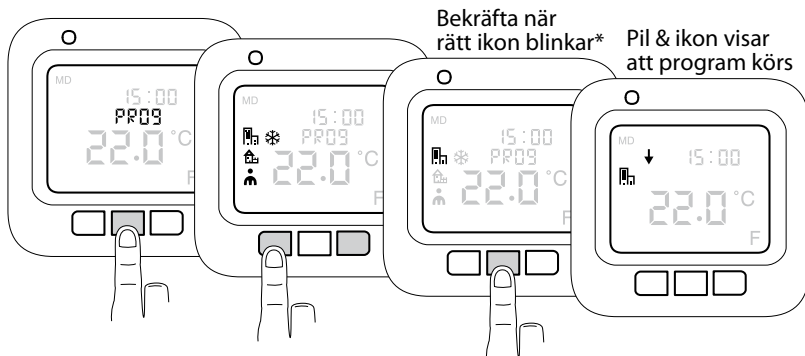

Programmera dina egna personliga inställningar

Frostskydd för lokaler som står tomma lång tid

Starta/stoppa program

*Stoppa program: Bekräfta när ingen ikon blinkar.

Programmera personliga inställningar

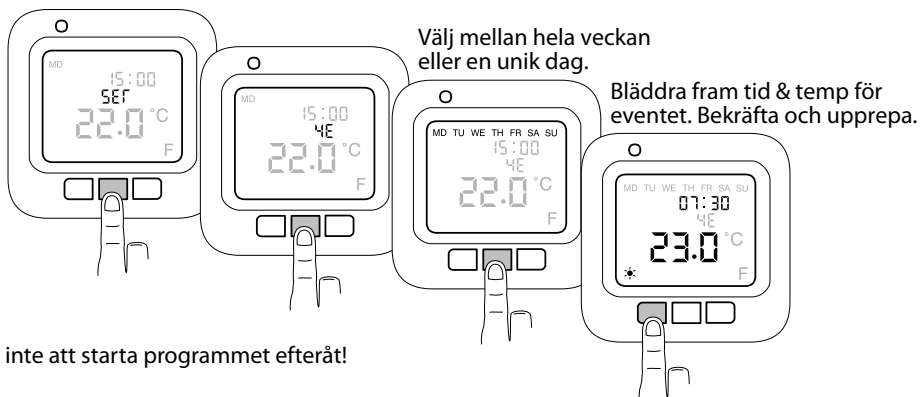
Skräddarsy uppvärmningen efter dina egna behov! Du har möjlighet att programmera tid och temp för fyra event varje dag; *vakna* *borta* *hemma* och *natt* . Ett exempel:

Familjen vaknar varmt och behagligt 07:30. *Eventet vakna* programmeras: 23 °C kl 07:30.

De går hemifrån och värmen kan sänkas. *Borta* programmeras: 17 °C kl 09:30.

Familjen kommer tillbaka 17:00 till ett varmt hem. *Hemma* programmeras: 21,5 °C kl 17:00.

På natten är ett svalt klimat bra både för miljön och sömnen. *Natt* programmeras: 18 °C kl 22.30.

Glöm inte att starta programmet efteråt!

Sitemap över menyn

Så här är menyn i EB-Therm 355 uppbyggd. Här kan du snabbt se var alla funktioner och inställningar finns.

<div>CONT Ställ in displayens kontrast</div> <div>1-8</div>	<div>PROG Starta/stoppa program</div> <div><div> Hemprogram</div><div> Kontorsprogram</div><div> Personligt program</div><div> Frostskyddsprogram</div></div>	<div>UTIL Visa inkopplad tid i %</div> <div>24 HR</div> <div>7 D</div> <div>30 D</div> <div>365 D</div>
<div>SET Diverse inställningar</div> <div><div><div>CLK Ställ in tid och datum.</div><div>S Stäng av och sätt på automatiskt byte till sommartid</div><div>RNF Ställ in hur temperaturen ska regleras. F (golvtermostat) - R (rumstermostat) - R&F</div><div>OH Ställ in temperatur för begränsning av golvgivaren för R&F.</div></div><div><div>FP Stäng av och sätt på frostskyddsprogram.</div><div>4E Ställ in det personliga programmet, tid och temperatur för upp till fyra händelser per dag.</div><div>DISP Ställ in hur tiden visas, 24- eller 12-timmarsformat.</div><div>LED Ställ in styrkan på displayens bakgrundsbelysning.</div></div><div><div>AF Stäng av och sätt på den adaptiva funktionen.</div><div>RST Återställer till fabrikeställningar och raderar alla personliga inställningar.</div><div>END Avslutar menyn och återgår till grundläge.</div></div></div>		
<div>LOCK Låser knappsatsen</div> <div></div>	<div>END Avslutar menyn</div> <div></div>	

SIEMENS

Bewacom BM3

Configuration Manual

Siemens AB
Security Products

Det här är Bewacom

Bewacom är en porttelefon som kopplas in direkt, som en anknytning, till systemets telefonväxel.

Besökare kan från Bewacom ringa till alla telefoner som är anslutna till växeln. Den uppringde kan tala med besökaren och öppna dörren från sin vanliga telefon.

Bewacom har även ett inbyggt kodlås som personalen kan använda för att passera dörren.

Så här fungerar Bewacom

När besökaren vill nå en person på företaget slår han eller hon B + önskad anknytning på Bewacom knappsets. Aktuella anknytningsnummer visas på en namntavla.

Hos den uppringde ringer telefonen som vanligt. Det går att samtala med besökaren i 30 sekunder (kan ändras).

För att öppna dörren trycker den uppringde på 5:an på telefonens knappsets och lägger på. Om dörren inte ska öppnas trycker han eller hon i stället på 0:an och lägger på.

3. Ventilation

3.1 Ventilation

Ventilationssystemet är ett mekaniskt frånluftssystem med värmeåtervinning, ett så kallat FX-system.

En frånluftsfläkt suger ut luften från bostaden via frånluftsdon i exempelvis badrum, wc, och kök. Frisk ersättningsluft tas in via tilluftsdon i yttervägg bakom radiatorerna i sovrum och vardagsrum. Från tilluftsdonet går en ljuddämpad kanal genom ytterväggen till ett fasadgaller på husets utsida. Fasadgallret kan vara synligt eller dolt under fönsterblecket. Radiatorerna förvärmer den kalla uteluften när lägenheten har värmebehov.

Den varma frånluften tas till vara i en värmeväxlare som, tillsammans med en centralt placerad värmepump, återvinner frånluftens värme och använder den till uppvärmning av tappvarmvatten och vatten till radiatorkretsen.

Samtliga frånluftsdon är injusterade för att erhålla rätt luftmängder. Det är viktigt att inte ändra inställningen på frånluftsdonen, då det kan ge ökade uppvärmningskostnader, ljud- och dragproblem samt i värsta fall fuktskador i våtutrymmen.

Renande filter

Tilluftsdonen är försedda med ett löstagbart filter i klass F7 (EU 7) som hindrar pollen och föroreningar att ta sig in med friskluften. Den filtrerade luften kommer in i bostaden via tilluftsdonet och träffar radiatorns baksida. Kontakten med radiatorns varma yta gör att uteluften förvärms innan den släpps ut vid radiatorns överkant. Rummet tillförs därmed tempererad och filtrerad friskluft. För att uppnå fullgod ventilation bör filtren bytas minst vartannat år. Vid hårt trafikerade gator kan detta behöva göras oftare. Vid filterbyte kan bostadsrättsföreningen göra en beställning för alla medlemmarna i syfte att få ett bättre pris. Filtret kan dammsugas vid behov (men inte tvättas). Mer information om filter och filterbyte finns i leverantörens anvisningar på följande sidor i detta avsnitt.

Inspektionslucka/reoslucka för uteluftskanaler

Uteluftskanal har inspektions-/reoslucka placerad ovanför radiatorn. Denna lucka medger inspektion/rengöring i samband med OVK-besiktning (Obligatorisk Ventilationskontroll). Efter demontering medges rengöring av kanalen som löper vågrätt genom väggen samt kanalens lodräta del.

Bilden ovan visar ett lämpligt hjälpmedel vid rengöring (dammsugning). Ansluts till vanlig dammsugare.

Rengöring av frånluftventil

Rengör frånluftventilen två gånger om året. Samtliga don är injusterade för att erhålla rätt luftmängder. *Det är viktigt att inte ändra inställningen på frånluftsdonet, då det kan ge ökade uppvärmningskostnader, ljud och dragproblem samt i värsta fall fuktskador i våtutrymmen.*

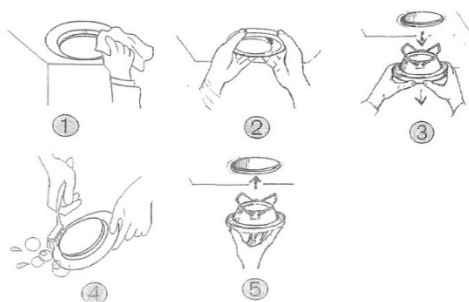

Bild 1

Torka av ventilen med en lättfuktad trasa. Det går även bra att använda en dammvippa eller dammsuga ventilen.

Bild 2

Det bästa är dock att ta ner hela ventilen från taket.

Det gör man genom att ta tag runt ringen/ramen och dra ner.

Bild 3

När ventilen är nedtagen, syns två spännringar/metallringar på ventilens baksida.

Det är dessa som ser till att ventilen spänns på plats mot rörkanalen.

Bild 4

Rengör efter behov.

Tops eller diskborste samt diskmedel som är fettlösande är bra hjälpmedel, speciellt för att komma åt emellan kon och ring.

Bild 5

När rengöringen är klar, fälls spänntrådarna upp som på bilden.

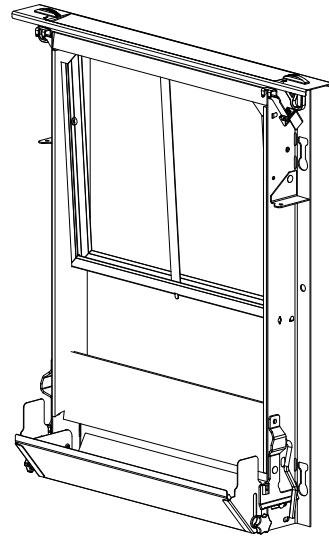
För upp ventilen mot rörkanalen och se till att spännena läger sig i första spåret inne i röret.

Tryck till så att ventilen sitter fast.

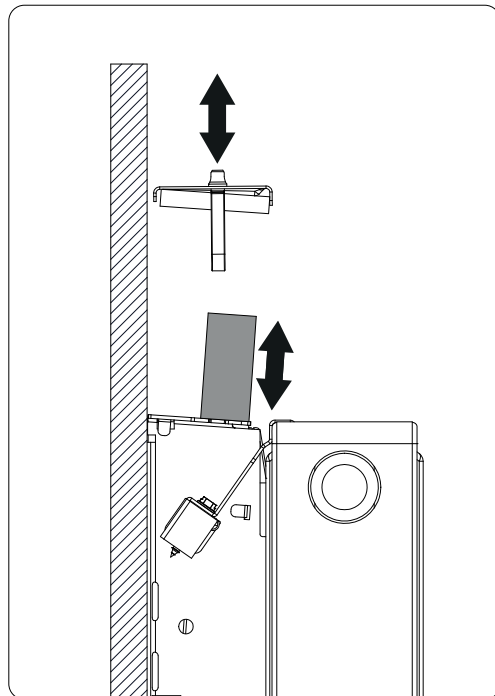
Om spänntrådarna fästs ett spår längre in, kommer inte ventilen sitta kvar.

Rengör ventilerna minst en gång per halvår eller tätare vid behov. Smutsiga frånluftsdon ger en försämrad ventilation och risk för visselljud.

SIGARTH

Filterbyte

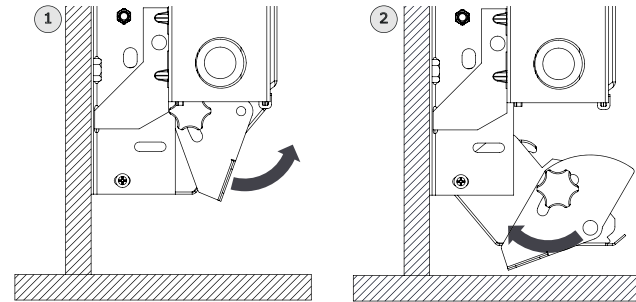

Övriga skötselåtgärder

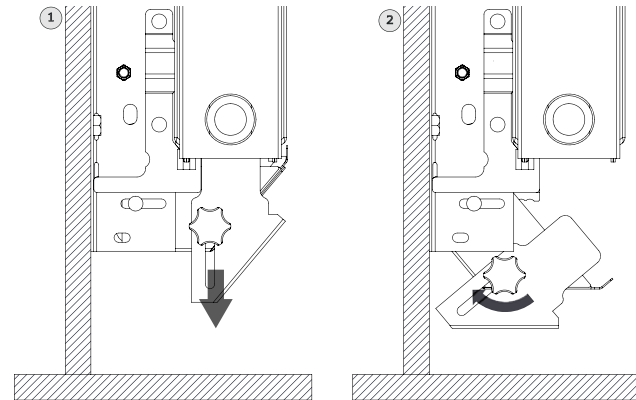
1. Byte av filter minst 1 gång / år, i enlighet med skötselinstruktion från filterleverantör.
2. Rensning av utekanal, enligt instruktion från leverantör av ventilationskanaler

Rengöring av renslucka

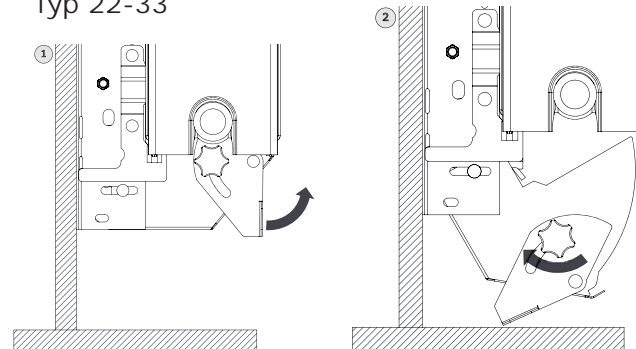
Typ 11

Typ 21

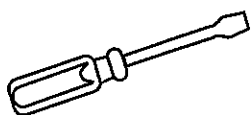
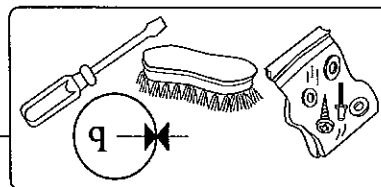

Typ 22-33

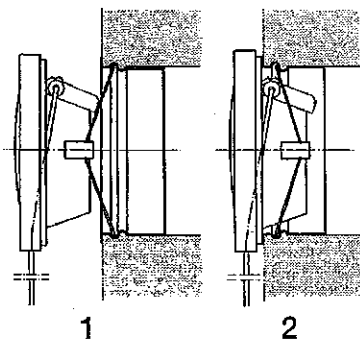

Utför följande åtgärder minst 2 gånger / år

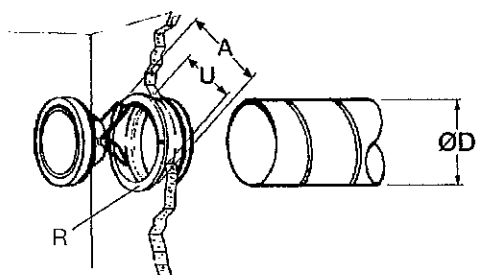
1. Fäll ner rensluckan enligt anvisningar.
2. Ta bort eventuell smuts.
3. Fäll tillbaka rensluckan i ursprungligt läge.

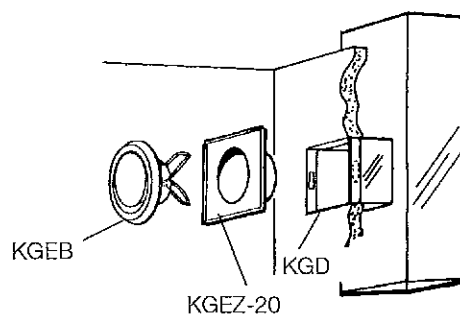
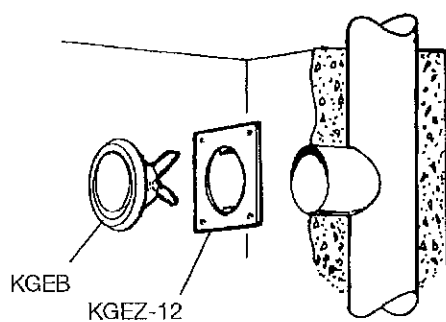
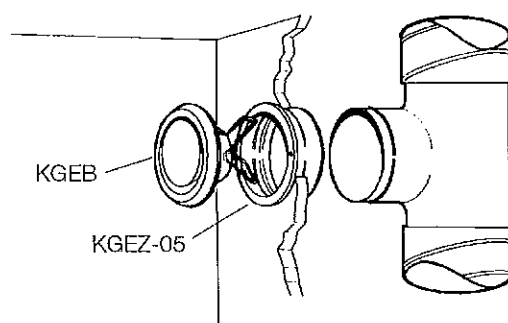
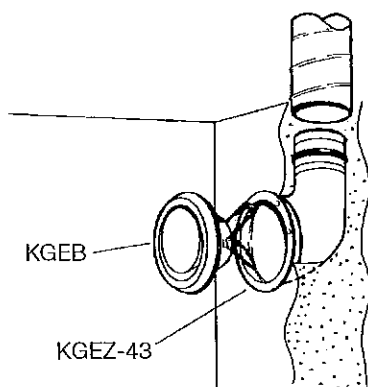
KGEB

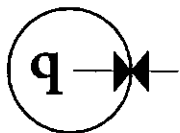
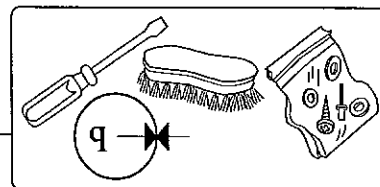

KGEB

	ØD	ØU	ØA	R
KGEB-, KGER-100	100	110	125	KGEZ-01-10
KGEB-, KGER-125	125	135	150	KGEZ-01-12
KGEB-, KGER-160	160	170	185	KGEZ-01-16

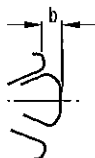
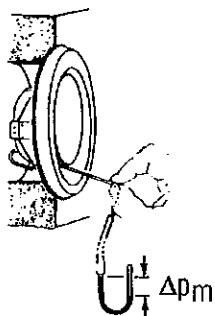
$$q = k \sqrt{\Delta p_m}$$

(l/s) (Pa)

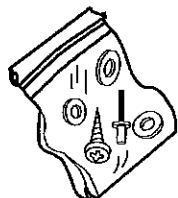
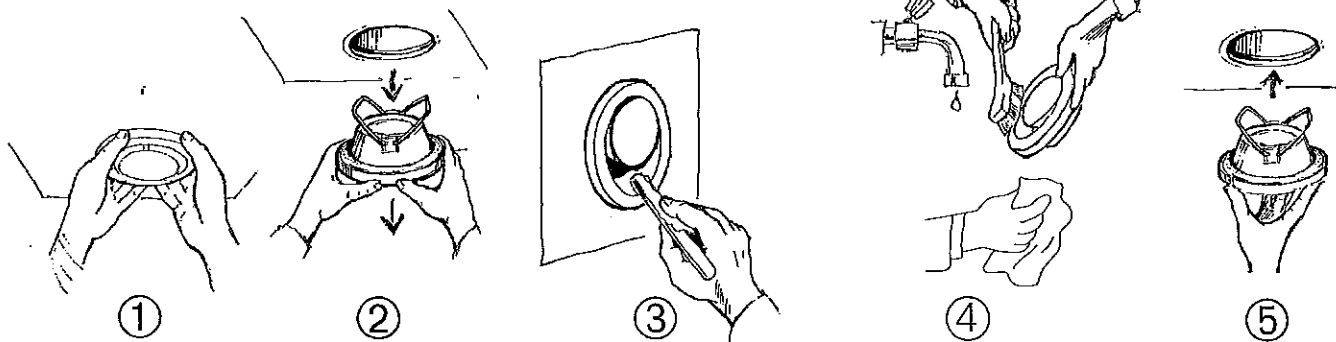
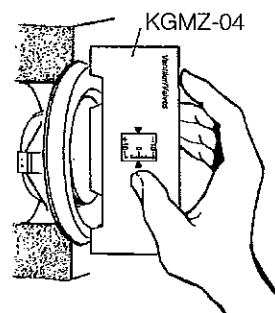
$$q = 3.6k \sqrt{\Delta p_m}$$

(m³/h) (Pa)

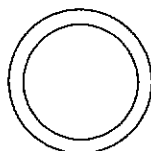
KGEB

KGEB	b	-11	-9	-6	0	+6	+9
100	k	0.39	0.56	0.82	1.36	1.9	2.2
KGEB	b	-22	-18	-12	-6	0	+6
125	k	0.88	1.3	1.8	2.4	2.9	3.4
KGEB	b	-24	-18	-12	-6	0	+6
160	k	1.8	2.5	3.1	3.9	4.6	5.4

	ØD	
KGEB-100	100	KGEB-99-01-3
KGEB-125	125	KGEB-99-01-4
KGEB-160	160	KGEB-99-01-2

	ØD	
KGEB-100	100	KGEB-99-10-05
KGEB-125	125	KGEB-99-12-05
KGEB-160	160	KGEB-99-16-05

4. Vitvaror

4.1 Spisfläkt

Diska spisfläktens filter för hand eller i diskmaskin en gång i månaden. Utförliga instruktioner och skötselanvisningar för din spisfläkt finns i leverantörens anvisningar som ligger i en kökslåda när du flyttar in.

Matlagning och vädring

Spisfläkten kan inte suga upp matoset om fönstret är öppet i köket eftersom luftcirkulationen runt fläkten störs. Öppna fönstret i ett sovrum och stäng sovrumsdörren. Det skapar ett undertryck i köket och ventilationsspringan som finns under dörren räcker för att den friska luften ska komma in.

Öppna inte köksfönstret vid matlagning. Sker detta sprids matoset i hela lägenheten. Luften som kommer in genom fönstret gör att det bildas ett övertryck i köket vilket medför att luft och matos drivs ut i resten av lägenheten.

Spisfläkt 420
Emhætte 420
Liesituuletin 420
Kjøkkenventilator 420

SV Bruksanvisning

Säkerhetsföreskrifter	3
Installation	4
Användning	6
Service och garanti	8

DA Betjeningsvejledning

Sikkerhedsforskrifter	9
Installation	10
Betjening	12
Service og garanti	14

FI Käyttöohje

Turvallisuusmääräykset	15
Asennus	16
Käyttö	18
Huolto ja takuu	20

NO Bruksanvisning

Sikkerhetsforskrifter	21
Installasjon	22
Bruk	24
Service og garanti	26

Läs noga igenom denna bruks- och monteringsanvisning, i synnerhet säkerhetsföreskrifterna, innan du installerar och börjar använda produkten.

Spara bruksanvisningen för senare användning eller till den som eventuellt övertar produkten efter dig. Gör produkten strömlös innan all form av rengöring och skötsel.

§ Avledning av utblåsningsluften skall utföras i enlighet med föreskrifter utfärdade av berörd myndighet.

§ Utblåsningsluften får inte ledas in i rökkanal som används för avledning av rökgas från t ex gas- eller braskaminer, ved- eller oljepannor etc.

§ Avståndet mellan spis och produkt måste vara minst 45 cm. Vid gasspis ökas avståndet till 65 cm. Om högre monteringshöjd rekommenderas av gaspisens tillverkare ska hänsyn tas till detta.

§ För att undvika att fara uppstår ska fast installation, utbyte av sladdställ eller annan typ av anslutning utföras av behörig fackman.

§ Att flambra under produkten är inte tillåtet.

§ Tillräckligt med luft måste tillföras rummet när produkten används samtidigt med produkter som använder annan energi än el-energi, t ex gas- spis, gas- eller braskaminer, ved- eller oljepannor etc.

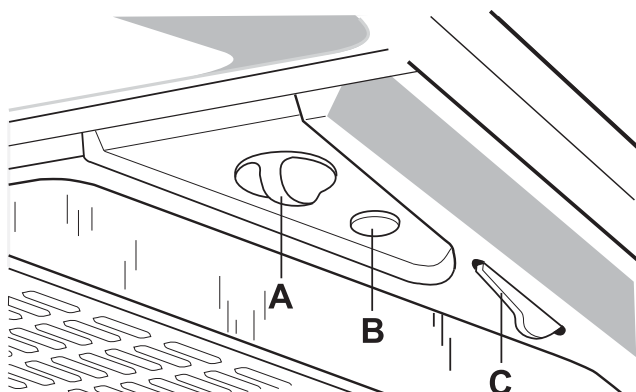
§ Produkten kan användas av barn från 8 år och personer med nedsatt mental, sensorisk eller fysisk förmåga, eller brist på erfarenhet och kunskap, om de informeras om hur produkten är avsedd att användas.

§ Barn skall inte leka med produkten. Rengöring och underhåll av produkten skall inte utföras av barn utan tillsyn.

§ Åtkomliga delar av produkten kan bli heta i samband med matlagning.

§ Risken för brandspridning ökar om inte rengöring sker så ofta som anges.

FUNKTION STRÖMBRYTARE

- A. Vred för fläktmotor.
- B. Tryckknapp för belysning.
- C. Brytare som påverkas av den utdragbara fronten. När fronten dras ut, tänds belysningen samt fläktmotorn startar i det läge den befann sig i när fronten sköts in.

Starta gärna fläkten innan matlagning, för att undvika att os sprids i rummet. Anpassa fläktens hastighet till typ av matlagning. Låt gärna fläkten arbeta på låg hastighet en stund efter matlagning. Vid behov, utnyttja fläktens låga hastighet även när ugnen används, eller efter maskindiskning.

SKÖTSEL OCH UNDERHÅLL

Rengöring

Spisfläkten torkas av med våt trasa och diskmedel. Filtret ska rengöras ca 2 gånger i månaden vid normal användning. Filter och fläkthjul kan tas loss från spisfläkten vid rengöring.

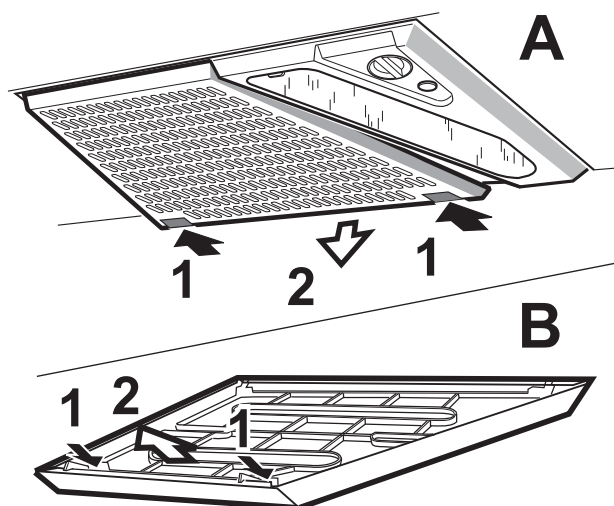

Fig. 8

Lossa filterkassetten genom att trycka in snäppena i framkant. Tag isär filtret och avlägsna filterduken genom att lossa filterhållaren, Fig. 8. Blötlägg filterduken och filterkorgen i varmt vatten blandat med diskmedel. Filterkassetten (med filter) kan även diskas i maskin.

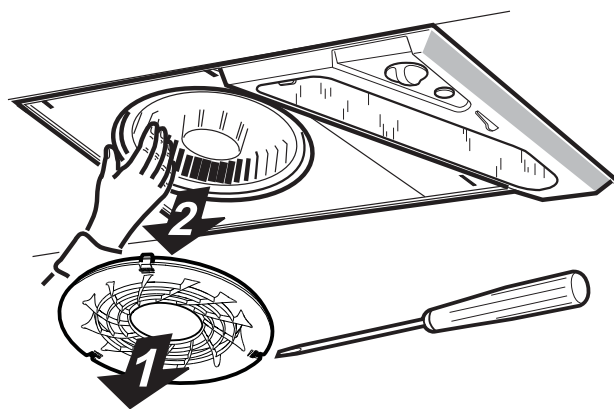

Fig. 9

Spisfläkten ska rengöras invändigt minst två gånger per år. Tag loss insugningsringen, drag sedan loss fläkthjulet från motorn, Fig. 9. Torka invändigt med våt trasa och diskmedel. Fläkthjulet och insugningsringen diskas i maskin eller genom blötläggning i diskmedel.

Fläkthjulet och insugningsringen trycks på plats efter rengöringen. Sätt tillbaka filterkassetten och tryck upp så att den låser fast i snäppena.

Byte av lysrör

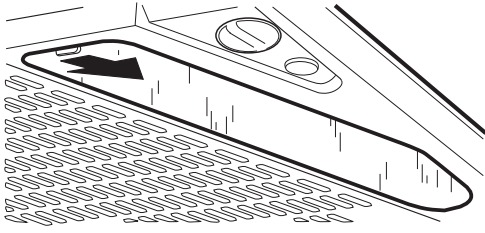

Fig. 10

Lampglaset lossas genom att snäppet trycks i pilens riktning, Fig. 10. Lysröret är nu åtkomlig för byte.

Kontrollera att säkringen är hel. Prova alla funktioner för att säkerställa vad som inte fungerar.

Kontakta Franke Service

tel. 09 12-40 500

www.franke.se/service

De kan hjälpa till att åtgärda felet eller anvisa till närmaste servicefirma för snabb och bra service.

Produkten omfattas av gällande EHL-bestämmelser.

**EMBALLAGE- OCH
PRODUKTÅTERVINNING**

Emballaget ska lämnas in på närmaste miljöstation för återvinning.

Symbolen anger att produkten inte får hanteras som hushållsavfall. Den skall i stället lämnas in på uppsamlingsplats för

återvinning av el- och elektronikkomponenter. Genom att säkerställa att produkten hanteras på rätt sätt bidrar du till att förebygga eventuellt negativa miljö- och hälsoeffekter som kan uppstå om produkten kasseras som vanligt avfall. För ytterligare upplysningar om återvinning bör du kontakta lokala myndigheter, sophämtningstjänst eller affären där du köpte varan.

KITCHEN
SYSTEMS

4.2 Spishäll och ugn

Bostaden är utrustad med en plan glaskeramikhäll av induktionstyp och en energieffektiv ugn. Utförliga skötselanvisningar finns i leverantörens bruksanvisning som ligger i en låda i köket vid inflyttning.

Rengöring av häll

Hällen rengörs med ett speciellt rengöringsmedel anpassat för glaskeramik. Det anpassade medlet lägger en skinande, smutsavvisande hinna över hällen som förenklar fortsatt rengöring. Vattenfläckar tas bort med hjälp av citron eller ättika. Var noga med att rengöra hällen efter varje gång den är använd, på så sätt bränns inte maten fast. Mat som kokar över och fastnar samt kraftig smuts på hällen tas enkelt bort med en speciell skrapa anpassad för glaskeramikhällar. Använd endast skrapbladet till detta, de andra delarna av skrapan kan göra repor i glaskeramiken. Bladet är mycket vasst, tryck därför in bladet i skrapan igen efter att glasskrapan använts. Skadat skrapblad ska bytas ut för att inte orsaka skador på keramiken.

Skador på hällen

Salt, socker och sand kan orsaka repor i glaskeramiken. Använd därför inte spishällen som avlastnings- eller arbetsyta.

Varma plattor

Överhettad olja och fett antänder lätt. Undvik detta genom att alltid hålla uppvärmningen under uppsikt. Skulle oljan eller fettets ändå antändas, släcks det genom att omedelbart sätta på locket eller lägga på en tallrik. Häll aldrig vatten över brinnande olja eftersom det får elden att flamma upp. Spishällen kan vara varm en stund efter användandet, placera därför inte något på hällen. Restvärmeindikatorn på ovansidan varnar om att hällen fortfarande är varm. Håll uppsikt över barn som vistas vid hällen.

Rengöring av ugn

Ugnens utsida torkas av med vatten och lite diskmedel, eftertorka med en mjuk trasa. Använd inga starka rengöringsmedel. Insidan rengörs med ett speciellt rengöringsmedel anpassat för ugn på dess emaljerade ytor. För att underlätta rengöring kan man tända lampan och hänga av ugnsluckan. Om ugnen är försedd med katalytisk emalj (självrengörande emalj) ska inte ugnrensning användas, se leverantörens anvisningar för mer utförlig information.

Ugn med front i rostfritt stål

Avlägsna alltid kalk-, fett-, stärkelse- och äggvitefläckar omedelbart. Korrosion kan bildas under denna typ av fläckar. Använd vatten och lite diskmedel för rengöring. Torka av ytan med en mjuk duk.

4.3 Kylskåp och frys

Utförliga skötselanvisningar för dina vitvaror finns i leverantörens bruksanvisning som ligger i en låda i köket vid inflyttning.

Rengöring kylskåp

Kylskåpet rengörs invändigt vid behov med ett mildt diskmedel och mjuk trasa. Rengöring under och på baksidan av kylskåpet samt runt kompressorn förlänger livslängden. En dammig baksida medför även risk för brand.

Rengöring och avfrostning av frys

Frys bör frostas av och rengöras regelbundet för att få jämn temperatur och låg elförbrukning. Observera att vissa frysmodeller har automatisk avfrostning. Liksom för kylskåpet måste under- och baksidan av frysen rengöras regelbundet.

Manuell avfrostning:

1. Ställ termostaten på noll och tag ut varorna. Du kan påskynda avfrostningen genom att ställa in kärl med hett vatten (ej kokande) i frysen.
2. Rengör skåpen med ljummet vatten och mildt diskmedel.
3. Torka skåpet ordentligt torrt. Det är fukten som ger frostbildning.

Kylskåp och frys är placerade på plastlådor för att eventuell kondens ska samlas upp och inte skada golvet. Kontrollera fuktskyddet regelbundet och torka upp fukt vid behov. När du flyttar ut kylskåp och frys för att städa bakom och under, tänk på att sätta tillbaka fuktskyddet.

Har du kyl och frys i rostfritt stål så avlägsna alltid kalk-, fett-, stärkelse- och äggvitefläckar omedelbart. Korrosion kan bildas under denna typ av fläckar. Använd vatten och lite diskmedel för rengöring. Torka av ytan med en mjuk duk.

4.4 Diskmaskin

Skötselanvisningar för din diskmaskin finns i leverantörens bruksanvisning som ligger i en låda i köket vid inflyttning. Diskmaskinen är liksom kylskåp och frys placerad på en plastlåda för att eventuell kondens och vattenläckage ska samlas upp och inte skada golvet. Kontrollera fuktskyddet regelbundet och torka upp fukt vid behov. Rengör även spolarm och sil vid behov.

Avstängningsventilen för diskmaskinen är placerad framtill på diskbänksblandaren och den ska vara avstängd när du inte använder diskmaskinen.

4.5 Mikrovågsugn

Skötselanvisningar för din mikrovågsugn finns i leverantörens bruksanvisning som ligger i en låda i köket vid inflyttning. Har mikrovågsugn i rostfritt stål så avlägsna alltid kalk-, fett-, stärkelse- och äggvittefläckar omedelbart. Korrosion kan bildas under denna typ av fläckar. Använd vatten och lite diskmedel för rengöring. Torka av ytan med en mjuk duk.

4.6 Tvättmaskin och torktumlare

Rengör tvättmedelsfack och rensningssilen efter användning av tvättmaskinen och även tvättmaskinens vattenlås vid behov. Rengör luddfiltret på torktumlaren efter användning. Har du en kondenstumlare rengörs även kondensatorn vid behov. Skötselanvisningar för din tvättmaskin och torktumlare finns i leverantörens bruksanvisning som ligger i en låda i köket vid inflyttning.

5. Golv, väggar och tak

5.1 Kakel och klinker

Våtrumsväggar och golv

Badrummet har ett tätskikt som säkerställer att fukt inte kan tränga in i väggen eller ner i golvet. Undvik därför att göra hål i en kakelklädd vägg, särskilt vid duschplats och kring badkar. Om du ändå måste göra hål är det viktigt att du tätar hålet kring skruven med våtrumssilikon. Material hittar du hos välsorterade fackhandlare. Anlita en hantverkare/plattsättare om du känner dig minsta tveksam. Punkteras tätskiktet utan erforderlig tätning kan fuktskador uppstå.

Rengöring

Väggar och golv beklädda med kakelplattor eller glaserade klinkerplattor rengörs i första hand med vatten och eventuellt rengöringsmedel (exempelvis diskmedel eller allrengöringsmedel). Vid kraftig nedsmutsning används skursvamp eller skurborste med alkaliskt allrengöringsmedel. Tänk på att fogarna är porösa och lätt smutsas ned. Eventuella mjuka fogar bör torkas rena så att smuts inte fastnar i fogmaterialet.

Kalkavlagringar som bildats av kalkhaltigt vatten avlägsnas enklast med ett svagt, surt rengöringsmedel. Utspädd hushållsättika fungerar utmärkt. Kom ihåg att vattenmätta fogarna före tvättning. Vissa kakelplattor har glasyrer eller speciella dekorer som kan vara känsliga för starkt sura rengöringsmedel, kontrollera därför leverantörens anvisningar. Avsluta rengöringen med rent vatten och mjuk svamp, avsluta alltid med att torka ytorna med torr trasa.

Oglaserade plattor

För att få bort smuts som fastnat i beläggningens yta används vatten och återfettande rengöringsmedel eller såplösning. Behandling med såplösning ger på sikt en effekt som liknar den man uppnår genom efterbehandling med klinkerolja. Om plattorna är kraftigt nedsmutsade rengörs de med vatten och alkaliskt allrengöringsmedel eller grovrengöringsmedel. Torka med rent vatten efteråt.

Glaserade plattor, mosaik och ”granitkeramik”

För att få bort smuts som fastnat i beläggningens yta används vatten och svagt alkaliskt allrengöringsmedel. Såplösning skall inte användas. Den ger en tunn beläggning på plattornas täta yta där smutsen lätt får fäste. Om plattorna är kraftigt nedsmutsade används vatten och alkaliskt allrengöringsmedel eller grovrengöringsmedel. Torka med rent vatten efteråt.

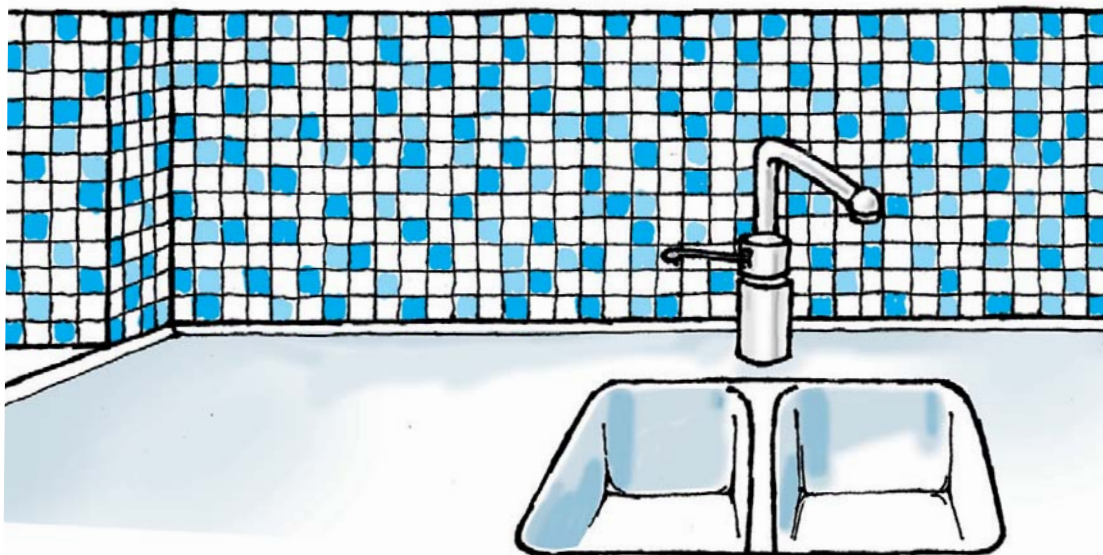
SKÖTSEL- ANVISNINGAR

FÖR
VÄGGBEKLÄDNADER
OCH GOLVBELÄGGNINGAR
AV KERAMISKA PLATTOR

Byggkeramik
Rådet

Högbergsgatan 27, 116 20 Stockholm
Telefon 08-641 21 25. Fax 08-702 20 15

Beklädnader och beläggningar av keramiska plattor har mycket lång livslängd, i de flesta fall längre än byggnadens egen. Väggar och golv med keramiska plattor är underhållsfria. Normalt krävs endast regelbunden städning anpassad till aktuell nedsmutsning och avtorkning vid spill och liknande.

I denna skrift redovisas förslag och rekommendationer på hur väggar och golv med keramiska plattor kan skötas på bästa sätt. Anvisningarna är utarbetade av Byggkeramikrådets Tekniska Kommitté och är en generell vägledning. Se även rekommendationer som respektive tillverkare lämnar för sina produkter.

Materialfakta

Keramiska beklädnader och beläggningar består av keramiska plattor, monterade på underlaget med fästmassa eller bruk, samt fogar mellan plattorna fyllda med fogmassa.

Plattorna tillverkas av lera som formas, torkas och bränns. Det finns både glaserade och oglaserade plattor. Produkterna klassificeras genom svensk och europeisk standard efter formningsmetod och plattornas vattenabsorption, som är ett mått på det keramiska godsets porositet. Många andra egenskaper hos materialet sammanhänger med porositeten.

Vanligt förekommande benämningar på olika typer av keramiska plattor är kakel, klinker, mosaik, granitkeramik och cottoplattor ("terracottaplattor").

Kakelplattor: Tillverkas av leror som ger relativt poröst gods. Vattenabsorptionen är 10 – 20 %. Kakelplattor är alltid glaserade. De är i huvudsak avsedda för väggbeklädnader inomhus.

Klinkerplattor: Tillverkas av tätsintrande leror som ger lägre vattenabsorption än ca 10 %, vanligtvis mellan 0 och 6 %. Klinkerplattor förekommer både glaserade och oglaserade. De används som väggbeklädnader, vanligtvis glaserade och som golvbeläggningar, både glaserade och oglaserade.

Mosaik: Glaserade eller oglaserade klinkerplattor i små format, som vid tillverkningen monterats på nät eller papper i form av ark.

”Granitkeramik”: Tätsintrade klinkerplattor som med hjälp av avancerad tillverkningsteknik får extremt låg porositet. Vattenabsorptionen är ofta under 0,5 %. Plattorna är vanligtvis oglaserade men förekommer även glaserade och polerade. De kan tillverkas i stora format med mycket god måttnoggrannhet.

Cottoplattor, ”terracottaplattor”: En speciell typ av plattor som ofta har mycket hög porositet. Vattenabsorptionen är vanligtvis 6 – 10 %, men kan även vara upp till 20 %. Cottoplattor är oglaserade. De har en rustik karaktär med relativt låg måttnoggrannhet.

Fogmassor utgörs vanligtvis av cementbundna finkorniga massor som efter blandning med vatten breds ut över beklädnaden/beläggningen med gummispackel så att fogarna fylls. Överskottsmassa skrapas av och fogarna bearbetas med vatten och svamp så att fogytorna får en jämn och slät yta. Den cementbundna massan får efter härdningen en viss porositet som medför att vätska kan sugas upp i fogen.

Andra typer av fogmassor är baserade på bindemedel av hårdplaster, till exempel epoxi. De appliceras huvudsakligen på samma sätt som cementbundna massor men ger nästan helt täta fogar med mycket låg porositet och hög motståndskraft mot kemikalier.

För rörelsefogar används mjukfogmassor. I våtutrymmen används vanligen silikonbaserade massor med egenskaper som medför viss risk för påväxt av mögelsporer och andra mikroorganismer.

Materialval

För golvytor som kommer att utsättas för hög smutsbelastning bör oglaserade klinkerplattor med låg vattenabsorption, under 3 %, väljas. Oglaserade plattor med hög porositet bör undvikas. Undersök därför plattornas lämplighet för aktuell smutsbelastning. Alternativt kan glaserade plattor väljas med hänsyn tagen till eventuell halkrisk och förekommande trafikbelastning.

Rengöring av keramiska väggar och golv

Väggar

Beklädnader med kakelplattor eller glaserade klinkerplattor rengörs i första hand med vatten, eventuellt med neutralt eller svagt alkaliskt rengöringsmedel – diskmedel eller "Allrengöring". Vid kraftig nedsmutsning används i första hand mekanisk bearbetning med skur-svamp eller skurborste kompletterat med alkaliskt rengöringsmedel – "Allrengöring". Speciell uppmärksamhet bör ägnas åt fogarna som smutsas lättast beroende på porositeten. Eventuella mjukfogar bör torkas rena så att smuts inte fastnar i fogmaterialet.

Kalkavlagringar, som bildats på grund av kalkhaltigt vatten avlägsnas enklast med svagt surt rengöringsmedel, t.ex. ättiksyra (ättiksprit). Fogarna vattenmättas före tvättningen.

Observera att vissa kakelplattor kan ha glasyrer eller speciella dekorer som inte tål mekanisk bearbetning och kan vara känsliga för starkt sura rengöringsmedel. Kontrollera med leverantören före rengöring.

Avsluta all rengöring med att noga skölja med rent vatten och mjuk svamp. Torka med torr trasa.

Golv – torra utrymmen

Rengöringen av keramiska golv anpassas till ytornas smutsbelastning.

Den dagliga rengöringen kan normalt bestå av torrmoppning som avlägsnar partiklar och damm.

Oglaserade, ej tätsintrade plattor

För att få bort smuts som fastnat i beläggningens yta görs våtrengöring med vatten och återfettande rengöringsmedel/såplösning, normalt en gång per vecka. Behandling med såplösning ger på sikt effekt som liknar den man uppnår genom efterbehandling med klinkerolja.

Efter längre tids användning av golvet utan städning, eller efter särskilt kraftig nedsmutsning, görs våtrengöring med vatten och alkaliskt rengöringsmedel – ”Allrengöring”/”Grovrengöring”. Skölj med rent vatten efteråt.

Glaserade plattor, mosaik och tätsintrade plattor ”granit-keramik”

För att få bort smuts som fastnat i beläggningens yta görs en våtrengöring med vatten och svagt alkaliskt rengöringsmedel – ”Allrengöring”. Såplösning skall inte användas. Den ger en tunn beläggning på plattornas täta yta där smutsen lätt får fäste.

Efter längre tids användning av golvet utan städning, eller efter särskilt kraftig nedsmutsning, görs våtrengöring med vatten och alkaliskt rengöringsmedel – ”Allrengöring”/”Grovrengöring”. Skölj med rent vatten efteråt.

Golv – våta utrymmen

(Badanläggningar, storkök, livsmedelsindustrier etc.)

Samtliga nämnda platttyper för golv i torra utrymmen kan också förekomma i våta miljöer. Plattor avsedda för våta golv har ofta en strukturerad yta som ger ett visst halkskydd.

Ett effektivt sätt att rengöra sådana plattor är behandling med högtrycksspruta. Trycket i sprutan bör inte överstiga 5 MPa (50 bar). Vid högre tryck finns risk att fogarna skadas. Munstycket skall vinklas ca 45 grader och hållas ungefär 20 cm från golvytan. Om alkaliskt rengöringsmedel används bör detta påföras golvet i torrt tillstånd. Sura rengöringsmedel måste däremot spridas ut på redan fuktiga ytor, annars finns det risk att cementbunden fogmassa skadas.

Cementbundna fogar har en viss porositet och kan ibland, på fuktiga golvytor, vara grogrund för mögeltillväxt. Detta motverkas bäst genom återkommande rengöring med alkaliskt rengöringsmedel och god ventilation av utrymmet.

Fläckborttagning

Spill och läckage skall alltid torkas upp med trasa eller mjuk svamp så snart som möjligt. Vid rengöring med starka kemikalier är det lämpligt att alltid börja med väl utspädd lösning och vid behov öka koncentrationen. Prova rengöringseffekten på liten och helst undanskynd yta. Kontrollera att rengöringsmetoden inte skadar den keramiska beläggningen/beklädnaden.

Här följer några vanligen förekommande föroreningar och förslag på lämplig typ av rengöringsmedel:

- Livsmedelsfett, öl, vin, glass, hudfett, oljefilm, smörjfat, metallskrap av aluminium
Alkaliskt rengöringsmedel – ”Allrengöring” eller ”Grovrengöring”, soda eller kaustiksodalösningar.
Observera att alkaliska rengöringsmedel är avfettande och därmed uttorkande för huden. Skydda ögon, slemhinnor och hud.
- Kalkutfällningar, cement och bruk, rostfläckar, metallskrap av stål
Sura rengöringsmedel – ”Klinkerrent”, ättiksyra/ättiksprit, ”Murtvätt”.
- Färgspill av oljefärg/alkydfärg, motorolja, asfaltfläckar
Lösningsmedel – lacknafta, T-grön
- Gummi, stearin, parafin
Lösningsmedel – aceton, sprit, T-röd, rengöringsbensin
- Färgspill akrylatfärg
Vatten – utspädning av färgen med mycket vatten och upptorkning
- Färgfläckar som torkat
Mekanisk rengöring – skrapning med rakblad
Färgborttagningsmedel
- Kraftigt färgande vätskor, t.ex. rödvin och rödbetsspad
Alkaliskt och blekande rengöringsmedel – ”Klorin” i spädning efter tillverkarens rekommendation för fläckborttagning

Byggkeramik
Rådet

Högbergsgatan 27, 116 20 Stockholm
Telefon 08-641 21 25. Fax 08-702 20 15
E-post: info@bkr.se
Hemsida: www.bkr.se

5.2 Parkettgolv

Parkettgolv är ett levande material som förändras med tiden och ett välskött parkettgolv håller i många år. Vid mycket torrt inomhusklimat vintertid kan sprickor uppstå i golvet, som sedan försvinner när luftfuktigheten höjs igen. Där solen ligger på kan golven påverkas av UV-ljus .

Vid daglig rengöring behövs normalt endast torra städmetoder såsom torrmoppning eller dammsugning. Vid grundligare rengöring, fukttorka golvet med väl urvriden trasa. Tillsätt eventuellt mildt rengöringsmedel utan ammoniak i vattnet. Använd inte svabbgarn eftersom det lämnar mycket vatten efter sig. Underhåll gärna golvet med specialmedel för parkettgolv för att få ett extra skydd. Det rekommenderas i hemmiljö två gånger per år.

Genom att sätta möbeltassar av filt under benen på stolar, bord och övriga möbler undviker du att repa ditt parkettgolv. När du ska flytta pianot, den tunga hyllan eller soffan kan du ställa möbelen på en filt eller matta och försiktigt skjuta till önskad plats. Ställ inte blomkrukor direkt på golvet.

SKÖTSELRÅD LACKERADE TRÄGOLV FÖR BOSTÄDER

Utgivna av Golvbranschen, GBR

Fäst den här skötselansvisningen på insidan av stadskaftet.

ALLMÄNNA RÅD

Stoppa smutsen redan i entrén! Ha därför alltid en ordentlig avtorkningsmatta innanför ytterdörren och om möjligt även utanför. Skydda trägolvet mot alla former av vatten, torka upp eventuellt spill omedelbart. Möbler skall vara försedda med möbeltassar av plast eller filt (ej metall) för att undvika repor och märken från möbelben. Tassarna ska hållas rena.

RÄTT TEMPERATUR OCH LUFTFUKTIGHET

Trä är ett naturmaterial som rör sig i takt med natur-liga skiftningar av den relativa fuktigheten. På sommaren sväller det och på vintern krymper det. Brädorna kan kupa eller skåla sig, där upp till 0,4 mm inte är ovanligt. Det finns toleranser som tillåter upp till 0,2% av brädans bredd. När träet krymper, syns detta som springor mellan bräderna. För att motverka alltför stora rörelser och därmed skador på golvet skall rumstemperaturen hållas inom **15-25°C** och den relativ fuktigheten mellan **30-60%**. Vissa träslag som bok och lönn kan vara känsligare för klimat-varianter än andra. Tänk på att golvvärme torkar ut trägolvet mer än t ex element. Vid golvvärme får golvet yttemperatur aldrig överstiga **27°C**. Relativ luftfuktighet i inomhusluften ökar då människor vistas i rummet och utför vardaglig aktivitet såsom matlagning, duschning etc. Gröna växter och t ex akvarium ger dessutom ett fuktillskott till luften. Den relativa luftfuktigheten kan också höjas med hjälp av luftfuktare.

STÄDNING

Gör till daglig rutin att avlägsna synlig smuts såsom smulor, sandkorn och dylikt. Dammsugning med fast borstmunstycke avlägsnar de flesta torra partiklar. Fuktorkning med en hårt urvriden microfiberduk (mopp) utföres vid behov. I vattnet kan tillsättas några droppar mildt syntetiskt rengöringsmedel, typ handdiskmedel utan ammoniak.

Använd aldrig våta rengöringsmetoder på ett trägolv!

RENOVERING

Det flesta trägolv kan renoveras upprepade gånger så länge som det finns en tillräckligt tjock slityta. I regel slipas hela golvet till rent trä för att omlackeras. På så sätt erhålls samma nyans och glans på golvet. För ett bra resultat förutsätts att golvet underlag är stabilt och att slitkittets stavar sitter väl förankrat i underlaget.

Begränsade skador kan punktlagas, men kan ge en synlig övergång mellan det gamla golvet och lagningen. Slitskador som smårepor kan slipas med fint slippapper och överlackeras. Vid enstaka djupa repor/intryck kan en slitstestav eller lamellbräda bytas ut.

För att förlänga lackytans livslängd kan underhåll göras med en underhållslack/refresh. Detta ger extra skydd och lyster. Riktvärde för golv i hemmiljö är 1-2 gånger per år, eller efter behov. Underhållslack har en halkhämmande effekt och innehåller inget vax vilket möjliggör för en framtida överlackning. Om trägolvet behandlats med vax eller polish måste golvet slipas till trärent före omlackeringen.

FLÄCKBORTTAGNING

Avlägsna fläckar innan de hunnit torka in i lacken och eftertorka om nödvändigt med rent vatten. Använd en väl urvriden trasa.

Ett lackerat trägolv skadas av mycket och hett vatten, starka rengöringsmedel som t ex Perkloretylen, thinner, aceton och T-sprit. Använd därför dessa fläckborttagningsmedel med stor försiktighet. OBS! Slipning med stålull och skurnylon kan repa lacken.

FLÄCKNYCKEL

Fläck av:	Tas bort med:
Choklad, fett, frukt, glass, grädde, juice, kaffe, läsk, saft, te, vin, ägg, öl, exkrement, kräkningar, urin	Neutralt eller svagt alkaliskt rengöringsmedel utan ammoniak utspätt i ljummet vatten
Asfalt, gummi, olja, skokräm, sot, svårare fläckar av choklad och fett	Tvättnafta, lacknafta
Färgkriter, läppstift, tusch	T-sprit 50%
Stearin, tuggummi	Kylspraya eller lägg en plast påse med isbitar på fläcken. Skrapa sedan försiktigt.
Blod	Kallt vatten

↑ [Tillbaka till innehållsförteckning](#)

5.3 Tapeter och målade ytor

Tapeter

Var varsam vid rengöring av dina tapeter, följ leverantörens anvisningar för just din tapet noga. Tänk på att tapeterna i de olika rummen kan vara gjorda i olika material även om de är från samma leverantör och därför vara olika känsliga.

Målade ytor

Var försiktig med nymålade ytor, färgens goda egenskaper uppnås först efter några veckor. Efter att färgen har härdat används handdiskmedel alternativt allrengöringsmedel som inte innehåller lösningsmedel. Missfärgningar som uppkommit då metall gnidits mot ytan försvinner lätt med ett suddgummi.

Tak

Målade ytor torkas av med en väl urvriden trasa efter rengöring. Matta ytor kan bli flammiga vid kraftig tvättning. Var extra varsam om ditt tak är grängat (dvs taket har en knottrig ytstruktur), då är det känsligt för fukt och får inte torkas med fuktig trasa.

Halvmatta och halvblanka färger

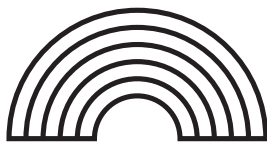
Gör ren ytan med diskmedel alternativt allrengöringsmedel nerifrån och upp. Torka med vatten och vädra för att minska luftfuktigheten.

Listverk

Golvsocklar och dörrfoder är tillverkade i furu i kulör NCS S0502-Y.

Information om de tapeter och färger som är valda i din bostad finns i specifikationen över dina inredningsval.

Beckers

VÄGGAR OCH TAK

Skötselråd

för väggar och tak målade med

Scotte 3, 5, 7 och 20

Beckerplast 3, 7 och 20

Scotte GT 20

Elegant Väggfärg Matt och Halvblank

Vattenburna färgers goda egenskaper uppnås först efter ett par veckor vid normal rumstemperatur 18–22°C. Undvik hård nedsmutsning och rengöring av ytorna fram till dess att väggfärgerna har härdat färdigt. Färger med högre glans (t ex glans 20 och 35) har bättre tvättbarhet än färger med lägre glans (t ex glans 3 och 7).

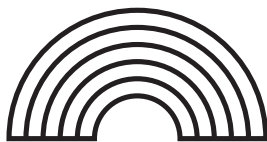
Normal tvättning och rengöring:

Använd allrengöringsmedel. Använd aldrig sprit eller starka organiska lösningsmedel. Tvätta alltid nedifrån och upp. Skölj ordentligt med vatten samt ventilerar ut den fuktiga luften.
Obs! Ej för hög temperatur på vattnet.

Fläckborttagning:

För fläckar som inte försvunnit med syntetiskt tvättmedel så kan Alg & Mögeltvätt bleka bort vissa fläckar (Alg & Mögeltvätt skall användas varsamt). Med matättika tar man bort rostfläckar. Svarta missfärgningar som uppstått när man gnidit t ex nycklar eller ringar mot den målade ytan raderar man bort med ett rent radergummi.

Beckers

SNICKERIER

Skötselråd

för inredningar såsom dörrposter, luckor m m

För rengöring av målade ytor användes syntetiska tvättmedel som inte innehåller lösningsmedel. Tvätta först ytorna med vatten med rengöringsmedel tillsatt (följ blandningsrekommendationen). Skölj därefter ytorna med svamp och handljummet vatten. Ett tips: Börja tvätta ytorna nedifrån. Ammoniak och ammoniakångor kan missfärga målade ytor. Använd istället allrengöringsmedel.

Inredning som är laserad eller betsad:

För rengöring använd endast fuktad rengöringsduk. Kraftigare rengöring kräver att ytan är överlackerad.

Inredning som är överlackerad:

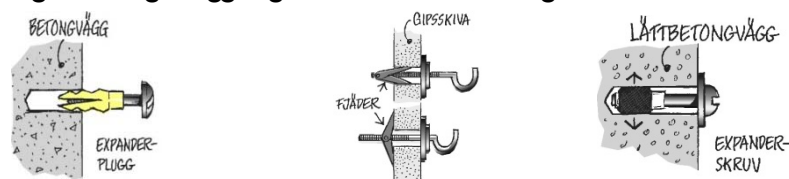
Använd allrengöringsmedel. Använd aldrig sprit eller starka organiska lösningsmedel. Tvätta alltid nedifrån och upp. Skölj ordentligt med vatten samt ventilerar ut den fuktiga luften.
Obs! Ej för hög temperatur på vattnet.

5.4 Att sätta upp saker på väggen / i taket

Väggarna sätter den personliga prägeln på ditt hem, var noggrann när du sätter upp tavlor, krokar och liknande för att undvika onödiga hål i väggarna. Olika väggmaterial kräver olika metoder för uppfästning, ta kontakt med kunnig person om du är osäker. Om du har skjutdörrar i din bostad, tänk på att spiken eller skruven som du använder för att hänga upp din tavla med kan skada eller låsa skjutdörren. Viktigt att tänka på när du skall fästa lampor, krokar m.m. i taket i din nya lägenhet är att du inte får borra djupare än 50 mm. Detta beror på de installationer som ligger över detta djup. Risken finns att du träffar vattenledningar eller el-installationer om du borrar djupare än 50 mm.

- **Hårda väggar**

I betong- och tegelväggar gör du hål med en slagbormaskin.

- **Porösa väggar**

Till gipsskivor och lättbetongväggar använder du drillborr, borrarväng eller bormaskin. Alla hål måste pluggas. Din järnaffär kan ge dig råd om vilka skruvar och krokar du bör använda för respektive väggmaterial. Undvik självhäftande krokar, de lossnar lätt och lämnar fula limmärken efter sig.

- **I våtrum**

Undvik att göra hål i en kakelklädd vägg, särskilt vid duschplats och kring badkar. Läs mer under avsnitt "Kakel och klinker"

- **Vägg-TV**

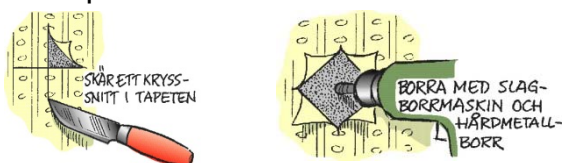
Det är förberett för vägg-TV på 2 väggar i vardagsrum och största sovrum, placeringen är markerad på din ritning. Observera att förstärkningen är plywood och är anpassad för att TV monteras mot vägg. Om du väljer en mycket stor TV eller om du sätter din TV på en "arm", tänk på att det medför mycket stora belastningar som kräver ytterligare förstärkningar innan montering.

- **Idolaffischen**

Sätt gärna upp affischen på barnens stora idol, världskartan eller almanackan. Men använd häftstift eller nålar. Tejpa och fästlora ger fula märken på tapeten.

- **Så här gör du "osynliga" hål**

Vid upphängning av exempelvis större tavlor eller hyllor då du behöver borra i väggen kan du enkelt gömma borrhålen. Börja med att göra två snitt i ett kryss i tapeten med en skarp kniv där du vill borra. Lyft undan tapetflikarna och borra. När du inte ska använda hålet längre tar du ut skruven, viker tillbaka tapetflikarna och hålet "försvinner".

6. Inredning

6.1 Köksinredning

Ditt kök håller hög standard och är byggt för att användas varje dag under lång tid. Genom att ta hand om dess inredning får du ett kök som kan användas varje dag i många år. Om du har bänkytor av trä är det extra viktigt att du följer leverantörens anvisningar för att bevara dess egenskaper. På följande sidor får du skötselanvisningar från din köksleverantör. Torka skåpluckor torra efter tvätt och använd mildt diskmedel med max 1% tvål.

6.2 Dörrar och garderober

Dörrarna i och till din bostad är utformade för att vara funktionella och hållbara. På följande sidor finns anvisningar för hur du rengör dina dörrar och smörjer gångjärnen vilket ska göras en gång om året. Garderobernas dörrar kan justeras vid behov genom att skruva vid gångjärnen. Följ din leverantörs anvisningar.

SKÖTSELANVISNING KÖK

Det färdiga köket består av levande material, som kräver riktig skötsel för att kunna hålla länge och se vackert ut. Ett levande material åldras bl.a. genom att skifta färg över tiden. Vissa träslag blir mörkare och andra ljusare. Olika ytor kräver lite olika skötsel. Leta under respektive rubrik tills du hittar det/de ytmaterial som gäller för just ditt kök. Det finns också information kring ett antal vanliga frågor.

MELAMINYTOR (LUCKOR, STOMMAR OCH TILLBEHÖR)

Skåpstommarna och många av våra luckor är uppbyggda av melaminbelagd spånskiva. Denna skiva tål fukt men inte i alltför hög utsträckning, d v s vatten får inte bli stående så att det kan tränga in i befintliga skarvar mellan plana ytor och kanter.

Det är därför viktigt att man torkar av sina snickerier med en torr trasa omedelbart vid vattenspill t ex på diskbänkskåpet eller badrumsskåpet efter disk respektive tvätt. Placering av t ex en kaffebryggare så att varm ånga strömmar upp mot ett väggskåps undersida (gäller även ljusramplis eller en luckas kant) bör undvikas. Rengör med vatten och diskmedel. Svåra fläckar tas bort med T-röd. Undvik att öppna en varm diskmaskin. Ångan kan skada luckan.

MÅLADE OCH FANERADE YTOR (LUCKOR, STOMMAR OCH TILLBEHÖR)

Målade och fanerade ytor rengörs med en fuktig trasa och milt diskmedel som man normalt använder i hushållet. Använd inte skurpulver eller liknande medel som innehåller slipmedel, alkohol och andra repande partiklar, inte heller thinner eller ammoniak. Liksom stommarna måste även luckorna, speciellt kanterna, torkas av efter att de har utsatts för vattenspill.

Kraftig rökning och vitmålade kök hör inte ihop. Nikotinet gör att luckorna gulnar, ingen vit färg motstår detta. Fanerade ytor behöver hållas torra och befriade från fett och rengöringsmedel.

Detta gäller speciellt ljusa fanér. Eftersom fanér är mer eller mindre poriga skall man vara sparsam med vatten vid rengöring så att fukt inte tränger in i faneret.

Vid den dagliga rengöringen används vatten och tvållösning enligt ovanstående.

Viktigt! Alkoholhaltigt rengöringsmedel inte ska användas.

Undvik att öppna en varm diskmaskin. Ångan kan skada luckan.

FOLIERADE YTOR (LUCKOR OCH TILLBEHÖR)

För att stärka luckans ytskikt och göra den tåligare mot repor utförs följande behandling innan användning: Ta bort skyddsfilm när luckor och lådor har monterats. Torka av den högblanka ytan med en mjuk trasa som fuktats med en tvållösning (max 1% tvål) och låt luckan torka. Efter 24 timmar får avtorkningen sin effekt. Vid den dagliga rengöringen används vatten och tvållösning enligt ovanstående. **Viktigt!** Alkoholhaltigt rengöringsmedel inte ska användas.

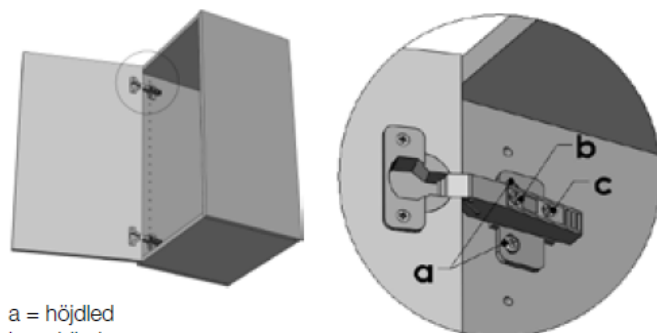
Undvik att öppna en varm diskmaskin. Ångan kan skada luckan.

GÅNGJÄRN OCH KLAFFGÅNGJÄRN

Gångjärnen på luckorna kan behöva justeras efter en tids användning.

GÅNGJÄRN

Gångjärn med olika öppningsvinklar ser olika ut. Justeringskruvarna har samma placering oavsett gångjärnens utseende.

a = höjdled

b = sidled

c = djupled

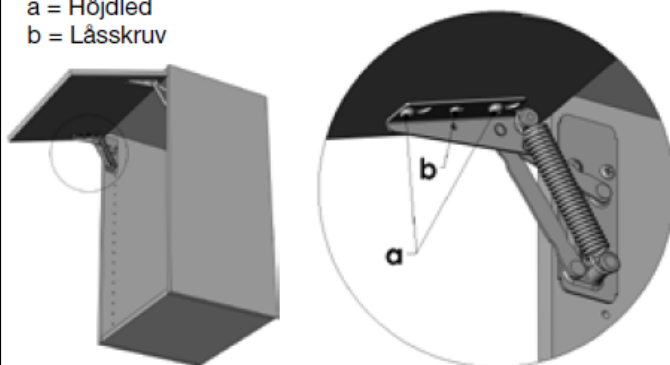
KLAFFGÅNGJÄRN

Klaffgångjärnen är avsedda för fronter upp till höjden 316 mm. Endast justering i höjdled kan göras.

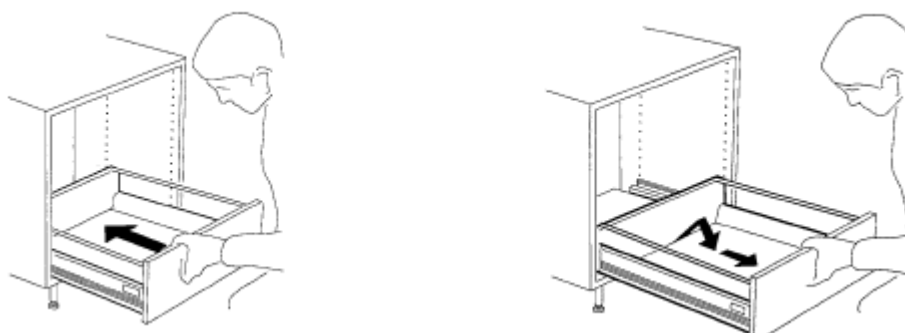
Obs! Efter frontens justering ska skruvarnas (a) dras åt. Lås fast frontens position med bifogade träskruvar (b).

a = Höjdled

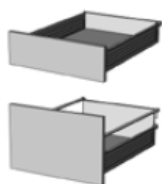
b = Låsskruv

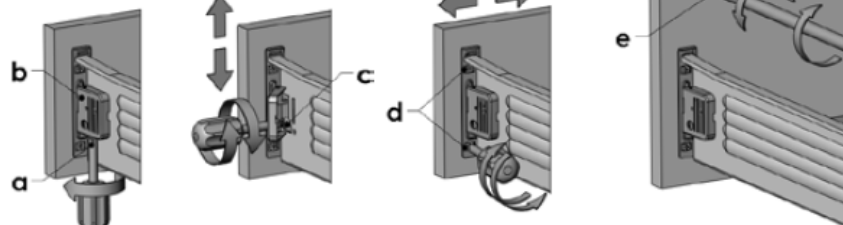
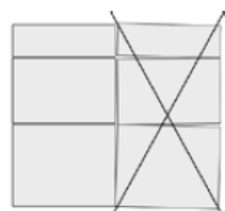
HUR MAN TAR UR/SÄTTER TILLBAKS TANDEMBOXLÅDORNA UR SKÅPEN

JUSTERING AV LÅDFRONT METABOXLÅDA

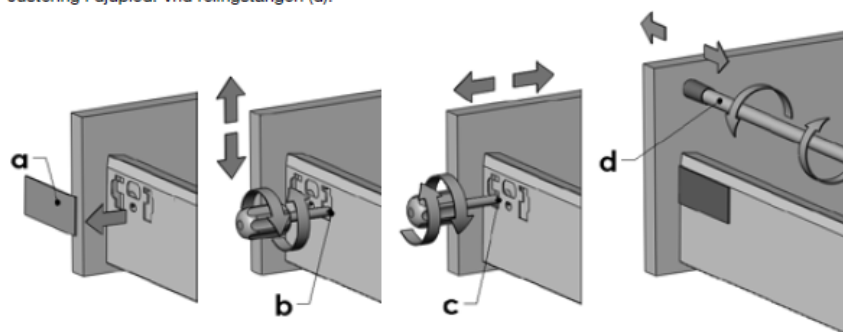
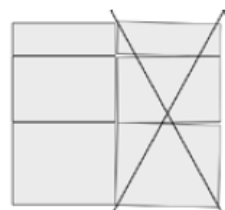
Använd en stjärnmejsel vid justeringen av lådfronterna.
Justering i höjdled: Stick in en mejsel (a) under fästplattans lås (b) och vrid tills fästplattorna lossnar.
Höjjustera fronten genom att vrida på excenterskruven (c). Efter justering, tryck tillbaka fästplattornas lås (b).
Justering i sidled: Lossa på fästplattornas skruvar (d) och justera i sidled. Drag åt skruvarna.
Justering i djupled: Vrid relingstängen (e).

TANDEMBOXLÅDA

Använd en stjärnmejsel vid justeringen av lådfronterna.
Demontera täckbrickan (a).
Justering i höjdled: Vrid excenterskruven (b).
Justering i sidled: Vrid skruven (c).
Justering i djupled: Vrid relingstängen (d).

BÄNKSIVOR I HÖGTRYCKSLAMINAT

Monteras enligt anvisning som medföljer bänkskivan. Bänkskivor belagda med högtryckslaminat rengörs med alla rengöringsmedel som förekommer i hushållet. Undvik att starkt färgade ämnen, såsom t ex jod eller bläck, kommer i kontakt med laminatyten.

På bänkskivor med laminatkantlist eller träkantlist är det viktigt att undvika att fukt tränger in i skarvarna. Undvik att öppna en varm diskmaskin. Fuktspärr ska monteras ovanför diskmaskinen för att avhjälpa problem med värme och fukt. Var noga med att inte placera heta kastruller eller stekpannor på laminaten.

BÄNKSIVOR I MASSIVTRÄ

Bänkskivor i massivt trä är ett levande material som vid förändrad luftfuktighet torkar ut om det inte ytbehandlas. När det gäller massiva bänkskivor är det väldigt viktigt att dessa monteras och sköts på föreskrivet sätt för att t ex undvika att skivorna slår sig. Har du valt en massiv träskiva har du valt ett naturligt material som kräver omtanke och underhåll för att behålla sin skönhet under många år. Sköter du den rätt blir den bara vackrare med åren.

Observera att all behandling och allt underhåll skall utföras på torra skivor. Låt aldrig vatten stå på skivan. Då kommer träet att svälla och i värsta fall även spricka. Kaffebryggare kan också ställa till problem. En del kaffebryggare blir mycket varma på undersidan vilket torkar ut träet. Det kan ge fläckar och sprickor. Speciellt viktigt är detta om du har en underlimmad diskho. En

kaffeibryggare, liksom frityrgritor och andra varma apparater, ska för säkerhets skull alltid stå på ett underlägg.

INNAN DU MONTERAR DIN MASSIVA TRÄSKIVA:

Det är av största vikt att du oljar in skivorna rejält med bifogad olja innan monteringen. Detta gäller för såväl över som undersidan. En hårdvaxolja skiva behöver inte oljas innan monteringen. Den är redan behandlad. Däremot ska den underhållas regelbundet.

HÅRDVAXOLJADE MASSIVSKIVOR

Vi rekommenderar hårdvaxolja vilket ger ett ytskikt med mycket bra skydd. Tänk på att skydda skivornas yta ordentligt vid montage, kakling o.s.v. Om ytan skadats eller påverkats måste skivorna, innan de tas i bruk, behandlas med hårdvaxolja. Eftersom varje skiva (liksom varje stav i varje skiva) är unik, krävs olika mängd hårdvaxolja för att mätta ytan och bygga ett fullgott ytskikt. Detta framträder först efter en tids användning. Därför är det särskilt viktigt att du under första året kontrollerar om dina skivor behöver underhållas med hårdvaxolja. Detta gäller även när ytan blivit sliten eller skadad. Om din skiva har en underlimmad diskho, är det extra viktigt att ändträet och kanter vid diskhon alltid har ett bra skydd.

Gör så här: Slipa vid behov med fint sandpapper eller slip-svamp. Torka rent. Lägg på ett tunt lager Hårdvaxolja. Torka i träets längdriktning med torr trasa. Se till att en tunn film uppstår. Låt torka i minst åtta timmar. Vid hårt sliten skiva eller om ytan slipats trä-ren upprepas behandlingen ytterligare två gånger.

Var försiktig så att hårdvaxoljan inte kommer i kontakt med något annat än bänkskivan. Om så sker, torka bort direkt! Intorkad hårdvaxolja är mycket svår att avlägsna! Hårdvaxolja i burk har en begränsad hållbarhet och bör därför förbrukas inom ett år. Skruva alltid på korken ordentligt. De trasor och svampar du använt kan självantända då oljan oxiderar! Blöt med vatten och slå in lufttätt eller elda under kontrollerade former!

OLJADE MASSIVTRÄSKIVOR

Första tidens behandling av oljade skivor är oerhört viktig för att de ska förbli lättskötta och snygga under en lång tid framöver. Träskivans fibrer behöver mättas med olja för att skivan skall bli formstabil samt motstå fukt och smuts. Detta sker med upprepade behandlingar och tar cirka ett år. När detta är klart har du fått en helt underbar naturprodukt.

Efter montering oljas samtliga sidor och kanter med träolja (en högraffinerad kallpressad och rå linolja). Lägg på ett ordentligt lager och arbeta in oljan med trasa. För extra len yta använder du mjuk slipkloss (extra fin). Glöm inte kanterna! Låt oljan ligga på i 30 minuter. Fördela emellanåt överskottet till de delar som suger upp mycket. Gnugga sedan ytorna torra med en luddfri trasa.

Var försiktig så att oljan inte kommer i kontakt med annat än bänkskivan. Om så sker torka bort direkt! Intorkad olja är mycket svår att avlägsna! Om inte ytan torkas helt torr efter en halvtimme utan får ligga länge så torkar den till en kladdig, seg yta som är mycket svår att få bort.

Den trasa eller svamp som du använt kan självantända då oljan oxiderar! Blöt med vatten och slå in lufttätt eller elda under kontrollerade former!

Efter en oljebehandling kan olja tränga upp i flera dagar och skada tidningar och böcker! Upprepa behandlingen ytterligare en gång första veckan, därefter en gång i veckan under tre veckor.

Upprepa efter en månad, tre månader och sex månader. Behandla sedan med olja och trasa en eller två gånger om året. Har det kommit smuts ner i träets porer, använder du mjuk slipkloss (extra fin).

Efter en månad eller två behöver träet ytterligare behandlingar. Till en början kommer fibrer att resa sig så att ytan känns sträv. Då använder du en mjuk slipkloss (extra fin) och arbetar i träets längdriktning varefter skivan behandlas med ny olja.

En del starka rengöringsmedel löser olja. Då blir ytan ljus och sträv. Behandla med olja omedelbart som beskrivits ovan och försök hitta ett rengöringsmedel som inte löser olja.

OM OLYCKAN ÄR FRAMME PÅ DIN TRÄBÄNSKIVA

Ditt hem är säkert inget museum, och därför är det oundvikligt med småskador i yta och kanter, hur försiktig du än är. En träyta tål inte att du ställer heta kärl på den. Starka rengöringsmedel liksom andra starka vätskor som alkohol kan också påverka skivan.

Om ytan har skadats eller missfärgats kan du alltid slipa bänkskivan. Det är just det som är fördelen med massivt trä. Efter en sådan slipning måste du ytbehandla från grunden igen. Det material som behövs finns hos våra återförsäljare. Slagmärken kan många gånger repareras med hjälp av varmt vatten som får träet att svälla och återta sin form.

Har du slipat ytan, kan du alltid byta från olja till vax eller tvärtom, men ytan måste behandlas som om den var obehandlad. Vid byte från en behandling till en annan gäller alltid att man slipar ner hela ytan ordentligt. Detta görs lämpligast när skivorna ändå är i behov av ny behandling. Putsningen blir betydligt enklare när ytan är lite uttorkad och sliten jämfört med nybehandlad. Väljer du olja, behandlar du enligt det schema som beskrivits tidigare.

Väljer du vax, följer du fabrikantens anvisningar. Väljer du hårdvaxolja behandla då skivan tre gånger som beskrivs i avsnittet "HÅRDVAXOLJADE MASSIVSKIVOR".

STENSKIVOR

Alla stenskivor är impregnerade vid leverans och kräver väldigt lite underhåll.

Granit är en hård bergart och behöver bara impregneras vart femte år.

Den är väldigt tålig mot fläckar, repor och fukt, och klarar upp till 250 graders värme.

Marmor och kalksten är porösare än granit. De klarar fukt och värme lika bra men är mycket känsligare för repor och fläckar så man bör avlägsna spill från ytan omedelbart, framför allt från sura vätskor, som t.ex. saft från frukt, bär eller vin eftersom det inte är möjligt att ta bort missfärgningar som trängt ner i skivan. Impregnering bör ske en gång om året.

Och sen har vi kvartskomposit, som består av ca 95 % naturlig kvarts som blandas med färgpigment och bindemedel. Kvarts är en av naturens hårdaste mineraler, så en bänkskiva i kvartskomposit är mycket reptålig. Den finmalda kvartsen ger också en väldigt tät yta som är väldigt tålig mot fläckar och fukt och behöver därför inte heller impregneras eller underhållas.

Däremot tål kvartskompositen bara 150 graders värme eftersom den innehåller bindemedel.

PORSLIN OCH ROSTFRITT SANITETSPORSLIN

Våra tvättställ har en glaserad yta. Denna är lätt att hålla ren och är beständig mot de flesta kemikalier. Använd vanliga rengöringsmedel. Rengöringsredskap som innehåller hårda slipmedel, såsom stålull och grön fibersvamp, skall inte användas. Starka syror, t.ex. saltsyra och svavelsyra, och starka alkalier, t.ex. kaustiksoda, bör inte användas. Droppande kranar bör snarast repareras.

ROSTFRIA DISK- OCH TVÄTTBÄNKAR

Vad är rostfritt stål?

Våra diskbänkar är till största del tillverkat av rostfritt kromnickelstål 18/8.

18/8 är grundat på legeringens innehåll d.v.s. 18 % krom och 8 % nickel. Resterande är i princip järn. Kromet ger rostfritt de egenskaper som gör det motståndskraftigt mot korrosionsangrepp. Nickel används för att ytterligare förstärka stålets beständighet mot angrepp. En annan fördel med nickel är att materialet blir mjukare och är då lättare att bearbeta, ex. bockning.

Med rostfritt menas att materialet har en hög korrosionsbeständighet men däremot INTE att det aldrig kan rosta. Rostfritt stål 18/8 är normalt sett inte magnetiskt men kan vid kallbearbetning i produktion bli magnetiskt, ex. vid pressning av hoar och diskbänkens kanter. Detta påverkar dock inte korrosionsbeständigheten.

Ytan:

Hoarna blir efter pressning polerade med vax och hampaborstar för att få en hård och blank yta. Poleringen görs inte enbart för utseendet utan är också viktigt för korrosionsmotståndet. För de diskbänkar som har en avställningsyta, ex. heltäckande bänkar, kommer ytan färdigslipad från stålverket, och direkt efter slipning läggs skyddsplast på ytan som sedan sitter kvar under hela tillverkningsprocessen av diskbänken fram tills leverans på byggarbetsplatsen.

Skyddsplast:

För de diskbänkar som på byggarbetsplatsen exponeras för solljus och värme så kan det uppstå problem med att avlägsna skyddsplasten, samt att limrester kan bli kvar på diskbänksplanet.

I svårare fall så blir plasten spröd och lossnar i småbitar.

Så snart som möjligt efter avslutad installation av diskbänken bör plasten därför avlägsnas.

I de fall där plasten är svår att avlägsna, använd naglarna för att plocka bort plastrester (ej skarpa verktyg), och för limrester använd *Lim & Klotterborttagare* som går att finna i färgfackhandeln.

Repor:

Alla rostfria diskbänkar kommer med tiden att slitas, få repor olika mycket beroende på skötsel och handhavande.

Den slipade avställningsytan utsätts ofta för slitage som syns mera väl om reporna går tvärs emot slipriktningen från tillverkningen. Tänk därför på att inte skjuta ex. en gryta, mugg eller en tallrik på avställningsytan. Lyft på och lyft av!

Glaserat porslin har ofta en rå yta undertill som ger repor.

Repor som uppstår kan därför aldrig anses som en reklamation utan skall istället kopplas till skötsel och handhavande av diskbänken.

Korrosionbeständighet:

Det anses att korrosionsbeständigheten beror på en osynlig hinna på plåtens yta – kromoxid, som bildas. Det fordras närvaro av syre för att kromoxidskiktet skall uppkomma och även syre för att underhålla skiktet. Vid ogynnsamma förhållande, d.v.s. när syret inte kan reagera med kromet på diskbänkens yta kan rost uppstå. Detta kan hända om diskbänken inte rengörs efter användning, ex. matrester som får ligga kvar under en längre tid, framförallt om det är frätande livsmedel såsom ketchup, senap, salt, ättika etc.

Konservburkar och järngrytor som ställs på en blöt diskbänk ex. över natten kan ge rostfläckar. En djupare repa från verktyg, ex. under byggtiden kan också ge rostskador, likaså om stålull används för att polera upp ytan.

Rost eller missfärgningar som uppstår kan därför aldrig anses som en reklamation, utan skall istället kopplas till skötsel och handhavande av diskbänken.

Daglig rengöring:

För att undvika rost och missfärgningar, rengör ytan med såpa eller diskmedel och vatten direkt efter användning, och torka sedan torrt.

Använd inte rengöringsmedel med slipmedel eller stålull. Detta förstör det skyddande skiktet på diskbänkens yta, vilket riskerar ge rostfläckar.

Borttagning av rostfläckar och missfärgningar:

Om rost eller missfärgning har uppstått på ytan kan den tas bort med rengöringsmedel utan slipmedel (t.ex. Jif Cream eller liknade medel för rengöring av glaskeramikhärlar).

Använd små mängder av medlet och gnid ytan mycket försiktigt bara på fläcken.

Om det är fråga om en avställningsyta skall ytan alltid gnidas i längdriktningen. Hoarna skall gnuggas med cirkulerande rörelser inuti.

Borttagning av kalk- och saltfläckar:

Kalk- och salthaltigt vatten som torkar in kan ge fläckar som ger en matt yta. Dessa kan tas bort med hjälp av rengöringsmedel utan slipmedel (t.ex. Jif Cream eller liknade medel för rengöring av glaskeramikhällar, se ovanstående instruktion).

Rengöring av hoar:

Någon gång emellanåt kan det vara motiverat med att rengöra hoarna invändigt för att få bort missfärgningar och matt yta samt maskera bort mindre repor i ytskiktet.

Detta görs med en Scotch-Brite™ svamp modell "Kök", blå svamp med blått ytskikt. Utförs med cirkulerande rörelse med ex. Jif Cream.

Slipning av avställningsyta på heltäckande diskbank:

Små reporna i ytskiktet som inte har gått så djupt kan maskeras bort genom att slipa planet med en Scotch-Brite™ svamp modell "Grov", gul svamp med grönt ytskikt:

Slipning utförs med torr svamp, för svampen med ett jämnt yttryck i längdled på diskbanken, raka drag i riktning från gavel till gavel. Under inga omständigheter får svampen föras på tvären mot den slipade ytans ytstruktur. Hela planet skall bearbetas, och med så lika anbringat tryck som möjligt för att uppnå en jämn ytfinish. Avsluta med en grundlig såprepning .

Denna behandling kan utföras vid enstaka tillfällen för att restaurera ytskiktet, observera att det är en slipande åtgärd som rekommenderas sparsamt! Repor kommer alltid att uppstå på en diskbank och när allt kommer omkring så är en diskbank ett bruksföremål som kommer att "slitas in" och få en ålderns patina.

GODA RÅD OM SPISFLÄKTEN

Starta alltid spisfläkten innan du sätter igång med matlagningen, annars utnyttjar du inte kapaciteten ordentligt. Kom ihåg att låta spisfläkten gå upp till 15 minuter efter matlagningen.

En spisfläkt som går på högfart förbrukar dubbelt så mycket energi som en som går på lågfart. Högsta läget används som regel bara när man kokar något som luktar eller osar mycket.

Om spisfläkten inte fungerar som den ska, kan det bero på att slangen har veckat sig, lång kanal med många böjar, för liten takhuv i förhållande till ventilationsröret m.m.

Goda ventilationsförhållanden ger en effektiv funktion och därmed lägre elförbrukning.

Rengöring: Torka fettfiltret med en trasa, diska vid behov. Som huvudregel bör du aldrig använda rengöringsprodukter med slipmedel. Alla spiskupor rengörs med fuktig trasa eventuellt med diskmedel på. Glasskärmen rengörs med fönsterputs.

Filter: Det är viktigt att diska fettfiltret minst varannan månad. Filtret diskas antingen för hand eller i diskmaskin. Har du kolfilter i din spisfläkt kan detta inte diskas, utan måste bytas ut 1-2 gånger per år. **OBS!** Flambera aldrig på spisen under spisfläkten.

NÄR DET TILL SLUT ÄR DAGS ATT BYTA UT SITT KÖK

Våra kök består av material som går att separera vid återvinning. Du kan i vissa fall behöva verktyg som hjälper dig att separera materialen. Innan du åker till återvinningsstationen bör du tänka på att produkten har ett andrahandsvärde och ofta går att sälja vidare.

Väljer du att köra materialet till återvinningsstationen bör du kolla upp vilka regler som gäller i just din kommun. Generellt sorteras materialen enligt följande:

Köksdetalj	Sorteras som
Stommar	Trä
Gångjärn, skruvar, beslag	Metall
Knoppar/handtag	Metall
Lådskenor	Metall
Kranar	Metall
Vaskar	Metall
Vattenlås	Plast
Lådor	Metall och trä
Luckor/dekordetaljer i faner/massivträ	Trä
Luckor/dekordetaljer i MDF	Trä
Luckor/dekordetaljer i melaminbelagd spånskiva	Trä
Luckor/dekordetaljer i högtryckslaminat (HPL)	Brännbart
Bänkskiva i laminat	Trä
Bänkskiva i massivträ	Trä
Bänkskiva i rostfritt	Metall och om möjligt särskilja trädetaljer
Bänkskiva i sten	Sten/porslin
Glashyllor/glas till vitrinluckor	Glas
Skåpsinredning i plast	Brännbart
Skåpsinredning i metall	Metall
Belysning	Elektronik/lysrör
Emballage av wellpapp	Wellpapp/kartong
Emballage av plast	Mjukplast
SJ-pall	Trä
Vitvaror	Elektronik/vitvaror

Vi är anslutna till Elkretsen och Förpacknings- och Tidningsinsamlingen (Tidigare REPA-registret AB). Vi är också ISO 9001- och ISO 14001-certifierade samt utvalda delar i sortimentet är Svanenmärkta.

SKÖTSELANVISNING

SKJUTDÖRRAR & INREDNING

RENGÖRINGSTIPS FÖR SPEGEL

Om du får smuts eller fläckar på spegelytan använd först fönsterputs. Om detta inte hjälper kan du använda ett rakblad eller stålull av typ "Svinto". (Obs! Endast stålull ej Scotch brite eller liknande.) Glaset blir inte repat varken av rakblad eller av stålull.

RENGÖRINGSTIPS FÖR MÅLADE YTOR

Rengöres med milda och i hushållet vanliga förekommande rengöringsmedel. Använd **ALDRIG** skurmedel, stålull eller liknande preparat, som innehåller slipmedel eller medel med ammoniak.

RENGÖRINGSTIPS FÖR LACKERADE TRÄYTOR

Fanerade och massiva träytor är mer eller mindre poriga. Var därför sparsam med vatten vid rengöring. Använd lätt fuktad trasa och torka efter med väl urvriden trasa. Lämpliga rengöringsmedel är samma som målade ytor. Använd aldrig thinner för fläckborttagning.

RENGÖRINGSTIPS FÖR LAMINAT- OCH MELAMINBELAGDA YTOR

Rengöres med i hushållet förekommande rengöringsmedel, i likhet med målade och lackerade ytor. Ämnen som kan förorsaka missfärgningar eller frätskador (jod, vätesuperoxid, bläck, mineralsyror etc.) skall givetvis undvikas.

RENGÖRINGSTIPS FÖR BACKAR OCH INREDNINGSDETALJER

Efter rengöring med lämpligt syntetiskt rengöringsmedel eftertorkas med fuktig trasa för att undvika statisk elektricitet. Kristallolja, aceton och liknande medel får ej användas, då dessa medel kan skada plastdetaljer.

RENGÖRINGSTIPS FÖR OLJADE YTOR

Oljade ytor ska inte underhållsbehandlas med olja. Rengöring görs med en fuktad trasa, ev. med lite mild tvållösning, varefter ytorna torkas väl.

RENGÖRINGSTIPS FÖR PROFILER & SKENOR

Torka vid behov av profilerna och fronten med en fuktig trasa. Golvskenan dammsugs med jämna mellanrum för bästa möjliga gång.

RELIABILITY *for real life®*

Förvaltning, drift och underhåll

Som vägledning vid val av material för rengöring och reparation av dörrsnickerier, lämnar vi här en kortfattad beskrivning av den ytbehandling våra produkter genomgår före leverans. Ni finner här vidare uppgifter om rengöringsmedel samt färger och annat ytbehandlingsmaterial som vi rekommenderar.

Täckmålade produkter

Produkterna är målade med lacker för inomhusbruk med halvmatt glans, som uppfyller höga krav på fyllighet, repfasthet, nötning och utseende samt har hög hårdighet mot de flesta hushållskemikalier, fett och lösningsmedel.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel. dock ej alkalisk. Förslagsvis vanligt diskmedel. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc. Fukta ytan nedifrån och upp men rengör uppifrån och ned. Annars finns risk för att ränder uppstår. Eftertorka
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal.
Bättring:	Mindre skador penselbättras. Fråga i er färghandel efter produkt lämpad för inomhussnickerier. Större skador kräver som regel spackling och total ommålning. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

Fanerade klarlackerade produkter

Fanerade produkter är ytbehandlade med klarlack som ger god fyllighet, repfasthet och ytfinish samt god hårdighet mot de flesta hushållskemikalie.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel. Förslagsvis vanligt diskmedel. Doppa en svamp eller trasa i lösningen och vrid ur väl. Rengör uppifrån och ned. Eftertorka. Avänd ej överskott av vatten och inte medel som kan repa eller lösa upp lacken. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc.
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal. Produkter som används för möbelunderhåll t.ex. möbelvax och vaxpolish kan användas men krävs normalt inte.
Kvistguling:	I virke till målade karmar förekommer kvistar. Beroende på träets egenskaper och miljön som karmen är monterad i så ingår det i virkets naturliga åldrande att kvistarna med tiden kan urskiljas genom ytbehandlingen. Bättring av kvistguling se rubrik "Bättring".
Bättring:	Mindre skador penselbättras med klarlack i lämplig ton och glans. Större skador kräver nerslipning och total omlackering. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

Skötselanvisning

Massiv-, Tambur- och Inbrottsskyddande dörrar (Del 1)

Som vägledning vid val av material för rengöring och reparation av dörrsnickerier, lämnar vi här en kortfattad beskrivning av den ytbehandling våra produkter genomgår före leverans. Ni finner här vidare uppgifter om rengöringsmedel samt färger och annat ytbehandlingsmaterial som vi rekommenderar.

Täckmålade dörrblad

Färgen är en tvåkomponents halvblank, syrahärdande täckfärg (hårdlacksfärg) som uppfyller höga krav på fyllighet, repfasthet, nötning och utseende samt har hög hårdighet mot de flesta hushållskemikalier, fett och lösningsmedel.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, förslagsvis vanligt diskmedel. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc. Fukta ytan nedifrån och upp men rengör uppifrån och ned. Annars finns risk för att ränder uppstår. Eftertorka.
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal.
Bättring:	Mindre skador penselbättras. Fråga i er färghandel efter produkt lämpad för inomhussnickerier. Större skador kräver som regel spackling och total ommålning. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

Fanerade dörrblad

Fanerade dörrblad är lackerade med en halvmatt UV-härdande klarlack (hårdlack) som ger god fyllighet, repfasthet och ytfinish samt god hårdighet mot de flesta hushållskemikalier.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, förslagsvis vanligt diskmedel. Doppa en svamp eller trasa i lösningen och vrid ur väl. Rengör uppifrån och ned. Eftertorka. Använd ej överskott av vatten och inte medel som kan repa eller lösa upp lacken. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc.
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om skador ej uppstått eller förslitningen varit onormal. Produkter som används för möbelunderhåll t.ex. möbelvax och vaxpolish kan användas men krävs normalt inte.
Bättring:	Mindre skador penselbättras med klarlack i lämplig ton och glans. Större skador kräver nerslipning och total omlackering. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

Laminatbelagda dörrblad samt våtrumsdörr

Ytan har god resistens mot de flesta kemikalier, fett och lösningsmedel. Den är nötningståligen men kan repas av vassa föremål.

Rengöring:	Vatten med såpa, tvål eller vanligt syntetiskt rengöringsmedel löser de flesta smutsfläckar. Speciellt svår nedsmutsning fordrar behandling med koncentrerat rengöringsmedel, T-sprit eller lacknafta. Använd aldrig stålull eller liknande. Undvik rengöring med skurmedel. Nitrocellulosaförtunning får heller inte användas. OBS! Vid användande av petroleumbaserade lösningsmedel får dessa ej komma i kontakt med tätningsticker, då listens egenskaper kan försämrats.
Underhåll:	Enbart rengöring.
Bättring:	Mindre skador, repor etc., kan med gott resultat lagas med lagningsmassa speciellt framtagen för laminatytor.

Skötselanvisning

Massiv-, Tambur- och Inbrottsskyddande dörrar (Del 2)

Täckmålade träkarmar

Ytbehandling utföres med en miljövänlig vattenburen täckfärg som väl uppfyller högt ställda krav för målade karm.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, dock ej alkaliskt, förslagsvis vanligt diskmedel. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålullec. Eftertorka.
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal.
Kvistgulning:	I virke till målade karmar förekommer kvistar. Beroende på träets egenskaper och miljön som karmen är monterad i så ingår det i virkets naturliga åldrande att kvistarna med tiden kan urskiljas genom ytbehandling. Bättring av kvistgulning se rubrik "Bättring".
Bättring:	Mindre skador penselbättras. Fråga i er färghandel efter produkt lämpad för inomhussnickerier. Större skador kräver som regel spackling och total ommålning. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

Klarlackade träkarmar /Fanerade träkarmar

Ytbehandling utföres med en miljövänlig vattenburen klarlack som väl uppfyller högt ställda krav för klarlackad karm.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, dock ej alkaliskt, förslagsvis vanligt diskmedel. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc. Eftertorka.
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal.
Bättring:	Mindre skador penselbättras med klarlack i lämplig ton och glans. Större skador kräver nerslipning och total omlackering. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

Täckmålade stål- och minikarmar

Samt natureloxerad och målade aluminiumkarm (till våtrumsdörr)

Ytbehandling utföres med en miljövänlig pulverlack som väl uppfyller högt ställda krav för målade karm.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, dock ej alkaliskt, förslagsvis vanligt diskmedel. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålullec. Eftertorka.
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal.
Bättring:	Skador penselbättras lämpligen med alkydbaserad bättringsfärg eller motsvarande. Testa lämpligen först på ett mindre synligt parti för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen.
Beslag:	Samtliga gångjärnsskruvar i karmen skall efterdragas vid behov.

11:9

Här är det i första hand tal om dörrar i naturträ. Det kan därför förekomma mindre avvikelser i färg och patina. Det beror bl.a. på vilken yta det är tal om.

De olika ytbehandlingarna gör också att behovet av underhåll varierar:

Ytbehandling

Klarlackerad:	Dörrar i klarlack, lutbehandling/lack, vitpigmentering/lack har alla en mycket tacksam yta. Dörrarna kräver ingen efterbehandling, är vatten- och smutsavvisande många år framöver och i stort sett underhållsfria.
TIPS:	Med jämna mellanrum kan man fräscha upp dörren med möbelpolish. Det gör att den bättre står emot smuts och fettfläckar.
Obehandlad:	En obehandlad dörr är alltid mottaglig för smuts och damm. Det är möjligt att efterbehandla dörren med lack eller lutbehandling. I så fall är det viktigt att ge båda sidorna samma behandling.
TIPS:	Obehandlat: Skulle det med tiden uppstå tryckmärken och repor, läggs en fuktig trasa på området. Trasan värms därefter försiktigt med ett varmt strykjärn, så att träet "reser" sig.
Rengöring:	Oavsett yta skall dörren vid behov torkas av med en fuktig trasa, urvriden i såpvatten eller ett mildt rengöringsmedel. Eftertorka dörren med en väl urvriden trasa.

Täckmålade produkter

Produkterna är målade med lacker för inomhusbruk med halvmatt glans, som uppfyller höga krav på fyllighet, repfasthet, nötning och utseende samt har hög hårdighet mot de flesta hushållskemikalier, fett och lösningsmedel.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, dock ej alkalisk. Förslagsvis vanligt diskmedel. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc. Fukta ytan nedifrån och upp men rengör uppifrån och ned. Annars finns risk för att ränder uppstår. Eftertorka
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal.
Kvistgulning:	I virke till målade karmar förekommer kvistar. Beroende på träets egenskaper och miljön som karmen är monterad i så ingår det i verkets naturliga åldrande att kvistarna med tiden kan urskiljas genom ytbehandling. Bättring av kvistgulning se rubrik "Bättring".
Bättring:	Mindre skador penselbättras. Fråga i er färghandel efter produkt lämpad för inomhussnickier. Större skador kräver som regel spackling och total ommålning. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

6.3 Fönster och fönsterbänkar

Dina fönster håller hög standard och är valda för att bevara ett bra och sunt inomhusklimat. Fönstren har bättre värmeisolerande egenskaper än genomsnittet på marknaden (Up-värde= 0,9 W/m²C) och sparar på så sätt energi.

Kondens

Fönster med god isoleringsförmåga (lågt Up-värde) kan efter kalla nätter få kondens på ytterrutans utsida. Det beror på att fönstret isolerar så effektivt att nästan ingen värme tränger ut till det yttersta glaset. Under en klar och kall natt kan den yttre glasskivan kylas ner och när värmen återvänder kan glaset vara kallare än utomhusluften. Om det dessutom är hög luftfuktighet kan det sätta sig som kondens på glasrutan. Kondensen förekommer i regel under korta perioder på våren och hösten när temperaturskillnaden är stor mellan dag och natt. Kondensen bildas på natten och försvinner oftast på morgontimmarna så snart uteluften blir varmare.

Persienner

Om du låter sätta in persienner i fönsterna, så ska dessa monteras på rumssidan av glaset, sk frihängande. Tänk på att mörka persienner kan bli mycket varma av solinstrålning, vilket gör att temperaturen på glaset kan bli så hög att sprickor i glaset uppstår. Sätt därför endast ljusa persienner på insidan av fönstret.

JM lämnar inga garantier på fönster och glas där persienner eftermonteras mellan glaset eller vid persienner av mörk kulör. Var uppmärksam på att fönstrets energi- och ljudklassning kan försämrats genom felaktig håltagning i fönsterbågen.

Rengöring och underhåll

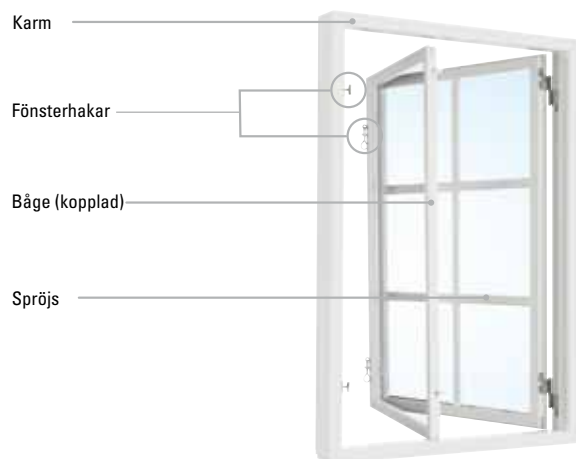
Fönsterglaset måste rengöras och fönstrets gångjärn behöver smörjas regelbundet. Följ anvisningarna från din fönsterleverantör.

Fönsterbänkar av natursten

För regelbundet underhåll räcker det att du torkar av ytan med en fuktig trasa. Observera att ytan som ofta är polerad är känslig mot sura vätskor. Det är därför viktigt att torka upp vattenspill.

Skötselråd

Innehåll

Handhavande

Vridfönster	4
Inåtgående fönster	5
Sideswing fönster	6
Fönsterdörrar	6
Tillbehör	7

Rengöring

Glas	9
Ytbehandlade snickerier	9
Utvändig aluminiumbeklädning	9

Underhåll av ytbehandlingen

Underhåll av täckmålade fönster från fabrik	10
Underhåll av fabrikslaserade fönster	10
Underhåll av ytbehandlat aluminium	10

Justering och felsökning

Justering och underhåll av vridfönsterbeslag	11
Justering och underhåll av beslag till inåtgående fönster med 2-vägsfunktion	11
Justering av inåtgående fönster med bultgångjärn	12
Justering och underhåll av beslag till Sideswingfönster	12
Justering, generellt	12
Smörjning av spanjoletter och andra låsmekanismer	13
Felsökning	13

Reklamation

Garantier

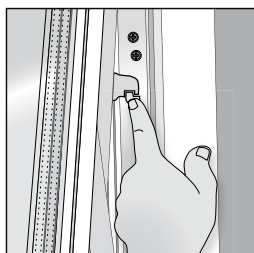
Handhavande

Vridfönster

Vädringsspärr

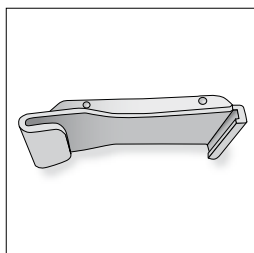
Vridfönster är försedda med en vädringsspärr. När du vill vända fönstret trycker du in och håller spärren inne. Skjut sedan bågen utåt.

För att putsa utsidan av glaset, fortsätt att skjuta fönsterbågen runt så att spärren låses i omvänt läge, det så kallade "tvättläget".

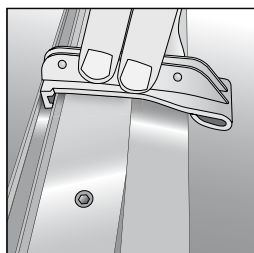

Tvättlägesspärr (Beställningsvara, artikelnr. VSB05)

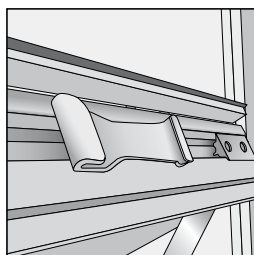
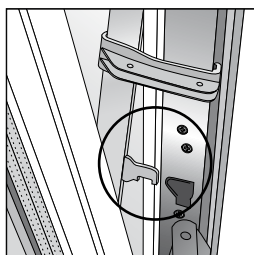
Används när du har problem att låsa bågen i tvättläget med den spärr som finns inbyggd i vridbeslaget. Placera tvättlägesspärren så långt ner på beslaget som möjligt. Observera att spärren endast får användas när du ska putsa fönstrets utsida. Belastningen av spärren vid putsning får inte överstiga 20 kg.

Tvättlägesspärr VSB05.

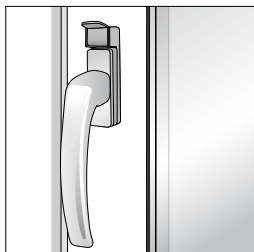

Placeras enl. bild och förs neråt.

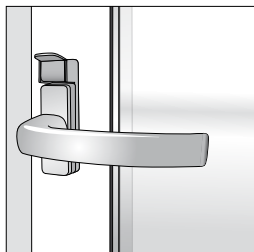

Kan förvaras i spåret på överstycket. Gäller bara Balans vridfönster.

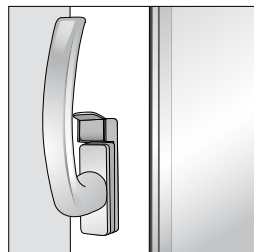
Inåtgående fönster med 2-vägsfunktion

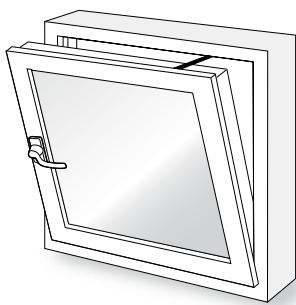
För att öppna fönsterbågen, skjut först handtagsspärren uppåt och vrid därefter handtaget.

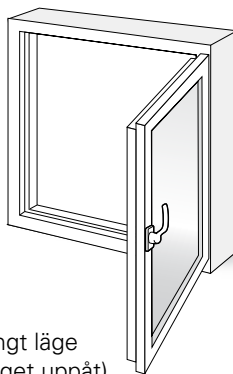
2-vägsfunktionen innebär att Du kan ha fönstret i ett praktiskt vädringsläge (se figur 1) utan att blomkrukor och annat behöver flyttas från fönsterbänken. Handtaget står då i vågrätt läge.

Vill du öppna fönstret sidohängt för t ex rengöring fortsätter du bara handtagsrörelsen rakt uppåt enligt bilden ovan. (Se även figur 2 nedan)

Figur 1:
Vädringsläge
(handtaget vågrätt)

Figur 2:
Sidohängt läge
(handtaget uppåt)

Tänk på att trycka tillbaka fönsterbågen i stängt läge när Du skiftar läge mellan vädrings- och sidohängt läge.

Sideswing fönster

Sideswingfönster är försedda med en säkerhetsspärr. För att frigöra säkerhetsspärren, skjut spärrknappen i sidled och fortsätt skjuta ut fönsterbågen.

Fönsterdörrar

Classic utåtgående fönsterdörr:

Öppna genom att vrida handtaget uppåt.

Objekt kopplad utåtgående fönsterdörr:

Öppna genom att vrida handtaget uppåt.

Efter fönsterputsning mellan dörrbågarna måste Du passa in inre och yttre dörrhandtag innan bågarna stängs.

Inåtgående fönsterdörr:

Öppna genom att föra handtagsspärren uppåt och vrida handtaget uppåt.

Samtliga fönsterdörrar är försedda med en friktionsbroms upptill på dörrbladet. Genom handtagsröreslen kan dörrbladet ställas upp i önskat ventilationsläge upp till 90 graders öppning (avvikelser kan förekomma). För att öppna dörrbladet ytterligare kan friktionsbromsen frikopplas i karmfästet. Lämna inte dörrbladet öppet i blåsigt väder.

Friktionsbromsen kan ge upphov till ett lätt skrapande ljud. För att erhålla korrekt funktion ska friktionsbromsen inte smörjas.

Balans utåtgående fönsterdörr:

Öppna genom att trycka handtaget nedåt.

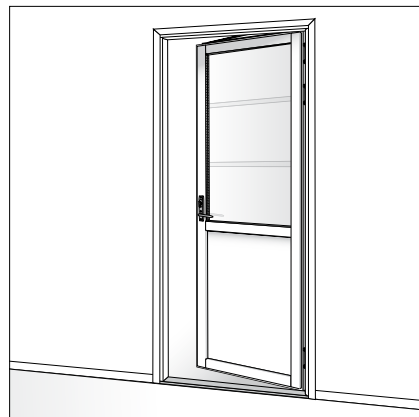
För att låsa dörren lyfter Du handtaget uppåt.

Vredet/nyckeln vrids då enligt figuren till höger.

Dörren är nu låst och handtaget spärrat.

För att öppna dörren måste vredet/nyckeln först vridas enligt figuren. Handtaget kan nu tryckas nedåt för att öppna dörren.

På pardörrar kan den passiva dörren bara öppnas när den aktiva dörren har öppnats.

Handtag till Balans utåtgående fönsterdörr.

Tillbehör

Spaltventiler

Om fönstret är försett med en spaltventil, tänk på att spaltventiler normalt alltid ska stå öppna för tilluft till bostaden.

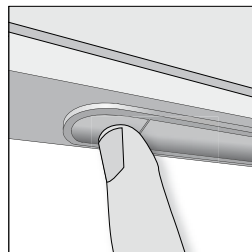
Klickventil

Gäller bara Balans

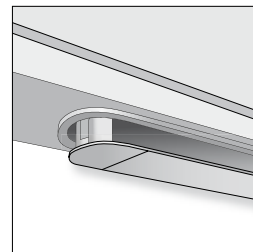
Klickventilen är helt infälld i karmen. Levereras monterad från fabrik. Urfräsningsarea: 40 cm², luftflöde 4,4 l/s vid 10 Pa.

Rengöring:

Dammsug spalten med ventilen i öppet läge.

Tryck i änden
för att öppna ventilen

Öppen ventil

Traditionell spaltventil

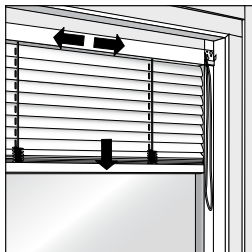
Ventilen kan stängas genom att trycka de två reglagen in mot mitten.

Rengöring av traditionell spaltventil görs genom att skruva loss de två fästskruvarna och ta loss den invändiga ventilen. Dammsug ventilen och eventuellt filter. Torka rent ventilens insida och dammsug/torka rent ventilationsspalten i fönstret. Montera tillbaka eventuellt filter och ventilen.

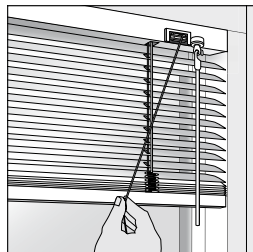
forts. **Tillbehör**

Persienner

Frihängande persienn INTU.

Lamellerna hissas upp och ner genom att dra i nedre bottenprofilen. Lamellerna vinklas till önskat läge genom att föra reglaget till höger eller vänster.

Frihängande persienn ROULETTE.

Persiennen hissas upp genom att dra i snöret. Låsning av lamellerna i uppfällt läge görs genom att föra linan mot glaset mitt, se bild.

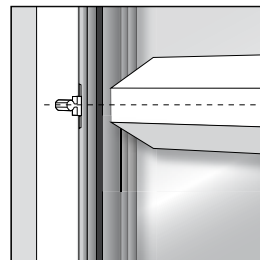
Mellanglaspersienn ROULETTE.

Persiennen brukas på traditionellt sätt.

Rengöring av persienner ska alltid göras med lamellerna nerfällda. Använd en lätt fuktig trasa och mildt diskmedel. Det är viktigt att persiennlamellerna får torka ordentligt i nerfällt läge innan persiennen åter hissas upp.

Spröjs

Utanpåliggande spröjsar är löstagbara för att hela glasytan ska kunna putsas. För att demontera utvändiga spröjsar, ta tag i spröjspinnens ände och dra lätt utåt. Var noga med att positionera spröjsen rätt vid återmontering.

Rengöring

Glas

Fönsterputsning.

Börja med att spola av glaset, använd rikligt med vatten innan glaset/rutan rengörs.

Vi rekommenderar rengöring med vatten och handdiskmedel.

Glas ska rengöras med rengöringsutrustningar som är fria från grus och skräp.

Använd mjuka verktyg såsom gummiskrapor eller tygtrasor och eftertorka noga.

Använd inte starkt alkaliska eller aggressiva rengöringsmedel, lösningsmedel eller skarpa verktyg. Låt inte fönsterputsmedlet ligga och dra. Ett fönsterputsmedel med högre alkalitet än PH 8 ska undvikas. Läs putsmedlets innehållsförteckning noggrant, för att försäkra dig om att det inte skadar den målade träytan.

Klisterlappar, silikonrester eller dylikt tas bort med ett rakblad. Blöt först upp klisterlappar/etiketter med vatten i några minuter. Använd en så kallad klickskrapa med försiktighet. Försäkra dig om att det inte finns några skador på rakbladet och se till att bladets vinkel mot glaset inte överstiger 30 grader.

Stålskrapor ska inte användas för rengöring av glas.

Mer information om glas och rengöring finns på vår hemsida www.spfonster.se

Tänk på att:

Glas är ett skört material, men rätt inmonterat tål glaset i våra produkter en hel del påfrestningar.

Om isolerglasets utsätts för snabba temperaturväxlingar kan detta orsaka termiska spänningar i glaset.

Isolerglas kan absorbera så mycket värme att spänningarna får glaset att spricka på ett karakteristiskt sätt.

Något som kan orsaka snabba temperaturväxlingar, och som därför ska undvikas, är t ex mörka persienner och gardiner. Likaså om fönstren monteras där det förekommer kraftiga slagskuggor.

Skador som uppstår på grund av ovanstående ersätts inte av SP Fönster.

Skador på glas orsakade av egen monterad solskyddsfilm eller annat som klistrats på glaset ersätts inte av SP Fönster.

Ytbehandlade snickerier

Rengöring av ytbehandlade snickerier görs med hjälp av en fuktig trasa och handdiskmedel. Vid svårare smuts så rekommenderas rengöringsmedel för keramikhållar, t ex SIDOL.

Utvändig aluminiumbeklädnad

Se rengöring för ytbehandlade snickerier.

Även bilvårdsprodukter kan användas för den utvändiga aluminiumbeklädnaden.

Underhåll av ytbehandlingen

Underhåll av täckmålade fönster från fabrik

Fönster behöver underhåll, speciellt viktigt är kontrollen av karmbottenstycket och bågbottenstycket. Bättringsmålning måste göras om det finns blåsor i färgen, om färgen är matt eller om det finns sprickor i färgen.

Så här underhållsmålar Du:

- Tvätta ytan med målartvätt, som hanteras enligt leverantörens rekommendation.
- Slipa bort sprucken och löst sittande färg. Skrapa bort kåda som kan ha trängt ut.
- Eventuellt putsdamm borstas bort.
- Laga eventuella springor i hörnsammanfogningen eller fönsterblecket med plastisk tätmassa.
- Laga eventuella kittskador med plastiskt kitt eller fogmassa.
- Grundmåla trärena ytor med en grundfärg av alkydoljetyp för utomhusbruk, som hanteras enligt leverantörens rekommendation.
- Måla två gånger med akrylat- eller alkydoljetäckfärg för utomhusbruk, följ leverantörens rekommendation.

Underhåll av fabrikslaserade fönster

Fönster behöver underhåll. Det är speciellt viktigt att Du kontrollerar bågbottenstycket och karmbottenstycket. Lasyr som flagnat måste alltid slipas ned och ersättas med ny. Underhållslasering behövs när ytan blivit matt, grånad eller blekt.

Så här underhållslaserar Du:

- Tvätta ytan med målartvätt, som hanteras enligt leverantörens rekommendation.
- Putsa med fint sandpapper. Skrapa bort kåda som kan ha trängt ut.
- Eventuellt putsdamm borstas bort.
- Laga eventuella springor i hörnsammanfogningen eller fönsterblecket med plastisk tätmassa.
- Laga eventuella kittskador med plastiskt kitt eller fogmassa.
- Stryk på lasyr avsedd för utomhusbruk, som hanteras enligt leverantörens rekommendation för slutbehandling.

Underhåll av ytbehandlingen får inte utföras i regn eller om fönstret är fuktigt.

Ommålning av insidan kan göras efter rengöring med milt handdiskmedel. Använd vattenbaserad färg.

Underhåll av ytbehandlat aluminium

Underhåll av aluminiumets ytbehandling behöver normalt inte göras.

Skador eller repor på utvändigt aluminiumbegräddnad kan målningsbättras. Använd en miljövänlig färg enligt rekommendationer från färgbutik. Målningsbättringar på aluminium har inte samma hållbarhet som den ursprungliga pulverlackeringen.

Justering och felsökning

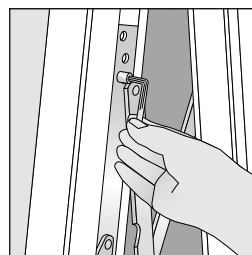
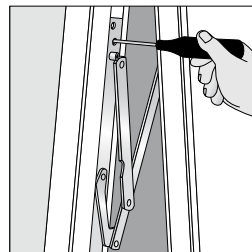
Justering och underhåll av vridfönsterbeslag

Om fönsterbågen kärvar vid öppning eller stängning kan vridbeslaget i sidorna justeras.

Vridfönster

Börja med att lossa fästskruvarna till vridbeslaget i fönsterkarmen 3-5 mm. Justera sedan fönsterbågens höjd genom att vrida insexskruven. Dra sedan fast vridbeslaget igen.

Vridfönstrens beslag behöver smörjas i de rörliga delarna för att funktionen ska säkerställas i många år. Smörj glidskenan i sidorna med vaselin årligen. Smörj beslagens rörliga delar vid nitarna med smörjolja.

Justering och underhåll av beslag till inåtgående fönster med 2-vägsfunktion

Om fönsterbågen kärvar vid öppning eller stängning kan vridbeslaget i sidorna justeras.

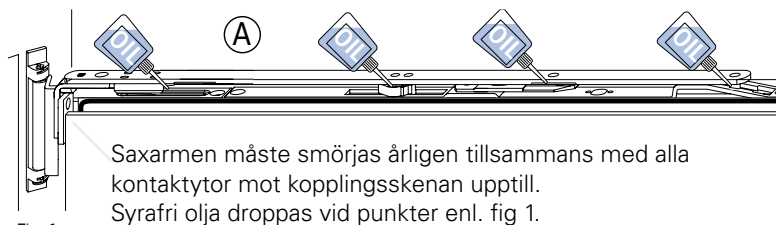

Fig. 1

Låsbeslagets ingående delar skall kontrolleras regelbundet för att försäkra sig om ett långvarigt brukande.

Följande underhåll skall utföras årligen:

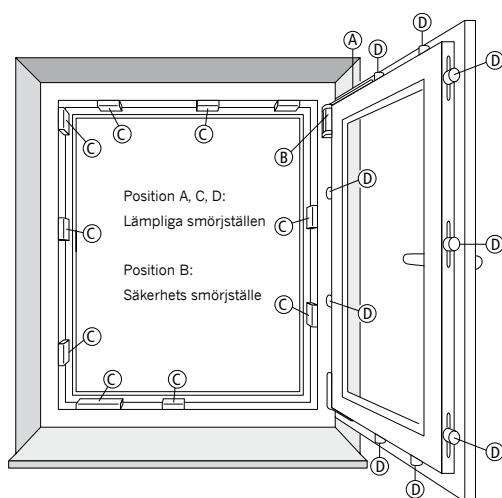
- Alla rörliga delar samt alla slitytor på beslaget skall påföras fett. Använd enbart rengörings-/ underhållsmedel som inte påverkar korrosionsskyddet på beslagsdelarna.
- När någon form av ytbehandling som målning av fönster/fönsterdörr skall utföras, var noga med att skydda samtliga beslagsdelar.
- Karmfäste och spanjolett måste inoljas årligen. Vid behov, tag bort kåpan till karmfästet och för på en droppe olja. Ytterligare ställen där olja skall påföras (se fig. 2) är vid låskolvorna över och under låshuset (se fig. 3).

Justeringsarbeten på beslaget (speciellt runt gångjärnsdelarna och saxarmen), utbyte av beslagsdelar samt ur- och ihängning av fönsterbågen skall utföras av en fackman.

Beslagsdelarna måste inoljas en gång per år. Använd vaselin samt annat passande fett på kontaktytorna (se fig. 4,5,6). Glidytan på låskolvorna (D) måste inoljas med en syrafri olja.

Beslaget illustrerat på bilden behöver inte vara identiskt med vad som är monterat i fönstret.

forts. Justering och underhåll av beslag till inåtgående fönster med 2-vägsfunktion

Inställning av stängningskraften.

Stängningskraften/tätheten på fönstret kan enkelt regleras manuellt genom inställning av de excentriska låskolvarna (D). Antalet låspunkter varierar med storlek på fönstret.

Reglering av stängningskraften mellan båge & karm, genom manuell vridning av excentriska låskolvar.

1. Drag ut
2. Ställ in önskat läge. $\pm 0,8\text{mm}$
3. Låt kolven fjädra tillbaka

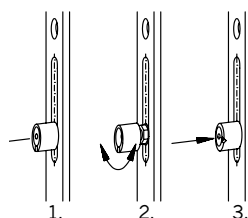

Fig. 2

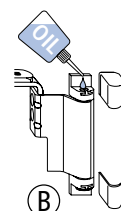

Fig. 3

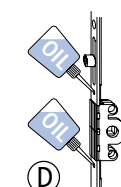

Fig. 4

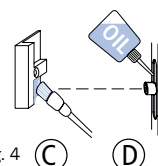

Fig. 5

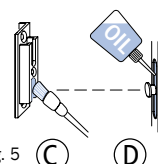
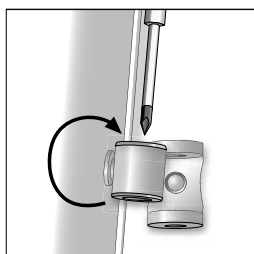
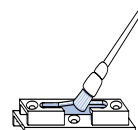
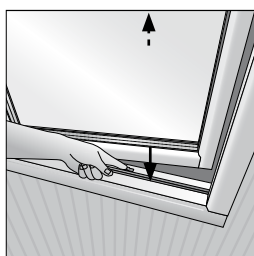

Fig. 6

Justering av inåtgående fönster med bultgångjärn

Inåtgående fönster med bultgångjärn kan justeras i sidled/diagonalt genom att vrida på bultgångjärnet.

Justering och underhåll av beslag till Sideswingfönster

Beslagen till Sideswingfönster är fabriksinställda och ska inte behöva justeras. Beslagen till Sideswingfönster behöver smörjas i de rörliga delarna för att funktionen ska säkerställas i många år. Smörj glidskenan upptill och nertill med vaselin årligen. Smörj beslagens rörliga delar vid nitarna med smörjolja.

Justering, generellt

Inga gångjärn får justeras genom att "bryta" på gångjärnen. (Justeringar utöver vad som beskrivs i denna broschyr ska utföras av en fackman.)

Smörjning av spanjoletter och andra låsmekanismer

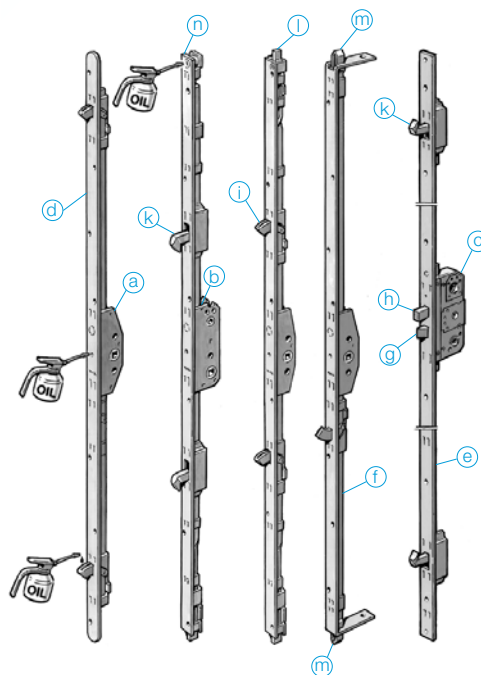
Fönster och fönsterdörrar öppnas/stängs normalt med en spanjolettlåsning. Spanjoletten behöver årligen underhållas med smörjning för att behålla sin funktion enligt tillverkarens rekommendationer:

Spanjolett - ett stängningsbeslag, med låsbart eller icke låsbart låshus, avsett för i första hand fönster och fönsterdörr. Kan fås med mikrobrytare (ett magnetlås som indikerar om produkten öppnats av någon otillbörlig).

Flerpunktslås - ett lås- och stängningsbeslag, med låsbart låshus (med regel och fallkolv), avsett för ytterdörr och fönsterdörr. Kan fås med mikromikrobrytare (ett magnetlås som indikerar om produkten öppnats av någon otillbörlig).

Konstruktion

- a. Låshus till spanjolett, ej låsbart
- b. Låshus till spanjolett, låsbart
- c. Låshus till flerpunktslås
- d. Kantskena
- e. Kolvstång, liggande
- f. Kolvstång, stående
- g. Sidkolv typ fallkolv
- h. Sidkolv typ regelkolv
- i. Sidkolv typ kilkolv
- j. Sidkolv typ svampkolv
- k. Sidkolv typ hakkolv
- l. Ändkolv typ gripkolv
- m. Ändkolv typ kilkolv
- n. Överföring för infälld broms

Skötsel och underhåll

Spanjoletter och flerpunktslås är smorda och dess funktion är kontrollerad vid leverans. För att bibehålla en god funktion, samt öka produktens livslängd, skall låshus, kolvar och bromsöverföring smörjas med några droppar olja 1-2 gånger per år.

Lämpligt smörjmedel för spanjoletter och gångjärn är ASSA låsspray, även godkänt för låscylindrar.

Felsökning

Felsökning och tips om justeringar kan fås på vår hemsida www.spfonster.se

Reklamation

Vid eventuella tillverkningsfel på fönster eller fönsterdörrar, anmäl detta till:

Garantier

SP Fönster AB tillverkar genuina kvalitetsprodukter. Vi utgår från de förnämsta grundmaterialen och tillämpar de högsta kvalitetskriterierna för tillverkningsprocessen. Resultatet är fönster och dörrar i en klass för sig – produkter att leva med, länge. Detta är orsaken till att vi kan lämna en generös garanti.

Garantiåtagande

SP Fönster AB åtar sig att avhjälpa fel som omfattas av nedanstående garanti. Härutöver tillkommer det ansvar för produkten som ålägges tillverkaren enligt gällande regelverk*.

Garantiförutsättningar

För att nedanstående garantiåtagande skall uppfyllas förutsättes att den av SP Fönster AB utfärdade monterings- och skötselanvisningen noggrant efterföljs. SP Fönster AB ersätter inte skada som uppkommit på grund av felaktig montering eller bristande underhåll, ej heller skada förorsakad av att produkten utsatts för yttre påverkan eller onormal hantering. Vidare gäller ej garantin efter reparation som inte initierats av SP Fönster AB. Kontrollmärket får ej avlägsnas eller övermålas.

Produktgaranti

SP Fönster lämnar följande garantier på fönster och dörrsnickerier med isolerglasruta:

10 ÅRS GARANTI

- på fönstret/fönsterdörrens funktion.
- mot kondens mellan glasrutor.
- mot rötskador i virket, vid ytbehandlade produkter från fabrik.

Vi tar vårt ansvar

Här på SP Fönster tycker vi det är viktigt att ta vara på vår miljö – inte minst för kommande generationers skull. Mest stolta är vi över att hela vårt ytbehandlingssystem idag är vattenbaserat, vilket innebär att inga lösningsmedel används i vår produktion av fönster. Allt för att även nästa generation ska ha det så bra som möjligt – både inom- och utomhus.

*Vår försäljning till återförsäljare regleras i nuläget av ABM 07

Kvalitet att lita på

SP Fönster är en av Sveriges största tillverkare av fönster. Vi har våra rötter i Hälsinglands skogar, och det är just från naturen vi hämtar inspiration. I vårt breda sortiment hittar du fönster, fönsterdörrar, ytterdörrar och solskydd. Sortimentet är framtaget speciellt för att matcha den varierande arkitekturen i Sverige.

Besök gärna www.spfonster.se om du vill ha mer inspiration redan nu.

Framtidens hus kräver framtidens fönster

Weland skötselinstruktion

Handhavandebeskrivning, balkonger och räcken

ALUMINIUM
WELAND

Räcke (lackerat)

Weland aluminiumräcke kan även levereras i pulverlackerat utförande. Pulverlackeringen levereras enligt IVF:s kvalitetskrav. Med ytfinish typ B = Beträktningsavstånd 3 meter för exteriört bruk. Pulverlackerat räcke kan tvättas med vatten och svagt tvättmedel/tvållösning. Pulverlackeringen är väderbeständig och bibehåller sin ytfinish.

Anm:

Kapsnitt efterbehandlas ej.

Rengöring och underhåll

Marmor/Kalksten

Dammtorka med dammduk. Torka med fuktig duk, använd såpa/tvållösning som ger bra ytskydd.

Om en polerad yta etsas av sura ämnen, t.ex. fruktjuice, vin, ättika eller kolsyra kan det vara svårt att återställa den blanka ytan. Den säkraste metoden är att slipa om hela ytan maskinellt.

I vissa fall kan förbättringar göras manuellt genom att ytan slipas med vattenslippapper eller kloss med diamantkorn. Sedan används finfördelat bivax löst i lacknafta för att försöka återställa ytans glans, alternativt terpentin blandat med paraffinolja som arbetas in med mjuk duk.

Färdigblandade lösningar ofta med beteckningen "stenglans" finns på marknaden. Prova alltid först på en liten undanskymd yta!

Fläckar, se Fläckborttagning.

Granit/Skiffer

Dammtorka med dammduk. Torka med fuktig duk, använd diskmedel om så krävs. Fläckar, se Fläckborttagning.

Fläckborttagning

Stenens känslighet för fläckar varierar. De viktigaste faktorn är typen av sten

- om stenen är granit, skiffer (silikatsten) eller marmor, kalksten (karbonatsten)
- och stenens täthet.

Även färg, textur, ytbearbetning och stenyttans allmänna tillstånd påverkar. Det innebär att inga absoluta regler gäller, utan fläckborttagningen får anpassas till varje situation.

Generellt

Fläckar ska tas bort snabbt för att hindra dem att sprida sig i stenmaterialet. Tränger fläcken djupt ned kan den vara mycket svår eller omöjlig att få bort. Det gäller också att vara försiktig, för att inte förvärpa fläcken eller skada stenen. Man bör alltid först välja enkla metoder framför kemikalier. Grundprincipen bygger på "pastametoden", där en lösande vätska kombineras med absorberande medel.

Pastametoden

innebär att det aktuella lösningsmedlet blandas med ett absorberande pulver, t.ex. krita, bentonitlera eller potatismjöl, till en pasta. Denna läggs på fläcken, som

eventuellt först fuktas med lösningsmedlet. Pastan får ligga kvar tills den torkat, varefter den borstas bort och ytan tvättas med vatten. Prova först på liten yta! Vid behov upprepas behandlingen.

Som första åtgärd

Försök först suga upp fläcken med hushållspapper eller absorberande medel, bearbeta sedan med fuktig duk och vatten. Därefter används en lösning av vatten och diskmedel eller Allrent. Arbeta alltid utifrån och in mot fläckens mitt för att undvika spridning av fläcken. Används någon form av lösningsmedel så skölj noga med vatten och Allrent efteråt.

"Använd aldrig kraftfullare medel än fläckborttagningen kräver! Vid användning av lösnings- och rengöringsmedel ska skyddsföreskrifter för dessa följas. Kontakta stenleverantören vid tveksamhet om lämplig metod"

Marmor/Kalksten

Materialet är känsligt för syror och salter. Medel som innehåller sådana ämnen ska inte användas. Dessa stentyper består av relativt mjuka mineraler och påverkas av hårda mekaniska metoder. Efter fläckborttagning får i regel ytan en avvikande färg och lyser mot omgivande sten, vilket beror på att den rengjorda ytan inte har den porfyllnad man får med regelbundet underhåll med såpa/tvål. Den rengjorda ytan behöver då mättas med såpa/tvållösning för att få samma lyster som den omgivande ytan.

Vissa rengöringsmetoder kan leda till att stenens ytbeskaffenhet avviker mot den omgivande stenyttan. Området kan då, med stor försiktighet, slipas med fint vattenslippapper, stålull eller nylonduk beroende på den omgivande stenens ytbeskaffenhet. Prov görs på liten yta. Därefter mättas den rengjorda ytan med såpa/tvållösning. En polerad yta är mycket svår att återställa med denna metod.

Granit och Kvartsitskiffer

Stentyperna är tåliga både vad gäller kemisk och mekanisk påverkan, vilket innebär att ett flertal medel kan användas.

Lerskiffer

Lerskiffer är mjuk och bleks lätt av mekanisk och kemisk påverkan

6.4 Lås, nycklar och posthantering

Genom att sköta om låsen till din bostad kommer de att fungera under en lång tid. Rengör och smörj låscylindern två gånger om året, skötselanvisningar för låscylinder och nycklar finns på nästa sida från leverantören.

Nycklar

Kontrollera de nycklar som används ofta, de slits med tiden. Om du vill beställa fler nycklar till din bostad, kontakta den som är säkerhetsansvarig i din bostadsrättsförening för information om hur du går till väga. Det är viktigt att du visar kontraktet för bostaden och legitimation så att ingen obehörig får tillgång till nycklar.

Posthantering

Posten levereras till din postbox i husets entré.

Tidningshållare

Tidningen levereras till en tidningshållare utanför din dörr.

Porttelefon och kodlås

Trapphusentréerna är försedda med porttelefon och kodlås. Läs mer under avsnitt "Porttelefon och kodlås".

INSTRUKTIONER FÖR DRIFT OCH UNDERHÅLL.

Underhåll säkrar funktionen

Många faktorer påverkar dörrens öppning och stängning. Din dörr behöver löpande service och förebyggande underhåll för en säker funktion.

Låsenheten utsätts för påfrestningar. Det dröjer inte länge förrän dörren öppnats och stängts tiotusentals gånger. På arbetsplatser och inom offentliga miljöer tyvärr ofta ganska ovarsamt.

Assa licensierad servicestation (Swesafe AB)

För att upprätthålla en säker funktion på mekaniska och elektromekaniska låsanläggningar rekommenderar vi att ett service- och underhållsavtal upprättas med Swesafe AB.

Mekaniska låshus

Smörjning med fett rekommenderas två gånger per år, båda sidorna på fallarna är lika viktiga. Använd fett med bra vidhäftning, typ Assa låsfett. Miljöer med extra stora korrosionsrisker rekommenderas att låsstolpe och slutbleck smörjs regelbundet med Assa låsfett.

OBS! Inre smörjning av tillhållarlås får **EJ** ske.

Låsenheten

Vid den årliga allmänna funktionsgenomgången kontrolleras även åtdragningen av skruvar för låshus, behör, dörrtrycken och slutbleck.

Elektromekaniska låshus

Mekaniska delar enligt ovan.

Kontrollera kablage, kabelöverföring och kontaktdon.

Gör ren oxiderade kontaktytor och byt ut kablage vid kabelskador.

Minst en gång per år bör en total funktionskontroll genomföras med hjälp av en utvald Swesafe-filial.

OBS! Smörjning av låshusets inre delar med låsspray får **EJ** ske.

Låscylinder

Smörjning av låscylindrar rekommenderas minst två gånger per år. Använd Swesafe låsspray eller Assa låsspray.

Vid högfrekvent användning, typ garage, eller vid extrema miljöbetingelser, rekommenderas smörjning med tätare intervaller.

En smörjning bör ske strax före vintersäsongen. Detta för att förebygga funktionsstörningar p.g.a. eventuell kondensbildning/frysning.

Genomför årligen en total funktionskontroll med hjälp av en utvald Swesafe-filial.

Varning!

Använd aldrig olja eller grafit i låscylindrar! Fett/olja förorsakar funktionsstopp och bekar ihop cylindern. Vid upprepade funktionsstörningar i låscylindrar alternativt trög nyckelfunktion, kontakta Swesafe.

Nycklar med hög nyttjandefrekvens förslits och bör bytas ut vid försämrad öppningsförmåga.

Behör

Vid aggressiv miljö kan behör oxidera. Vid behov kan oxidskiktet tas bort med lämpligt polermedel.

Dörrtrycke

Vid hängande dörrtrycke - kontrollera fastsättning och byt vid behov fjäder.

Vid aggressiv miljö kan dörrtrycken oxidera. Vid behov kan oxidskiktet tas bort med lämpligt polermedel.

Dörrstängare

Följande funktioner bör kontrolleras:

Stängningshastighet, fjäderkraft, öppningsbroms och tillslutningshastighet - justeras vid behov.

Smörj ledande lagring i armsystemet.

Kontrollera fastsättning i dörr och karm.

Styrenhet

Kontrollera löpande eventuell batteriback-up.

Ur funktionssynpunkt är detta "*ett måste*" i samband med utrymningsdörrar.

Genomför minst en gång per år en total funktionskontroll med hjälp av en utvald Swesafe-filial.

Kontrollera kablage och kontaktdon. Gör ren oxiderade kontaktytor och byt kablage vid eventuella kabelskador.

Kontrollera att styrenheten får rätt spänning.

Kortläsare/öppnarknapp

Gör en behörig passage med kortläsare och öppnarknapp. Kontrollera att dörren går lätt att öppna och att den stänger ordentligt. Om inte, justera dörr och/eller elslutbleck/ellås. Kontrollera att förlarmssummer i kortläsaren fungerar genom att hålla dörren öppen i minst 30 sekunder.

Rengör kortläsare från smuts med rengöringskort.

Dörr

Kontrollera att dörren inte kärvar, hänger snett eller är skev. Om nödvändigt - rikta och justera dörren.

Föreskriv dörrspringa för en säker låsfunktion är 3 mm (+/- 1 mm).

7. Yttre miljö

7.1 Fasaden

Den yttre miljön i ditt bostadsområde påverkas i stor utsträckning av utseendet på byggnadernas fasader. Förutom att vara en del av husets exteriör är fasaden också en viktig detalj i det klimatskal som skyddar ditt hus från yttre faktorer, såsom vatten och vind.

För att säkerställa en hög standard och rätt kvalitet arbetar vi med omfattande kvalitetssystem under byggtiden eftersom noggrannhet i utförandet är avgörande för att uppnå ett gott resultat. För att upprätthålla funktion och utseende är det av stor vikt att du som boende är varsam och inte skadar fasaden. Eftersom det är bostadsrättsföreningen som äger huset måste styrelsen godkänna all typ av håltagning (exempelvis för belysning, vädringsstång eller vägghängda blomkrukor) i fasaden.

Putsad fasad

Vi har många års god erfarenhet av putsade fasader. Fasaden har ett tätskikt som säkerställer att fukt inte kan tränga in i väggen, gör därför inte hål i putsen. Håltagning i fasaden måste alltid godkännas av styrelsen och utföras av en behörig person. Punkteras tätskiktet utan erforderlig tätning kan fuktskador uppstå.

Snö på balkong, uteplats och terrass

Balkongplatta och uteplats ska hållas fri från snö och is en halvmeter ut från fasaden för att garantin ska gälla, tösalt får dock inte användas. Var uppmärksam på var du lägger snön så att du inte skadar människor, andra balkonger, uteplatser och terrasser eller belysningsstolpar på gården. Prata med din styrelse hur ni på bästa sätt ska sköta snöröjningen.

7.2 Balkong och uteplats

För att göra balkongen lite extra trevlig är det många som sätter sin personliga prägel på balkongen. Inred din balkong med eftertanke och var aktsam med husets fasad. Vill du sätta upp blomlådor så gör det på insidan av balkongräcket. Balkongräcke och glas rengörs med milt alkaliskt rengöringsmedel och vatten.

Om du har lägenhet i markplan ansvarar du själv för att sköta om växter och markbeläggning inom upplåtelseområdet, dvs området som ingår i din bostadsrätt. Kontakta din styrelse om du har några frågor.

Balkongplattan och uteplatsen ska hållas fri från snö och is en halvmeter ut från fasaden för att garantin ska gälla, tösalt får dock inte användas.

Markiser

Om du vill sätta upp en markis ska den passa till huset och du behöver godkännande av bostadsrättsföreningens styrelse. Styrelsen har tillsammans med arkitekten tagit fram kulör och utformning på markiser i din förening. Din styrelse har beslutat att följa arkitektens val av markiser och balkonginklädnad:

Fabrikat:	Sandatex nr 5380-426
Färg:	NCS S 4040-Y60R Orange-röd

Tala med din styrelse som kan ge dig råd och anvisningar vart det är förberett för infästning av markisen. Anlita en behörig montör.

Inglasning av balkong

För att få glasa in en balkong krävs bygglov från kommunen och godkännande från bostadsrättsföreningens styrelse.

8. Leverantörsregister

Här finns en förteckning över leverantörer till produkter i din bostad.
En fullständig förteckning över de produkter som används vid byggandet av huset finns hos din styrelse.

Produkter	Leverantör
Badrumsinredning	Aspen badrumsmöbler www.aspenbad.se
Balkongräcken	Weland www.welandalumi.se
Blandare	Tapwell www.tapwell.se
Duschväggar	Inr AB www.inr.se
Dörrar	Jeld-Wen www.jeld-wen.se
Golvbrunn	Purus Group www.purus.se
Fönster och balkongdörrar	Svenska fönster www.svenskafonster.se
Fönsterbänkar	Stenentreprenad i Hesselholm www.stenentreprenader.se
Kakel och klinkerplattor	Höganäs kakel & klinker www.cchoganas.se
Kökssnickerier och garderober	Marbodal www.marbodal.se
Låsservice	Certego www.certegeo.se
Parkettgolv	Tarkett Sverige AB www.tarkett.se
Radiatorfilter	Dinair Ekonomifilter www.dinair.se
Skjutdörrsgarderober	Elfa Lumi www.elfa.com
Spiskåpa	Franke AB www.franke.se
Tapeter	Alla tapetleverantörer nås via Flügger Färg www.flugger.se
Vitvaror	Siemens www.siemens-home.se

9. Felanmälan

9.1 Garantier och rutiner för felanmälan i din bostad

Du bor i en bostadsrättsförening som har entreprenadavtal med JM och genom avtalet har du garanti på material och arbete som utförts i din bostad. Garantin gäller under fem år på allt arbete och material som ingått i JM:s entreprenad utom på vitvaror, blandare/VS-armaturer, invändiga målningsarbeten och tapetseringar som har två års garanti. Garantitiden gäller från det startdatum som fastställts vid slutbesiktning. Vart du ska vända dig beror dels på vilket fel som uppstått och även hur lång tid som gått sedan tillträdet av lägenheten.

År 1-2 (se även nästa sida)

Fel som inte upptäckts på slutbesiktning ska anmälas inom sex månader från slutbesiktningsdatum. Funktionsfel, exempelvis en köksblandare som droppar, kan anmälas till JM Kundtjänst Bostad under garantitiden. Fel som gäller gemensamma ytor såsom innergården eller trappuppgång anmäls i första hand till styrelsen. Strax innan två år har passerat från garantitidens startdatum genomför JM en garantibesiktning av hela entreprenaden.”

År 3-5

Fel som täcks av garantin under denna period anmäls av medlemmarna till bostadsrättsföreningens styrelse. Styrelsen reklamerar vidare till JM.

Allmänt

Vid en reklamation tar JM ställning till om felet omfattas av garantin, eventuellt sker detta efter viss undersökning/utredning. Fel och skador som beror på bristande underhåll, felaktig skötsel, användning eller förslitning omfattas inte av garantin. Fel och skador som orsakats av yttre påverkan omfattas inte heller av garantiåtagandet. Exempelvis ingår inte normal justering av dörrar och fönster eller åtgärder enligt underhållsplan i garantiåtagandet. JM har rätt att avhjälpa fel på allt som ingått i entreprenaden. Innan bostadsrättsföreningen påbörjar reparationer av det som anses vara garantifel ska JM kontaktas i frågan.

9.2 Felanmälan år 1-2

Gemensamma ytor

För gemensamma ytor såsom trappuppgången eller innergården sker felanmälan till styrelsen genom bostadsrättsföreningens hemsida: www.brfgenuan2.se

Vitvaror

Vid fel på vitvaror i bostaden kontakta din vitvaruleverantör direkt,

BSH Home Appliances AB på telefon 0771-11 22 77.

Uppge alltid vad felet är samt namn, adress, telefon, E-nr och FD-nummer (var du hittar dessa nummer för respektive produkt anges i bruksanvisningen).

Tv, telefoni och dator

Om du får problem med TV-, telefon- eller Internetanslutning se instruktion under avsnitt "Tv, telefoni och dator". Du kan även ringa Telia support på telefonnummer 020-240 250

Hiss

Vid fel på hiss, kontakta leverantören Kone direkt på telefon 0771-50 00 00.

Övrig felanmälan

JM Kundtjänst Bostad

Tel. 020-731 731

E-mail: kundservice@jm.se

Öppettider: Mån-Tors 07.00-16.00, Fre 07.00-14.00

Får användas fram till garantibesiktningen, efter detta kontakta din styrelse.

Vid akuta fel efter kontorstid blir du kopplad till jouren.

Detta bör undvikas och ska endast ske:

- * Vid fel eller haveri där det finns risk för följdskador (exempelvis vid vattenläckage).
- * Vid andra brådskande fall, exempelvis om värmeanläggningen inte fungerar vintertid.

OBS! Jourutryckning för icke akuta fel, debiteras den som anmält felet. Om du själv orsakat felet, t.ex. stopp i avloppet, blir du betalningsskyldig.